

Minimalistinen vaatekaappi

autoetnografia yhden garderobin minimalisoinnista

Elsa Hietanen

Pro gradu -tutkielma

Lapin yliopisto, Taiteiden tiedekunta

Muodin, tekstiilitaiteen ja materiaalitutkimuksen koulutusohjelma

2023

Lapin yliopisto, Taiteiden tiedekunta

Työn nimi:	Minimalistinen vaatekaappi: autoetnografia yhden garderobin minimalisoinnista
Tekijä:	Elsa Hietanen
Koulutusohjelma:	Muodin, tekstiilitaiteen ja materiaalitutkimuksen koulutusohjelma
Työn laji:	Pro gradu -tutkielma
Sivumäärä:	124 + 9
Vuosi:	2023

Tiivistelmä

Minimalismi tarkoittaa sekä yksinkertaisuuden tyyliisuuntausta muotoilussa ja taiteessa että kulutuksenvastaista, vapaaehtoisen yksinkertaistamisen elämäntyyliä. Tämä opinnäytetyö on tapaustutkimus, joka käsittelee minimalismia vaatekaapin kontekstissa. Aihetta tutkitaan autoetnografisella, vaatekaappitutkimuksen metodilla. 100-päiväisen empiirisen tutkimusjakson ajan minimalisoitiin eli poistettiin yksi vaate päivässä käyttövaatekaapista. Tutkimusaineistoksi kerättiin päiväkirjamerkintöjä. Poistojakson aikana kerättyä tutkimusaineistoa lähestytään fenomenologis-hermeneuttisella sisältöanalyysillä etsien vastauksia siihen, mikä on minimalistiseksi karsittu garderobi, sekä millainen minimalisoinnin prosessi on kokemuksena. Tuloksena voidaan todeta, että vaatekaapin minimalisointi on aluksi keventävä kokemus, ja ylimääräisen tunnistaminen sekä siitä luopuminen on tapahtumana vapauttava. Kun yksilöllinen, vaatteiden määrällisen sopivuuden raja lähestyy, kääntyy minimalisoinnin kokemus negatiivisemmaksi. Äärimmilleen minimalisoitua vaatekaappia ei koettu toimivaksi.

Kestävän kuluttamisen näkökulmasta tutkimusaineistosta haettiin vastauksia siihen, miten minimalistiset vaatekaappikäytännöt muuttavat käyttäjän vaatesuhdetta ja kulutuskäyttäytymistä. Tuloksena saadaan, että minimalisointi vahvistaa yksilön muodostamia, tärkeäksi koettuja vaatesuhteita sekä löyhentää sidoksia vähemmän merkityksellisiin tai vähälle käytölle jääneisiin vaatekappaleisiin. Vaatteisiin on minimalisoinnin myötä helpompi suhtautua tarpeen ohjaamina käyttöesineinä. On siis mahdollista, että minimalisointi edistää kestävän vaatteiden kuluttamisen käytäntöjä. Itselle sopivan kokoinen vaatekaappi on vaaterutiinien kannalta parempi, ja minimalisoitu vaatekaappi voi vähentää vaatteiden ostamista, mutta se vaikuttaisi edellyttävän tyytyväisyyttä siihen, mitä jo omistaa. Tyytyväisyys omia vaatteita kohtaan todennäköisesti kasvaa, kun käyttövaatekaappia minimalisoidaan.

Avainsanat:	vaatteet, pukeutuminen, minimalismi, autoetnografia, vähentäminen, kuluttaminen, kokeminen, kestävä käyttö
-------------	--

University of Lapland, Faculty of Art and Design

Title:	Minimalistic wardrobe: autoethnography of wardrobe minimizing
Author:	Elsa Hietanen
Degree programme:	Fashion, Textile Art and Material Research
Type of work:	Master's thesis
Number of pages:	124 + 9
Year:	2023

Summary

Minimalism is a genre of simplifying in arts and design but also a lifestyle of anticonsumerism and voluntary simplicity. This thesis is a case study and takes minimalism to the context of one's wardrobe. The subject was examined through methodologies of autoethnographic and wardrobe studies. During a 100 days long empirical study period a wardrobe was minimized by removing one piece of clothing each day. Journal material was gathered about the items and the decluttering experience. A phenomenology-hermeneutic content analysis method was adopted to find answers to questions of what a minimalistic wardrobe is and what a person goes through while minimizing. As a result was found that as one sees more clear the useless and experiences the positive results of decluttering the experience of minimizing is lightening and freeing. But as soon as decluttering comes closer to one's personally optimal amount of clothing, turns the experience more negative. An extremely minimalistic wardrobe was proved unfunctional.

From the sustainable consumption point of view were examined answers for a relation of minimalistic clothing routines, consumer behavior and the changing relationship between one and fashion goods. The result was that minimalizing strengthens relations with personally important pieces of clothing and loosens bonds with less important ones that get minimal use in daily basis. It is easier to handle clothes as utility articles in and after an experience of minimalizing. Therefore it is possible that minimalistic approach to one's wardrobe supports practices of sustainable consumption. A customized wardrobe that has no more than items that are sufficient for a person is better for daily clothing chores and can reduce the amount of clothing purchases. Apparently, that to happen is satisfaction required for the already owned possessions. The satisfaction for one's wardrobe is likely to rise when the wardrobe in use is being minimized.

Keywords: clothes, apparel, minimalism, autoethnography, wardrobe studies, consumption, experiencing, sustainable use

Sisällys

1 Johdanto	6
1.1 Tutkimuskysymykset ja keskeiset käsitteet	7
1.2 Tutkimusaukko	9
1.3 Tutkimukselliset valinnat	11
2 Minimalistinen vaatekaappi	13
2.1 Minimalismin tyyliisuunta	13
2.2 Elämäntyyliminimalismi	17
2.2.1 Maailman pelastamista vai parempaa elämää?	19
2.2.2 Minimalismin kolme ulottuvuutta	25
2.3 Minimalismi pukeutumisessa	28
2.3.1 Pukeutumisen motiivit – vaatteet minäkuvan rakentajina	29
2.3.2 Sopiva vaatekaapin koko	32
2.3.3 Minimalismihaasteet	40
2.3.4 Kapselivaatekaappi	44
3 Vaatekaapin minimalisointi	49
3.1 Autoetnografinen vaatekaappitutkimus	50
3.2 Tutkimuksen konteksti	53
3.3 Tutkimuksen vaiheet	57
3.4 Analyysin vaiheet	63
4 Kokemus minimalistisesta vaatekaapista	67
4.1 100 päivää, 100 vaatepoistoa – minimalisoinnin kokemus	69
4.2 Poistamisen monet syyt	72
4.2.1 Käyttöaika ja -määrä	74
4.2.2 Historia vaatteen kanssa	77
4.2.3 Vaate suhteessa muihin vaatteisiin	78
4.2.4 Laadukkuus ja laatuominaisuudet – vaate suhteessa itseen	81
4.3 Pienin mahdollinen vaatekaappi	86
5 Minimalisointi, vaatesuhde ja kuluttaminen	90
5.1 Materiaalinen suhde	91

5.2 Omien kulutustottumusten kohtaaminen.....	94
5.3 Kestävä kuluttaminen	97
5.3.1 Ylikuluttaminen ja liian hallinta.....	100
5.3.2 Kapitalismista vapautuminen.....	103
5.3.3 Muoti ja tyyli	105
5.4 Vaatteen arvo ja arvostaminen	108
6 Kestävästi minimalistinen vaatekaappi – elämää minimalisoinnin jälkeen	111
Lähteet.....	117
Liite	125

1 Johdanto

Motiivini tutkia minimalistista vaatekaappia jakautuu kolmeen osaan: kiinnostus, epäily ja kateus. Ensimmäinen motiiveistani on puhdas kiinnostus. Siihen liittyy sisäsyntyistä mieltymystä siisteyteen. Lempiaktiiviteettejani jo lapsena olivat huoneeni säilytystilojen järjestely, ja vaikka muita mielenkiinnon kohteita on tullut elämän varrella mukaan, on kiinnostus selkeyden ja järjestyksen luomiseen säilynyt. Nykyisellä sosiaalisen median aikakaudella lähemmäs ovat tulleet vaikutteet siitä, millaisia ilmiöitä ympärilläni tapahtuu ja mitä vaikutuspiirini ihmiset tekevät. Olen huomannut, että minimalismi herättää ihmisissä kiinnostusta. Termi minimalismi on yksi eniten perustamani tyylin verkkomedian, Tyylipuhetta Median, verkkosivuille johtaneista hakusanoista, vaikka koko verkkosivuilla on siihen aikaan, syksyllä 2021, ollut vain yksi artikkeli, joka aihetta käsittelee.

Toinen motiiveistani on ensimmäistäkin voimakkaampi. Se on epäily. En suinkaan ole ollut minimalistisen vaatekaapin ja ostolakkojen kannattaja. Olen suhtautunut niihin varauksellisesti. Epäilykseni on kohdistunut minimalistisiin vaatekaappitekoihin, kuten karsimiseen ja ”konmarittamiseen”, jotka ovat tuntumani mukaan sinisilmäisen suoraviivaisesti liitetty ekologiseen kulutuskäyttäytymiseen. Omiin silmiini toiminta on näyttänyt uskottelulta, että vaatekaapin sisältöä vähentämällä meneteltäisiin ympäristön näkökulmasta kestävästi ja parannettaisiin sekä omaa elämää että maailmaa. Olen epäillyt, hidastuuko vaatteiden kuluttaminen omaisuuden karsimisen myötä. Olen pohtinut, millaiseen ekokäyttöön edes kuuluu tavaroiden ja vaatteiden karsiminen, jos kaikkein ekologisin pukeutumisteko käyttää niitä vaatteita, joita jo omistaa (Akenji ym. 2022, s. 45; Carver & Block 2020, 4. luku; Nurmi 2021, s. 229).

Kun tarkemmin ajattelen, motiiveihini minimalistista vaatekaappia kohtaan, kiinnostuksen ja epäilyksen lisäksi, on liittynyt myös kateus. Pitkään olen kokenut, että muilla on oikeus karsia garderobejaan, tehdä tavarain vähentämisen myötä elämästään yksinkertaisempaa

ja hehkuttaa aiheesta somekanavissa, verkkoartikkeleissa ja blogeissa. En ole antanut itselleni oikeutta siihen, koska olen ajatellut tietäväni enemmän. Olen pitänyt minimalistista vaatekaappivilvoittelua hetken huumana, trendinä muiden joukossa, maksimalistisen elämäntavan ja kapitalistisen kulutusjuhlan keskellä. Toisaalta olen ollut myös kateellinen, että monet ovat pystyneet siihen, mihin en uskonut itse pystyväni: karsimaan vaatekaappiaan kohti omaa ihannettaan sisältäen vain kaikkein käytetyimmät lempivaatteet.

Tutkimusmotiivit saivat minut tutkimaan vaatekaapin minimalisointia ja prosessin herättämiä kokemuksia sekä sitä, miten vaatesuhde ja kulutuskäyttäytyminen minimalistisen vaatekaapin myötä muuttuu. Haluan yhtä aikaa sekä seurata kiinnostustani, että tutkia, onko epäilykselleni totuus pohjaa ja kateudelleni olemassaolon oikeutusta.

1.1 Tutkimuskysymykset ja keskeiset käsitteet

Tartuin tutkimuksessani viitekehykseen vaatekaappi, kokemus, kuluttaminen ja vaatesuhde sekä niiden muutos minimalisoinnin prosessissa. Ekologisesti kestävä muodin näkökulma vaikuttaa tutkimuksessa ja näkyy etenkin siinä, miten käsittelen tutkimuksen tuloksia. Viitekehykseen ja tutkimusmotiiveihin perustuen muotoilen tätä tutkimusta ohjaavat tutkimuskysymykset:

1. Mikä on pienimmäksi mahdolliseksi karsittu vaatekaappi?
2. Millainen kokemus syntyy vaatekaapin minimalisoinnista?
3. Miten minimalistinen vaatekaappi muuttaa käyttäjän vaatesuhdetta ja kulutuskäyttäytymistä?

Yhä useamman kokiessa ”liian” kotonaan tai vaatekaapissaan, on karsimisen kulttuuri saanut jalansijaa. On syntynyt post-materiaalista ajattelua, jonka kannattajat eivät vastusta kaikkea tavaraa, vaan nimenomaan liikaa (Dopierala 2017, s. 73–75). Ilmiön yksi nimistä on minimalismi, ja se on saanut etenkin länsimaisessa kulttuurissa tunnustusta

reaktiona liialliseen kulutukseen (Martin-Woodhead 2017). Minimalismi asettaa vastakkain aineellisten esineiden ”liian” sekä aineettomien, psyko-hengellisten asioiden vajeen (Dopierala 2017, s. 68). Karsimalla omistettuja esineitä parannetaan hallinnan tunnetta, rajoitetaan elämisen hallitsemattomuutta ja luodaan tilaa konkreettisesti kotona sekä ei-fyysisesti omassa mielessä, rutiineissa sekä muistoissa (Kinnunen 2017, s. 119–120). Tässä tutkimuksessa minimalisoinnilla tarkoitetaan karsimista ja vähentämistä, pienemmäksi mahdolliseksi tekemistä. Se on aktiivista toimintaa kohti minimalistista versiota jostakin, tässä tutkimuksessa kohti minimalisoitua vaatekaappia.

Sanalla vaatekaappi on englannin kielessä kaksi merkitystä: fyysinen vaatekaappi sekä vaatteiden valikoima. Termit *wardrobe* ja *closet* eivät rajoitu vain fyysisiin vaatekaapin seiniin, vaan ulottuu koko vaatteiden ja asusteiden käytön ja säilyttämisen, liikuttelun ja paikasta toiseen siirtämisen, puhdistamisen, poisheittäminen sekä pukemisen ulottuvuuksiin. (Klepp & Bjerck 2014, s. 3.) Tässä tutkimuksessa vaatekaapilla tarkoitetaan sekä tilaa, jossa vaatteet säilytetään, mutta ennen kaikkea yksilön omistamaa vaatteiden valikoimaa. Vaatesuhde merkitsee tässä tutkimuksessa yksilön muodostamaa mielikuvaa, tuntemusta ja suhdetta pukeutumisen materiaan. Se on henkilökohtainen kokemus pääasiassa itse omistetuista vaatteista. Vaatesuhde ei ole vakio, vaan se on luonteeltaan muuttuva sekä altis niin yksilön henkilökohtaisen muutoksen kuin ajan ja ympäristön vaikutteillekin.

Kuluttaminen tarkoittaa kaikkea, yksilön ja esineen tai palvelun välistä toimintaa, johon usein liittyy rahan käyttäminen. Kuluttaminen ei kuitenkaan rajoitu ainoastaan ostamiseen ja hankkimiseen, vaan sen piiriin kuuluu myös käyttäminen, huoltaminen ja hylkääminen. Kulutus on yksi analysoiduin yhteiskuntajärjestelmän muoto, johon vaikuttaa taloudellinen ja poliittinen tilanne, normit sekä arvojärjestelmät ja käyttäytymismallit. (Błoński & Witek 2020, s. 9.) Kokemuksella tarkoitetaan tässä tutkimuksessa elämystä, yksilön henkilökohtaisesti muodostamaa kokonaisvaltaista tunteiden, ajatusten ja reaktioiden vyyhtiä jostain koetusta tapahtumasta, esineestä tai asiasta. Kokemus on aineellisen, aineettoman ja kehollisen välinen merkityssuhde. Kokemuksen syntyperä on usein yksilölle tuntematon, mutta elämys voi silti olla todellinen ja siten tutkittava. (Perttula & Latomaa 2005, s. 116–119.)

1.2 Tutkimusaukko

Pukeutumista ja minimalismia on tutkittu tieteellisessä maailmassa melko niukasti. Vaikka uusien muoti-ilmiöiden omaksumista sekä vanhoista irtautumista pidetään yksilön tasolla yhtä tärkeinä prosesseina, ei jälkimmäiseen ole kiinnitetty yhtä paljon huomiota (Kinnunen 2017, s. 80; Mellander & Petersson McIntyre 2021, s. 343). Minimalistisia muotihaasteita ja sitä, miten minimalistiset tavat voivat kannustaa kestävämpään muodin kuluttamiseen, on tutkinut Martin-Woodhead (2017; 2021). Hän hyödyntää varhaisemmassa tutkimuksessaan vastaavaa menetelmää kuin tässä minimalisoinnin tutkimuksessa: minimalistisiin muotihaasteisiin osallistujien haastattelu sekä osallistuminen autoetnografisesti kuuden vaatteen muotihaasteeseen. Tämä on tutkimukseni yksi merkittävimmistä lähteistä. Minimalistisia muotihaasteita on tutkinut niin ikään Katia Vladimirova (2021) esittäen kiinnostavia, kriittisiä argumentteja minimalismin kestävyyttä kohtaan. Vapaaehtoista yksinkertaistamista ovat tutkineet muun muassa Duane Elgin (2013) ja Seonaidh McDonald työryhmineen (2006). Minimalistisesta kuluttamisesta ovat kirjoittaneet Krzysztof Błoński ja Jolanta Witek (2020), Renata Dopierała (2017) sekä Miriam Meissner (2019).

Minimalismista ja yksinkertaisuudesta on kirjoitettu lukuisia elämäntapaoppaita. Kotimaiset esimerkit minimalismin populaarikirjallisuudesta ovat Teemu Kuntton minimalismia esittelevä Minimalismi (2021), Laura Frimanin Tauko (2021), jossa kirjoittaja lakkaa vuodeksi ostamasta tai vastaanottamasta uusia vaatteita, sekä Liisa Väisäsen elämän hidastamista käsittelevä Verkkaisuuden filosofiaa (2013). Kansainvälisiä teoksia ovat julkaisseet muun muassa hitauden merkkiteoksen kirjoittanut Carl Honoré (suom. Huovinen 2006), Fumio Sasaki (suom. Nurmi 2021) kiistellyillä minimalisminäkemyksillään, menestyskirjailija ja järjestäjä Marie Kondo (suom. Rekiaro 2015; 2016) sekä vaihtoehtoisen elämäntavan klassikkoteoksen kirjoittanut Henry Thoreau (suom. Immonen 2010). Minimalistiseen pukeutumiseen ovat keskittyneet Project 333:n luonut Courtney Carver (suom. Block 2020), Anuschka Rees teoksellaan Curated Closet (2016) ja The Capsule Wardrobe termin lanseerannut Susie Faux (suom. Latvala 2000).

Vaatealan tutkimuksen kasvavalla kentällä on tuotettu tietoa vaatteiden kuluttamisen ostamiseen liittyvistä vaiheista: mitä vaatteita ostetaan, mitä sanotaan, että ostetaan ja mistä sekä miten paljon ostetaan (Klepp & Bjerck 2014, s. 5). Vaatteiden hylkäämiseen ja poisheittämiseen on kiinnitetty vähän huomiota (Klepp & Bjerck 2014, s. 5; Lehtinen, Varjonen, Raijas, Aalto & Pakoma 2010, s. 30). Vain niukasti tietoa on vaatteiden käytöstä yksilön arjessa sekä ihmisen ja vaatteen materiaalisesta suhteesta (Klepp & Bjerck 2014, s. 5). Tutkimusaukkoa on paikattu määrällisellä kyselytutkimuksella, jossa oli mukana osallistujia Kiinasta, Saksasta, Japanista, UK:sta sekä USA:sta. Vastaajia oli yhteensä 1111 ja yli 200 jokaisesta viidestä maasta. Kyselytutkimuksessa syvennyttiin pukeutumiseen arkisten vaatekaappivalintojen, kuten vaatteiden käyttömäärien ja -tilanteiden sekä pyykinpesurutiinien, parissa. (Laitala & Klepp 2021, s. 2.) Aihetta haastattelututkimuksen kautta on käsitellyt Pro gradu -tutkielmassaan esimerkiksi Kajsa Quinterno (2020). Ihmisillä on kuitenkin tapana haastattelutilanteessa antaa hyvältä kuulostavia vastauksia, minkä vuoksi pukeutumista materiaalisesta näkökulmasta lähestyen voidaan tavoittaa haastatteluiden ulottumattomiin jäävää tietoa (Klepp & Bjerck 2014, s. 5).

Luovia tutkimusmenetelmiä, kuten pukeutumisen kokemustietoa, on hyödynnetty tutkimuksissa, joiden produktiivisena osana on tuotesuunnitteluprosessi. Valle-Noronhan tutkimusraportti (2017) esittelee, miten vaatesuunnittelijan omien pukeutumisrutiinien kehollinen kokemusmaailma ja muun muassa vartalon liikeradat voivat ilmentyä suunniteltavassa vaatteessa. Hänen autoetnografinen tutkimuksensa vastaa kysymykseen, millaisia elämäntarinoita luomukset sisältävät. Samoin vaatteiden suunnitteluprosessiin vaikutteita sekä omasta kokemusmaailmasta että yksinkertaisuudesta ottavat Pro gradu -tutkielmissaan Jussi Lustig (2019) sekä Timo Helin (2018). Minimalistista vaatekaappia säilytysjärjestelmien näkökulmasta on tutkinut opinnäytetyössään Milja Partanen (2016).

1.3 Tutkimukselliset valinnat

Valitsin tutkimusmetodikseni autoetnografisen vaatekaappitutkimuksen, jonka toteutan narratiivisena tapaustutkimuksena. Ingun Grimstad Klepp ja Mari Bjerck (2014) ovat luoneet tutkimusmetodin nimeltä vaatekaappitutkimus (eng. wardrobe studies). Vaatekaappitutkimus tutkii vaatteiden ja käyttäjän kehollista yhteyttä sekä vaatteiden suhdetta toisiinsa ja koko vaatekaappiin (Klepp & Bjerck 2014, s. 1). Kun vaatekaappitutkimus toteutetaan kenttätyöskentelynä, on mahdollista kerätä rikas tutkimusaineisto. Haasteeksi pukeutumisen rutiineihin kohdistuvassa kenttätutkimuksessa nousevat yksilön intimitietin rajat sekä varsin yksityisen aineiston saavutettavuus. (Klepp & Bjerck 2014, s. 4.) Vaatteet ovat osa kodin esineistöä, joihin liittyy totuttuja ja piilossa olevia rutiineja, joiden avaaminen ja näkyväksi tekeminen ei ole helppoa (Kinnunen 2017, s. 113–114). Siksi koen, että vaatekaappitutkimus soveltuu hyvin yhteen yksilön kokemuksen ja havaintojen tasolle yltävän autoetnografisen tutkimusmetodin kanssa.

Autoetnografia on tutkimusmetodi, jossa tarkastellaan tutkijan omia kokemuksia laadullisen aineiston kuten kenttäaineiston kautta. Metodi on tutkijayhteisöissä kiistelty, ja siksi tutkimusasetelmassa on oltava selkeä ja valinnat on perusteltava hyvin. Sen nähdään kuitenkin sopivan kokonaisvaltaisen ymmärryksen lisäämiseen arkipäiväisissä ja usein näkymättömissä aiheissa, joiden tutkiminen olisi muilla menetelmillä haastavaa. (Puusa, Juuti, Aaltio, Tienari & Kiriakos 2020, s. 283–284, 294–295; Uotinen n.d.)

Perustelen autoetnografisen tutkimusmetodin sekä vaatekaappitutkimuksen yhdistämistä tutkimusasetelmassani niiden toisiaan tukevan luonteen vuoksi. Vaatekaappitutkimus soveltuu erityisen hyvin minimalistisen vaatekaapin materiaalisuuden sekä vaatesuhteen muutoksen tutkimiseen. Kokemuksellinen ulottuvuus minimalistisesta vaatekaapista avautuu todennäköisesti syväluotaavimmin itse kokijana tuntemuksiaan raportoiden kuin esimerkiksi ulkoa päin toisen valintoja havainnoiden.

Jo toteutetuissa tutkimuksissa on aukko minimalismin ja vaatekaapin minimalisoinnin sekä vaatesuhteen kehittymisen viitekehyksessä, joka ottaisi huomioon yksilön

pukeutumisvalinnat ja arkirutiinit. Parhaimmillaan tämän aukon täyttäminen voi lisätä arvokasta tietoa minimalististen vaatekaappikäytäntöjen vaikutuksesta kulutuskäyttäytymiseen sekä yksilön pukeutumiseen ja materiaaliseen suhtautumiseen. Minimalistisen muodin suosio ja sen mahdollisuudet kestävien kulutuskäytäntöjen edistäjänä on varteenotettava tutkimuskohde, koska yhdeksi minimalistisen kuluttamisen tavoitteista voidaan katsoa liiallisen ja tarpeettoman kuluttamisen kitkeminen. Minimalistit keskittyvät tuotteiden kohdalla määrän sijaan laatuun, mikä usein johtaa kasvavaan arvostukseen vaatteita kohtaan sekä parempiin ylläpito- ja huoltotoimiin niiden elinkaaren pidentämiseksi. (Martin-Woodhead 2017, s. 2.) Voidaan siis ajatella, että minimalistinen muoti parhaimmillaan ei vain hoida pikamuodin oireita vaan myös liian kuluttamisen syitä. On selvää, että yhtä yksiselitteistä määritelmää tai vaatekappaleiden lukumäärää minimalistiselle vaatekaapille ei voi löytää yhden ihmisen kokemusta tutkimalla. Vaikka täydellistä minimalistisen vaatekaapin numeroa ei voida antaa, voidaan ymmärrystä lisätä siitä, millaiset vaatekaappikäytännöt ja muodin kuluttaminen ovat sopivasti sekä yksilölle että ympäristölle (Vladimirova 2021, s. 115).

Tässä tutkimuksessa kirjallisuuskatsauksessa rakennetaan ymmärrystä minimalistisen vaatekaapin määritelmästä. Varsinaisen tutkimusaineiston kerään laadullisella, empiirisellä menetelmällä, jonka olen nimennyt tässä tutkimuksessa minimalisoinniksi. Minimalisointi on vaatekaappitutkimusta, autoetnografiaa sekä fenomenologis-hermeneuttista tutkimusperinnettä yhdistävä tutkimusasetelma. Sen avulla pyrin selvittämään, mikä on pienin mahdollinen vaatekaappi sekä haen vastauksia siihen, millainen kokemus vaatekaapin minimalisointi on, ja miten se muuttaa käyttäjän vaatesuhdetta. Tutkimusasetelmassa tavoite on minimalisoida eli vähentää valitussa vaatekaapissa käytössä olevia vaatteita ja poistaa yksi vaate päivässä käytöstä sivuun tutkimusjakson ajan niin, että jäljelle jää pienimmäksi mahdolliseksi karsittu vaatekaappi. Menetelmän kautta kerättävä tutkimusaineisto koostuu prosessia dokumentoivista ja minimalisoinnin kokemusta itsereflektoivista, päivittäisistä päiväkirjamerkinnoistä. Koottua aineistoa analysoidaan fenomenologis-hermeneuttisella kehämäisellä tulkinnalla sekä sisältöanalyysillä.

2 Minimalistinen vaatekaappi

Alkajaisiksi pysähdyn minimalismin terminologian sekä historian äärelle ja pyrin rakentamaan minimalistiselle vaatekaapille määritelmän. Minimalismin yhtenäistä määritelmää ei ole ongelmattomasti löydyttyä. Termiä on käytetty eri yhteyksissä kuvaamaan sekä taide- ja tyyllisuuntausta että materiaalisuudesta irtautumiseen tai sen minimoimiseen pyrkivää elämäntyyliä. Kun pilkotaan sana minimalismi osiin, saadaan minimi sekä ismi. Sen perusteella voidaan ajatella, että minimalismissa on kyse jonkinlaisesta pienimmän tai vähimmän mahdollisen suuntauksesta, liikkeestä tai aatteesta (Suomisanakirja.fi n.d.).

2.1 Minimalismin tyyllisuunta

Taiteessa minimalismia pidetään modernismin viimeisenä vaiheena 1970-luvulla. Pelkistäminen ja taiteen aihe- ja ilmaisusisällön karsiminen ehdottomaan minimiin oli suuntaukselle tyypillistä. Minimalismia korostettiin taiteessa usein suurikokoisilla, puhtailla ja yksivärisillä pinnoilla, joissa geometrinen muotojen ja värien vaihtelu oli mahdollisimman vähäistä. (Koppa, Jyväskylän yliopisto n.d.; Tukiainen 2019, s. 34–35.) Esitetään jopa, että taideminimalismin varhaiset juuret johtaisivat Suomeen, Karjalan kannakselle vuoteen 1913, jolloin Kazimir Malevitš toimi lavastajana venäläisessä futuristioopperassa, *Voitto auringosta*. Lavastukseen hän rakensi yksinkertaisen symbolin: vaalealle taustalle asetellun tumman neliön. (Tukiainen 2019, s. 34–35.) Malevitš jatkoi oopperaproduktion jälkeen neliöaiheen tutkimista, ja hänen kehittämänsä tyyliä alettiin kutsua suprematismiksi (Taidehistorian aikajana, Jyväskylän yliopisto n.d.; Tukiainen 2019,

s. 34–35). Suprematistiselle taidesuuntaukselle tyypillistä ovat abstraktisuus sekä graafiset perusmuodot (Taidehistorian aikajana, Jyväskylän yliopisto n.d.).

Kun tullaan filosofiseen näkökulmaan minimalismista, herää kysymys sen sijoittumisesta muiden aatteiden joukossa. Filosofisia aatevirtauksia voidaan näet hahmotella maailmankatsomuksen nelikenttänä, jossa pystyakselilla ovat materialismi – spiritualismi ja vaaka-akselilla idealismi – realismi (Wilenius 1982, s. 27). Kiinnostavaa tässä nelikentässä on materialismin toinen ääripää: spiritualismi. Jos ajatellaan, että minimalisointi on vähentämistä, eli jotain materialismista pois päin pyrkivää, nousee esiin pohdinta: mitä vähentämistä tarpeeksi kauan jatkettuaan lopulta jää jäljelle. Äärimmäiseksi vastaukseksi ehdotetaan, että ei mitään. (Tukiainen 2019, s. 14.) Mitä on, kun ei ole mitään? Onkin siis ehkä niin, etteivät materialismi ja minimalismi ole toisilleen vastakkaisia filosofioita. Tätä löytöä tukee aiemmin mainitsemani maailmankatsomusten nelikenttä, jossa materialismin vastakohtaksi esitetään spiritualismi. Minimalismi ei ehkä olekaan täydellistä esineellisyydestä vapautumista, kuten jotkut ääriminimalistiset liikkeet väittävät. Sen sijaan jotain spiritualismin ja hengellisyyden pyrkimyksiä minimalistisella kilvoittelulla on: moni kirjoittaja viitoittaa minimalismin tekevän tilaa jollekin tärkeämmälle, merkityksellisemmälle ja usein ei-materiaaliselle. Jussi Lustig (2019, s. 13) kirjoittaa Pro gradu -tutkielmassaan minimalismista: ”On tärkeää ymmärtää, mikä on itselle merkityksellistä ja unohtaa kaikki muu.” Hidastaminen ja materialismin vastustaminen voi antaa tilaa, aikaa ja mielen levollisuutta tärkeiden asioiden parissa vietettäväksi (Honoré & Huovinen 2006, s. 277). Yksinkertaistamisen praktiikan voidaan nähdä alun perin olleen osa juuri uskontojen harjoittamista, mutta se on vähitellen tullut yhä suosituimmaksi elämäntavaksi laajemmallekin yleisölle. Nykyisin tuntemamme minimalismi onkin kenties nostanut päätään vastaiskuna kiireiselle, stressaavalle ja kulutuskeskeiselle elämäntavalle sekä yhteiskunnan rytmille. (McDonald, Oates, Young, Hwang 2006, s. 6.)

Taide ja muotoilu eroavat toisistaan, kun arvioidaan käytännöllisyyttä sekä käytettävyyttä (Knuutila 2018, s. 101). Muoti on poikkitieteellinen ala, ja vaatteet voidaan mieltää sekä taiteeksi että muotoilun tuotteeksi. Tässä tutkielmassa keskityn vaatteeseen käytännöllisenä ja käytettävänä muotoilukohteena. Pukeutumisessa 1980-luku oli voimakkaiden värien ja koristeellisuuden vuosikymmen. 1990-luvun alun muodissa

jalansijaa sai täysin vastakkainen suunnitteluestetiikka: harkitun pelkistetty, ylimääräisestä karsittu, neutraali tyyliisuuntaus, jota kutsuttiin minimalismiksi. Yksinkertainen pukeutuminen, kuten kokomusta, nähtiin soveltuvaksi, ja se adaptoitiin etenkin koulutettujen ja kiireistä elämänrytmiä elävien naisten keskuudessa. Muodot olivat vähäeleisiä ja pinnat selkeän yksivärisiä ja hillittyjä. (Jänisniemi L., Jänisniemi O., Nederström 2013, s. 410–411.) Minimalistinen muoti ja pukeutumistyyli ovat saaneet alkunsa tästä 1990-luvulla vallinneesta ihanteesta puhtaan pelkistettyyn ja mustavalkoiseen estetiikkaan. Kiinnostavaa on, että suuntaus nähtiin etenkin korkeamman sosioekonomisen luokan edustajille soveliaana. Kenties puhdaslinjainen minimalistinen tyyli, ja siihen tänä päivänäkin liitetty arvokkuus, ovat peruja näiltä ajoilta.

Selkeys on yksi synonyymi yksinkertaiselle sekä organisoidulle ja karsitulle, minimalistiselle muotoilulle (Knuutila 2018, s. 109). Yksinkertaisuuden luomiseksi lopputuotteeseen voidaan käyttää monimutkaisia suunnitteluprosesseja (Knuutila 2018, s. 125). Minimalisointi muotoilussa on aina kompromissi: kun jotain karsitaan, se jätetään lopullisesti pois muiden asioiden hyväksi (Knuutila 2018, s. 110). Ei siis ole niin, että yksinkertainen, minimalistinen muotoilu saavutettaisiin vähällä vaivalla, vaan todellisuus voi jopa olla päinvastoin. KISS on muotoilussa käytetty parempaan lopputulokseen tähtäävä minimalistinen ohjenuora: ”Keep it simple, stupid”. Sen ajatellaan saaneen alkunsa USA:n laivastosta, jota varten suunniteltujen elementtien piti olla helposti korjattavissa yksinkertaisillakin työvälineillä. Termi arvioidaan keksityksi Kelly Johnsonin toimesta, joka oli johtava insinööri ja ohjeisti suunnittelijoita työssään. Yksinkertaisuudesta on myös muita kuuluisia sanontoja kuten Albert Einsteinin eräästä luennosta yksinkertaistettu lausahdus: ”Make everything as simple as possible but not simpler.” Leonardo Da Vinci taas on todennut: ”Simplicity is the ultimate sophistication.” (Interaction Design Foundation n.d.)

Rissanen (2013) tutkii väitöskirjassaan perusmuotoja: ympyrä, neliö ja kolmio, joiden lisäksi hän käsittelee haarautuvaa puurakennetta. Perusmuotoja voidaan erotella luonnossa silmin havaittuihin, jotka pyrkivät osoittamaan, miltä luonto näyttää. Toinen perusmuotojen lähtökohta on luontoa ihmismielen kautta selittävät, käsitteelliset muodot, jotka taas pyrkivät osoittamaan, miten luonto toimii. (Rissanen 2017, s. 233.) Perusmuodot esiintyvät niin kulttuurissa, konsepteissa, mielikuvituksessa kuin luonnossa

ympärillämme. Ihmismieli pyrkii näkemään perusmuotoja, järjestystä, kaavamaisuutta sekä merkityksiä ympärillään. (Rissanen 2017, s. 198.) Ajattelen, että minimalistisessa suunnittelussa on kyse selkeydestä, radikaalisti yksinkertaistetuista muotoiluvälinoista ja laadullisten ominaisuuksien karsimisesta peruselementteihin ja -väreihin.

Vaatteiden kohdalla minimalistiset muotoiluvälinnat voisivat tarkoittaa selkeää ja suoralinjaista muotoilukieltä ja vain välttämätön määrä saumoja, erilaisia materiaaleja sekä yksityiskohtia. Näin voidaan saada aikaan sekä parempaa esineiden korjattavuutta, mutta väitän myös, että ajallisesti pitkäikäisempiä, ajattomampia muotoilutuotteita. Sanotaan, että suomalaiseen muotoilufilosofiaan kuuluu suunnitella enemmän yksi käytännöllinen ja laadukas tuote kuin monia kertakäyttöisiä tuotteita (Pantzar & Vartia 2018, s. 189). Se jo itsessään on linjassa minimalistisen ajatusmaailman kanssa, jossa pyritään vähempään määrään ja yksinkertaisempaan tyyliin. Helin (2018) hakee lopputyön vaatemallistoonsa inspiraatiota yksinkertaisuudesta. Minimalistisia vaatekappaleita ovat hillityn muotokielen sekä puhtaan, yksivärisen pinnan saaneet suorat housut ja hameet sekä esimerkiksi toppavaatteet, joista on karsittu ylimääräiset osat pois (Helin 2018, s. 37, s. 49). Materiaaleissa ajattomiksi nähdään ylelliset ja luonnolliset materiaalit kuten nahka ja sametti (Helin 2018, s. 39–42). Vaatteiden laadun ja pitkäikäisyyden, jotka ovat merkittäviä tekijöitä kestävämmässä sekä vastuullisemmassa vaatekulutuksessa, mahdollistavat ominaisuudet ovat materiaalin ja valmistuksen laatu, toimivuus käytössä sekä huollettavuus, esteettiset ominaisuudet kuten kauneus, tyyli ja väri sekä tunto, istuvuus ja mukavat materiaalit (Niinimäki 2011, s. 83). Tutkimus osoittaa, että muotoilustrategioin voidaan vaikuttaa näihin vaateen käyttöikää pidentäviin tekijöihin lisäten tuotteen luontaista kestävyyttä ja hyvää ylläpitoa mutta myös tuotetyytyväisyyttä (Niinimäki 2011, s. 84). Tunneside vaatteeseen muodostuu seuraavien tekijöiden välityksellä: korkea laatu, väri tai painatus, klassinen muotoilu, toimiva tyyli ja monikäyttöisyys. Lisäksi joitain materiaaleja ja niiden tapaa ikääntyä pidetään esteettisenä ja näin merkityksellisenä. (Niinimäki 2011, s. 81.) Parhaimmillaan minimalistisen tyyliuunnan mukainen vaate, ja näin myös koko garderobi, on estetiikaltaan yksinkertainen, laadultaan korkea, käyttötarkoitukseen sopiva ja ajaton tuote, johon käyttäjä on tyytyväinen.

2.2 Elämäntyyli minimalismi

”Yksinkertaisuutta, yksinkertaisuutta, yksinkertaisuutta! Sanonkin teille: antakaa asioidenne olla kahden ja kolmen suuruusluokkaa, ei sadan ja tuhannen. --- Yksinkertaistakaa, yksinkertaistakaa! Kolmen päivittäisen aterian sijaan syökää vain yksi, jos sekään on tarpeen, sadan ruokalajin sijaan valitkaa vain viidestä, ja vähentäkää samassa suhteessa muitakin asioita.” (Thoreau, 2010, s. 104.)

Jotta voidaan saada kattava kuva minimalismin määritelmästä, on syytä erottaa toisistaan minimalismin tyyliä, joka koostuu riisutusta ilmaisusta ja voi tarkoittaa niin taidetta, kirjallisuutta kuin muotiakin (Knuutila 2018, s. 102), mitä käsittelin edellisessä aluvuossa, sekä minimalistinen elämäntyyli, joka käsittää turhan karsimisen ja olennaiseen keskittymisen (Rees 2016, s. 24–25). Minimalismi kuuluu muoti-ilmiöihin siinä missä downshiftaaminen, tiedostava kulutuskäyttäytyminen, veganismi tai fitness-elämäntapakin (Kunto 2021, s. 18). Arvioidaan, että tulevaisuudessa asenteet ja tavat kuluttaa tulevat muuttumaan yhä enemmän minimalismin suuntaan. Kiirettä, työtä, kulutusta ja suorittamista ei tulevaisuudessa nähdä enää yhtä voimakkaasti statussymboleina kuin vielä tänä päivänä. Arvoon nousevat vapaa-aika ja rauhallisempi, hyvinvointia tukeva tapa elää, jossa on aikaa yksilölle merkityksellisille asioille. (Błoński & Witek 2020, s. 14.) Väitetään jopa, ettei yksinkertaisuus ole vain pienen marginaalin elämäntapa, vaan se voi olla valtavirran enemmistölle sopiva, luova elämäntapa. Yksinkertaisuuden nähdään olevan samanaikaisesti henkilökohtainen valinta, mutta myös yhteisön ja kansallinen valinta. (Elgin 2013, s. 75.)

Yksinkertaistaminen esitetään populaarimediassa kolmella toisistaan poikkeavalla tavalla: regressiivisenä eli taantuvana yksinkertaistamisena, kosmeettisena ja pinnallisena yksinkertaisuutena, joka saa viherpesun piirteitä, sekä syvänä ja tietoisena yksinkertaisuutena, joka ei ole helppoa mutta mahdollista (Elgin 2013, s. 72–73). Kun tarkastellaan tarkemmin etenkin Japanissa, USA:ssa ja Euroopassa suosiotaan kasvattavan minimalistisen elämäntyylin muotoja (Martin-Woodhead 2021, s. 1), voidaan eri

populäärikirjoittajien välillä löytää värikäs kirjo erilaisia määritelmiä. Yhtä kattavaa määritelmää elämäntyyliminimalismista on vaikea tavoittaa. Otan esimerkeiksi japanilaisen, kansainvälistä mainetta niittäneen Fumio Sasakin minimalismiteoksen Hyvästit tavaroille: vapauttava minimalismi (2021), niin ikään japanilaisen Marie Kondon hittiteokset KonMari: siivouksen elämänmullistava taika (2015) sekä KonMari: iloa säkenöivä järjestys (2016), yhdysvaltalaisen Joshua Beckerin The more of less: finding the life you want under everything you own (2019), ja kotimaisen verrokin: Teemu Kuntton kirjan Minimalismi (2021).

Kunto (2021, s. 11–12) kuvailee elämäntapaminimalismin tarkoittavan jotain muuta kuin tavarakeskeisyyttä. ”Tarkoitus on useinmiten ennen kaikkea pyrkiä eroon materialismista ja vähentää myös maallisen omaisuuden merkitystä elämässä.” Merkitystä Kunto kehottaa hakemaan yksinkertaistamisen sekä omien arvojen pohtimisen kautta. Sasakin (2021, s. 28) määritelmän mukaan minimalisti on ”henkilö, joka tietää mikä todella on hänelle olennaista ja joka vähentää tavaroidensa määrää niiden asioiden hyväksi, jotka hänelle todella ovat tärkeitä.” Sasakin kuvaamassa minimalismin elämäntavassa tavaramäärä vähennetään absoluuttiseen minimiin.

Becker (2019, s. 31) painottaa, ettei ole yhtä oikeaa reittiä minimalismiin. Jokaisen on muodostettava oma tapansa toteuttaa minimalismia perustuen omiin mieltymyksiinsä sekä elämänsä tarkoitukseen. Minimalismin voidaankin nähdä kiteytyvän oman tarkoituksen kirkastamiseen sekä sen saavuttamista estävien asioiden poistamiseen. Vaikka tilaa ei ole tarpeeksi ja tavaraa on liikaa, minimalismin hyöty ei ole ainoastaan siisti koti, vaan merkityksellisempi ja parempi elämä, jossa on vähemmän stressiä ja vertailua, enemmän rahaa, laadukkaampia tavaroita sekä vapautta, pienempi ympäristövaikutus sekä enemmän tyytyväisyyttä ja anteliaisuutta (Becker 2019, s. 7–10). Tarkoitus ei siis ole ainoastaan omistaa vähemmän, vaan saavuttaa enemmän seuraten omaa intohimoaan (Becker 2019, s. 40). Ihminen on Beckerin (2019, s. 42) mukaan tarkoitettu elämään omaa elämäänsä parhaana versiona itsestään.

Kondo (2015, s. 94) ottaa tavaraorientoituneemman lähestymistavan minimalismiin ja esittelee ensimmäisessä teoksessaan ”järjestämismaratoniksi” kutsumansa metodin kodin järjestämiseen. Tavarat käydään läpi kategoria kerrallaan alkaen vaatteista ja päättyen

tunne-esineisiin, ja ne karsitaan mahdollisimman nopeasti. Jokainen esine nostetaan yksitellen käsiin ”ilotarkastukseen”. Tavoite on keskittyä siihen, mitä jää, enemmän kuin siihen, mitä karsii pois. Päätöksenteko kiteytyy kysymykseen, tuottaako tavara iloa. Jos esine on ehdottoman tarpeellinen, mutta se ei tuota iloa, on tarkoitus kiinnittää positiivisia mielikuvia esineeseen ja näin pyrkiä muuttamaan omaa suhtautumistaan siihen. Karsimista seuraa paikan löytäminen jokaiselle säästetylle esineelle. Toisessa teoksessaan Kondo (2016) kertoo seikkaperäisemmin eri tuoteryhmien läpikäymisestä sekä järjestämisestä.

Meissner (2019, s. 8) on tehnyt havainnon, että Sasakin ja Kondon minimalismi kehottaa luopumaan tavaroista elämänlaadun maksimalisoimiseksi, mutta samaan aikaan kannustaa kuitenkin toisenlaiseen kuluttamiseen kuten tiettyjen merkkien tai entistä tasokkaampien ja kalliimpien tuotteiden hankkimiseen. Minimalismi on siis luonteeltaan ambivalentti eli jo lähtökohtaisesti ristiriitainen. Yhtäältä se kieltää liikakulutuksen. Toisaalta se kääntää kuluttamisen suunnan laadukkaiden tuotteiden, palveluiden ja kokemusten kuluttamiseen. (Dopierala 2017, s. 81.) Kuluttamista saatetaan suunnata muihin kuin suoraan materiaalisiin hyödykkeisiin. Tavaroita tarvitaan kuitenkin sen verran, että yksilön tavoitteiden saavuttaminen on mahdollista. Määrän sijaan laadun merkitys korostuu. (Dopierala 2017, s. 73–75.)

2.2.1 Maailman pelastamista vai parempaa elämää?

”Kaiken kaikkiaan näyttää ajattelun subjektiivisen vapauden teema voimistuvan. Aatteellisella alalla se saattaa johtaa siihen, että jokaisella on yhä enemmän oma aatteensa, yksilöllisesti muodostettu maailmankatsomus.” (Wilenius 1982, s. 180.)

Minimalisteista käytetään myös nimitystä vapaaehtoiset yksinkertaistajat (eng. Voluntary Simplifiers), jotka tekevät elämästään yksinkertaisempaa vapaasta tahdostaan. He

valitsevat tietoisesti säästäväisen, kuluttamisen vastaisen tai sitä minimoivan elämäntavan, jota leimaa vähäinen resurssien käyttö ja joissain tapauksissa pienempi ympäristökuormitus. Tyypillistä on, että materiaa ja omistettua omaisuutta vähennetään, mutta elämän immateriaalisien osa-alueiden vahvistamiseen panostetaan. (Błoński & Witek 2020, s. 8; Martin-Woodhead 2017; Martin-Woodhead 2021, s. 1; McDonald ym. 2006, s. 3–5, s. 25; Tukiainen 2019, s. 39.) Minimalistisen elämäntyylin osa-alueet voidaan jakaa seuraavasti: omaisuuden siivoaminen ja vähentäminen, kokemusten arvostaminen aineellista omaisuutta enemmän ja laadun ostaminen määrän sijaan (Martin-Woodhead 2017). Korostettavat tavaroiden ja vaatteiden laatupiirteet ovat pitkäikäisyys, käytännöllisyys sekä toimivuus (Błoński & Witek 2020, s. 10). Minimalismin tavara- ja kulutuspainotusten lisäksi suuntaukseen liitetään myös sosiaalinen ja yhteisöllinen sekä yksinkertaisen estetiikan ulottuvuudet (Błoński & Witek 2020, s. 10–11; Dopierala 2017, s. 73–75).

Vapaaehtoisen yksinkertaistamisen merkkiteoksena voidaan pitää Duane Elginin (1981) kirjaa *Voluntary Simplicity*, jossa vapaaehtoisen yksinkertaistamisen ajatuksen taustalla on kulutuskeskeisen elämäntavan kritisointi maapallon kantokykyyn vedoten (Tukiainen 2019, s. 39). Amerikkalainen kyselytutkimus osoittaa monen yhtyvän ajatukseen. Sen mukaan vapaaehtoiset yksinkertaistajat valitsevat elämäntyyliänsä, koska ovat huolissaan elintapojensa ympäristövaikutuksista, tyytymättömiä yläluokkaiseen elämäntapaan ja kiinnostuneita kuluttamisen vastaisiin toimintamalleihin. (Huneke 2005, s. 14.)

Minimalismia, vapaaehtoista yksinkertaistamista ja kulutuksenvastaisuutta pidetään siis yhtenä kestävästä kuluttamisesta elämäntyylinä (Błoński & Witek 2020, s. 11). Nähdään, että minimalistinen muoti on houkuttelevampi ja miellyttävämpi tapa markkinoida vastuullista kuluttamista kuin kurjemmaksi mielletty, perinteinen säästäväisyys sekä kuluttamisen leikkaaminen (Martin-Woodhead 2017). Kun puhutaan minimalismista esimerkiksi ostoboikotin sijaan, syntyy yksilölle mielikuva jonkin saamisesta, ei ainoastaan jostain luopumisesta omassa elämäntyyliässä.

Kestävästä kuluttamisesta piirteet, jotka usein toteutuvat minimalistisessä elämäntyyliässä, ovat kuluskritiikki ja liiallisen kuluttamisen vastustaminen sekä postmaterialistinen pyrkimys suhtautua kuluttamiseen (Dopierala 2017, s. 67–68). Vapaaehtoiset yksinkertaistajat ovat usein hyvin tietoisia tekojensa ympäristövaikutuksista (McDonald

ym. 2006, s. 3–5). Onko siis niin, että minimalistisella toimintatavalla on aina yhteys kestäviin kulutustottumuksiin? On selvitetty, että yhteys on olemassa, mutta kaikkia minimalisteja ei aja eteenpäin maailman pelastaminen ilmastokriisiltä tai muilta ympäristökatastrofeilta (Martin-Woodhead 2021, s. 16–17). Eri ihmisillä voi taten olla toisistaan poikkeavia motiiveja ja merkityksiä samoille elämänvalinnoille (McDonald ym. 2006, s. 22). Todetaan jopa, että motiivi vähentämisen ja yksinkertaisen elämän taustalla ei useimmissa tapauksissa olisi maapallon hyväksi toimiminen ja kestävämpi kuluttaminen, vaan henkilökohtaiset intressit ja yksinkertaistamisesta saatavat hyödyt omaan elämään (Vladimirova 2021, s. 114).

Monia yksinkertaistajia motivoi selkeämpi elämä, jossa on vähemmän stressiä (Huneke 2005, s. 14). Haanpää (2021, s. 41) kiteyttää omat motiivinsa yksinkertaisen elämäntyylin kokeiluunsa: ”En ryhdy Pysähdyskokeeseen pelastaakseni planeettaa, mutta riemuitsen siitä, että siinä sivussa voin tehdä maapallon eteen vähän enemmän – paradoksaalisesti jättämällä jotain tekemättä.” Yksinkertaistamisessa on kyse valinnoista, jotka koskevat tekemistä, kuluttamista ja ostamista sekä ennen kaikkea niiden tekemättömyyttä (Tukiainen 2019, s. 39). Minimalismin suosiota selittää sen hyödyt ihmisen henkilökohtaisessa elämässä sekä hyvinvoinnissa (Vladimirova 2021, s. 114). Yksilö usein miten valitsee yksinkertaisemman elämäntyylin, jotta saisi käyttää aikaansa sekä energiaansa entistä merkityksellisemmin ja autenttisemmin kuten itselle tärkeiden aktiviteettien parissa sekä perheen ja ystävien kanssa (Huneke 2005, s. 14). Nonmateriaalisesti täydempään, omien arvojen mukaiseen elämään pyritään uudelleenjärjestelemällä vanha elämäntapa minimalismin menetelmiä hyödyntäen (Dopierala 2017, s. 67–68). Minimalismin voidaan nähdä toteutuvan, kun yksilö kehittää itseään ja edistää hänelle arvokkaita asioita tietoisesti, ja kaikki sitä haittaava poistetaan (Becker 2019, s. 18; Dopierala 2017, s. 73–75).

Minimalismin lähtökohtana on, että omistetaan vähemmän materiaalisesti, mutta enemmän immateriaalisesti (Huneke 2005, s. 28; McDonald ym. 2006, s. 3–5). Tiedostava yksinkertaistaminen voi auttaa saavuttamaan tyytyväisen elämän, joka ei ole täytetty tavaroilla vaan rikastettu kokemuksilla ja oppimisella. Kuluttamisen vähentäminen voi auttaa saavuttamaan rauhallisen ja merkityksellisen elämän, jossa on vähemmän stressiä. (Elgin 2013, s. 71, s. 83.) Tarkoitus minimalismissa on luoda elämässä tilaa niin fyysisesti,

ajallisesti kuin mentaalisestikin itselle tärkeille, merkitystä ja arvoa tuoville, usein ei-materiaalisille asioille (Martin-Woodhead 2021, s. 1; Tukiainen 2019, s. 39). Minimalismi ei siis ole itsetarkoitus ja lopullinen päämäärä, vaan keino saavuttaa jotain merkityksellistä (Rees 2016, s. 24–25). Yksinkertaistamista harjoitetaan sekä käytännön hyötyjen vuoksi, mutta myös lisätäkseen tyytyväisyyttä elämään (Huneke 2005, s. 15). Minimalismi pyrkii yksilön, ja joissain tapauksissa myös kollektiivisesti ympäristön, hyvinvointiin ja onnelliseen sekä merkitykselliseen elämään. Jopa minimalistisen vaatekaapin sanotaan lisäävän elämänlaatua ja tukevan yksilön onnellisuutta (Rees 2016, s. 24–25). Ääriesimerkki on Fumio Sasaki (2021, s. 22), joka kirjoittaa: ”Hankkiuduin eroon tavaroistani, ja nyt olen aidosti onnellinen.”

Minimalistit ottavat etäisyyttä kuluttajuudesta sekä siitä ajatuksesta, että kulutushyödykkeillä luodaan identiteettiä tai asemaa sekä rakennetaan onnea. He eivät kannata tavarankeräämistä ja vaalimista. Nähdään, että liika materia vie turhaa aikaa sekä rahaa. Ei ole kuitenkaan täysin yksiselitteistä, miten minimalistit lopulta suhtautuvat tavararaan: työvälleinä, elämän välttämättömyyksinä vai laatusesineinä. (Dopierala 2017, s. 71–72.) Tutkimukseen (Martin-Woodhead 2021) haastateltiin eri reittejä minimalisteiksi tulleita ihmisiä. Yhteistä haastateltavilla oli, että he kokivat minimalistisen elämäntavan ja vähennetyn kuluttamisen tuoneen henkilökohtaisia hyötyjä. Näitä hyötyjä olivat lisääntynyt ajallinen, fyysinen ja henkinen tila sekä parempi taloudellinen hallinta, joka näkyi joustavuutena elämässä, liikkumisessa sekä muuttamisessa, tavaroiden hankkimiseen ja huoltamiseen käytetyn ajan säästönä ja ajankäytön suuntaamisena mielekkäämmiin sekä tyhjemmissä sekä siistimmissä asumisen tiloissa, mikä koettiin onnellisuutena, rauhallisuutena ja lisääntyneenä hyvinvointina. (Martin-Woodhead 2021, s. 9.)

”Työstämällä, järjestämällä ja valikoimalla esineitä ja ympäristöä tavoitellaan määrätietoisesti entistä parempaa elämää”, kirjoittaa Kinnunen (2011, s. 111). Etenkin muuton yhteydessä tapahtuva tavaramäärän karsiminen nähdäänkin jonkinlaisena ”rituaalisena puhdistautumisena”, jossa poistetaan rikkiäiset ja toimimattomat sekä itselle epämieluisat esineet. Tavaroiden karsimisen ja uuteen asuntoon siirtymisen kautta on mahdollista kokea kuin uusi alkua. Muutto on tapa tehdä tiliä säilytettävien ja karsittavien tavaroiden ja muistojen kanssa, mutta myös siivota ja uudelleen määritellä

oma elämäntapa. (Kinnunen 2017, s. 108, s. 111.). Konkreettinen teko ”tavaraähkyn” keskellä on ylimääräisestä tavarasta luopuminen. Tällaisena hetkenä voidaan tehdä utopistisia päätöksiä olla enää koskaan hankkimatta lisää tavaraa. (Kinnunen 2017, s. 107–108, s. 135.) Yleensäkin elämänmuutos alkaa usein tarpeettoman tunnistamisesta ja karsimisesta sekä sen löytämisestä, mikä on yksilölle itselleen tärkeää (Dopierata 2017, s. 68). Samalla tavoin voidaan nähdä, että juuri elämänmuutoksen keskellä myös vaatekaappi on merkittävän uudelleentarkastelun ja -jäsentelyn kohteena. Tämä vahvistaa muodostamaani näkemystäni siitä, että yksilön tyyli kokee suurimmat kriisin paikat ja muutoksen tuulet, kun kohdataan jonkinlainen elämän taitekohta kuten vanhemmaksi tuleminen tai uudessa työpaikassa aloittaminen.

”Sen sijaan, että tukimme elämämme tarpeettomalla sotkulla – sekä fyysisellä että henkisellä – tai turhaan heittäisimme pois merkityksellistä omaisuutta, voimme työskennellä selvittääksemme, mikä tuo elämäämme tyydytystä, ja sitten ympäröidä itsemme näillä mukavuuksilla.” (Williams, 2015, s. 8.)

Koteihin keskittyvässä hitaan elämäntyylin merkkiteoksessa Kinfolk (Williams 2015) ei haastateltu ainoastaan sitä, miksi tiettyjä sisustusratkaisuja on tehty, vaan mitkä arvot ovat muovanneet koteja, ja miten kodit ovat vaikuttaneet asukkaisiin. Tilaa kerrotaan annettavan yhteisölle, kasvulle ja kokemuksille, yksinkertaisuudelle sekä hitaammalle elämäntyyliin, jossa keskitytään onnellisuuteen, merkityksellisiin asioihin sekä arvokkaaseen ajankäyttöön. Wabi-Sabi (Bailey M., Bailey S., Treloar 2019) on tyyliuuntaus ja filosofia, joka voidaan nähdä esteettisesti laadukkuuteen sekä yksinkertaisuuteen pyrkivän minimalismin vastakohtana. Kuitenkin suuntauksissa on keskenään samaa kuten itselle tärkeän tunnistaminen ja sen tavoittelemisen materiaalin työstämisen välityksellä. Tärkeää Wabi-Sabissa on luoda kodista ja sen esineistöstä itselle merkityksellinen tila, jossa rustiikkisuus, ajan patina ja epätäydellisyys saavat näkyä (Bailey ym. 2019, s. 8). Omannäköisen elämän liikkeitä ovat myös ERE (eng. Early Retirement Extreme) sekä FIRE (eng. Financial Independence, Retire Early), jotka molemmat pyrkivät luomaan aikaa ja tilaa toteuttaa itseä sekä omia mielihaluja ilman riippuvuutta työnteosta. Liikkeissä tunnistetaan minimalismin, kierrätyksen ja itsetekemisen kulttuuria. (Haanpää 2021, s. 30.) Inkinen (2021) tutkii Pro gradu -

tutkielmassaan aikaista eläköitymistä, sen määritelmää ja sitä, mitä se tarkoittaa kuluttajan elämässä. FIRE-elämäntapana on vapautta jostakin, mikä synnyttää vapautta johonkin (Inkinen 2021, s. 24–27). Tämä on mielestäni kiinnostava kuvaus, joka pätee varmasti monen minimalistinkin pyrkimykseen vapautua esimerkiksi aineellisesta taakasta ja saada vapautta toteuttaa sekä tavoitella itselle merkityksellisiä asioita.

Kriittiset näkökulmat huomauttavat, että minimalismi on vain pienen joukon, jolla on mahdollisuus vaikuttaa materiaaliseen omaisuuteensa, hedonistinen etuoikeus (Dopierala 2017, s. 80). Hedonismi on filosofia, jonka mukaan vain nautinto on arvokasta (Sivistyssanakirja, n.d.). Vaihtoehtoinen hedonismi voi toimia tyydyttävämmän elämän mahdollistajana sekä reittinä kohti ekologisesti kestäväää elämäntapaa (Taylor 2020). Oman onnellisuuden ja elämän tyydyttävyyden vapaalla tavoittelemisella, johon globaalissa pohjoisessa useimmilla on mahdollisuus, uskoisi olevan enemmän vaikutusta siihen, miten ihmiset todellisuudessa voivat. Yksinäisyys ja muut erilaiset pahoinvoinnin muodot vaikuttavat kuitenkin olevan meillä yleisiä. Tähän vastaukseksi tarjotaan esimerkiksi asketismia: ”Jos yltäkylläisyyteen liittyvä kynnistyminen painaa mieltä, arjen pelkistämällä voi olla hyvinkin onnellistava vaikutus.” (Vihelmaa 2021, s. 278.)

On kiinnostavaa, että minimalistinen onnellisuuden tavoittelu tulee lähelle jopa täydellisuuden tavoittelua saaden osakseen haitallisiakin piirteitä. Esimerkiksi kaipuu täydellisestä, kuratoidusta vaatekaapista on suurta, ja yleinen tyytymättömyys omaa vaatekaappia kohtaan on näyttänyt olevan viime vuosina kasvussa (Quinterno 2020, s. 51–53; Valkola & Räisänen 2021, s. 799). Tutkimuksissa (Mellander & Petersson McIntyre, 2021; Quinterno 2020) haastateltavat näkivät vaatteistaan irtautumisen reittinä vapaampaan elämään, jossa kuluttamisella ei ole niin suurta roolia. Ironisesti huomattiin, että moni haastateltava aikoi pyrkiä kohti parempaa elämää itseasiassa kuluttamalla lisää. Esiin nousi toiveita täydellisestä garderobista, jossa on vain täydellisiä ja keskinäisessä harmoniassa olevia, omaan tyyliin sopivia vaatteita. Täydellisestä vaatekaapista olisivat kaikki virheostoksista muistuttavat vaatteet siivottu pois ja päivän asun valitseminen olisi helppoa. Tämä täydellinen tila nähtiin usein saavutettavan ostamalla uusia, yksinkertaisempia vaatteita eikä muodostamalla se niistä vaatteista, jotka jo omistetaan. (Mellander & Petersson McIntyre 2021, s. 348.) Ongelma täydellisuuden tavoittelun kanssa on, että se nähdään olevan jossain edessäpäin, ei tässä hetkessä. Nykyhetken ja

täydellisyyden väliin muodostuu näin kuilu, joka ennen pitkää yritetään täyttää uusilla hankinnoilla. (Mellander & Petersson McIntyre 2021, s. 349.)

Itse olen muutaman vuoden ajan perehtynyt oman tyylin tuntemisen teemoihin, ja olen tullut vakuuttuneeksi siitä, että juuri vahva tietoisuus omasta itsestä, omista tarpeista ja toiveista sekä mausta pukeutumisessa ovat avaimet pukeutumisen tyytyväisyyteen mutta mahdollisesti myös kestävämpiin pukeutumis- ja kulutuskäytäntöihin. Pukeutuminen ja hyvä elämä ovat yhteydessä toisiinsa (Vladimirova 2021, s. 112). Niinimäki (2018, s. 44–45) nostaa tyylin lisäksi tärkeiksi termeiksi pukeutumisen tyytyväisyydessä sekä kestävämmässä kuluttamisessa luovuuden sekä vapauden. Omaa tyyliä ei siis ole mielekästä hakea itsen ulkopuolelta tai rakentaa pelkästään ulkokohtaisista lähtökohdista, vaan jalostaa esiin tarpeettomien vaikutteiden ja henkilökohtaisten taakkojen alta omaa luovuutta käyttäen (Saramäki 2015, s. 97). Selkeä oma tyyli johtaa usein vaatekaapin sisällön läpikäymiseen ja karsimiseen, minkä jälkeen on syytä rauhassa pitäytyä syntyneessä järjestyksessä, jotta vahvuus vastustaa uusien vaatteiden virtaa kasvaksi (Saramäki 2015, s. 123).

2.2.2 Minimalismin kolme ulottuvuutta

Minimalismin määritelmää etsiessäni huomasin, että sen yhteydessä käsitellään, joskus ristikkäinkin kolmea eri näkökulmaa: määrää, aikaa ja laatua. Ensimmäinen ja tyypillisimmin minimalismiin liitettävä ulottuvuus on omistetun esineistön ja asioiden, sekä fyysisten että ei-fyysisten, määrä. Määrä merkitsee paljoutta, runsautta ja lukumäärää (Wikisanakirja, määrä n.d.). Määrään viitattaessa puhutaan pääasiallisesti asioiden lukumäärällisestä runsaudesta tai niiden vähyydestä ja niukkuudesta.

Minimalismissa tunnistetut kaksi osa-aluetta liittyvät tavaran määrään: yritetään kuluttaa minimaalisesti sekä yksinkertaistetaan ja vähennetään sitä, mitä jo omistetaan (Johnston & Burton 2003; Martin-Woodhead 2017). Se, että asioita on enemmän, vaatii ylläpidollisesti myös enemmän, mikä voi johtaa loputtomaan kierteeseen määrän kasvattamisesta. Käytännössä siis, mitä enemmän omaisuutta yksilö omistaa, sitä

enemmän tarvitaan resursseja: tilaa, aikaa, vaivaa, rahaa ja muita tuotteita; omaisuudesta huolehtimiseen. Monet tavarat myös vanhenevat ja menettävät arvonsa, mikä voi tarkoittaa vaatimusta jatkuviin päivityksiin. (Kunto, 2021, s. 26.) Jos kerran omaisuuden määrä, ja sitä myötä myös kaaos, kumuloituu, voisi ajatella saman tapahtuvan, kun suuntana on yksinkertaistaminen. Määrällinen minimalismi esiintyy yleisimmin minimalistista elämäntapaa noudattavien keskuudessa omaisuuden lukumäärän pienentämisenä ja tavaravirtojen hillitsemisenä. Myös tämä tutkielma keskittyy pääosin minimalismin määrälliseen ulottuvuuteen.

Toinen minimalismin ulottuvuus on aika ja siihen liittyvä vauhti. Vauhti tarkoittaa liikettä ja nopeutta (Wikisanakirja, vauhti n.d.). Aika taas määritellään eteneväksi, kellolla mitattavaksi ominaisuudeksi, jossa kaikki tapahtuu (Wikisanakirja, aika n.d.). Minimalismi liitetään toisinaan yhteen hidastamisen ja hitauden liikkeen (eng. Slow Movement) kanssa. Hitauden kansainvälinen liikehdintä on saanut alkunsa italialaisesta Slow Food -liikkeestä, joka syntyi vastalauseena Rooman Piazza di Spagnalle 1980-luvulla avatulle McDonald's pikaruokaravintolalle (Suro 1986; Väisänen & Peretto 2013, s. 32). Tätä varhaisemmat, ensimmäiset kulutuskulttuuria vastustavat olivat beat- ja hippisuuntausten edustajat 1950- ja 1960-luvuilla (Väisänen & Peretto 2013, s. 32). Alkuperäisen Slow Food -manifeston (1987) allekirjoittivat joukko ajatteliijoita, joista muodostui hitausliikkeen esi-isät. Vuonna 1990 Pariisissa Opera Comique -teatterissa syntyi tämän manifeston pohjalta virallinen, kansainvälinen liike ”Nautinnon puolustus ja oikeus”. (Väisänen & Peretto 2013, s. 46.) Slow Food -liikkeen isänä pidetään italialaista Carlo Petriniä, joka oli yksi ”Nautinnon puolustus ja oikeus” -liikkeen manifeston allekirjoittaneista (Väisänen & Peretto 2013, s. 46). Liikkeen kantavana ajatuksena on ruuan viljelyn, valmistamisen ja nauttimisen sivistynyt rauhallisuus. Tarkoitus ei kuitenkaan ole hidastaa elämää ja pysäyttää sitä historiaan, vaan hidastaa elämää niiltä osin kuin se on järkevää. Ihmisen omaa toimijuutta ja päätäntävaltaa oman elämänsä osa-alueiden tahdista korostetaan liikkeessä. (Honoré & Huovinen, 2006, s. 25–26.) Slow Food -liike on laajentunut käsittämään paljon muitakin elämänalueita kuin vain ruuan – oikeastaan koko elämän (Väisänen & Peretto 2013, s. 33). Lontoossa asuva kanadalainen Carl Honoré on julkaissut teoksen *Slow - elä hitaammin!* (2016), ja häntä pidetään hitausliikkeen isänä (Väisänen & Peretto 2013, s. 34). Ajan hidastamisen seura on

hitausliikkeen kantava voima. He tiivistävät toimintansa saksankieliseen sanaan: Eigenzeit, jossa sana Eigen tarkoittaa omaa ja Zeit merkitsee aikaa. Seuran tarkoitus on, että jokainen saisi itse valita, millaisella nopeudella elämäänsä elää ja arkensa valintoja toteuttaa. (Honoré & Huovinen 2006, s. 275.) Vauhtia siis hidastetaan silloin, kun se on tarkoituksenmukaista ja tuo elämään lisäarvoa (Honoré & Huovinen 2006, s. 47–51).

Hidas muoti eli Slow Fashion on osa hitausliikkeen ketjua, ja sen voidaan nähdä toimivan vastavoimana pikamuodille. Muoti kiertää sykleissä, mistä yksi tyypillinen esimerkki on hameen helman mitta tai housujen lahkeiden leveys, jotka muuttuvat lyhyestä pitkään ja kapeasta leveään heilurin lailla. Muodin kierrossa asiat eivät koskaan toistu täysin samanlaisina. Jotkut sykleistä ovat jopa niin pitkiä, ettei yksi ihminen oman elinaikansa kuluessa ehdi huomata niitä. (Newton 2011, s. 76.) Voidaan ajatella, että pikamuodin syntyminen sekä tietoyhteiskunnan nopeus ovat keinotekoisesti nopeuttaneet muodin syklejä. Pikamuodilla tarkoitetaan toimintamallia, jossa trendejä tuotetaan keinotekoisesti nopeasti sekä tarjotaan heikkolaatuisia vaatteita nopeasti ja halvalla. Hitaan muodin kuluttajia yhdistää laadun tavoittelu määrän sijaan, kausiajattelusta irrottautuva, ajaton tyyli, yksinkertaisuus vaatteiden muodossa sekä yksityiskohdissa, monipuolisuuden saavuttaminen vähemmällä määrällä vaatteita sekä pidempään vaatteiden käyttökään pyrkiminen (Niinimäki 2018, s. 46). Irrottautuminen pikamuodista ja itsenäisempi tapa käsitellä tyyliä sekä vaatteiden kuluttamista ei ole helppoa. Tutkimuksen mukaan pikamuodin irrottautumista toteutetaan kolmella tavalla: itse vaatteista luopumalla joko aktiivisena poisheittämissä prosessina tai passiivisena välinpitämättömyytenä, oman asennoitumisen arvioinnilla ja huomion uudelleensuuntaamisella suhteessa vaatteisiin sekä pyrkimyksellä itsenäistymään vaatteiden kuluttamisen systeemistä. (Mellander & Petersson McIntyre 2021, s. 344.) Hitaan muodin genressä on nähtävissä myös nouseva itsevalmistamisen trendi. Neulomisessa ja vaatteiden itse valmistamisessa hidas lähestymistapa on välttämätön ja ilo on löydettävä tekemisen prosessissa – ei ainoastaan valmiissa lopputuloksessa. Väitetään myös, että tuotteeseen sitoutuu paremmin, kun sillä on tarina sekä yksilöllisyyden ja käsityön arvo. Ne ovat vastalääkettä nykyisenlaisen kulutuskulttuurin hetken nautinnoille. (Honoré & Huovinen 2006, s. 223–225.)

Kolmas minimalismin ulottuvuus on laatu, joka tarkoittaa sekä kvaliteettia, lajia sekä ominaisuuksia että korkeatasoista laadukkuutta (Wikisanakirja, laatu n.d.). Minimalistinen

laatu merkitsee asioiden yksinkertaisuutta ja monimutkaisuuden vähentämistä. Tämä ulottuvuus liittyy kaikkein vahvimmin minimalistiseen muotoiluun ja taiteeseen: pelkistettyyn ilmaisuun sekä riisuttuun muotokieleen. Yksinkertaisuuden käsite voidaan jakaa neljäksi yksinkertaisuuden laadullisiksi osa-alueiksi: yksinkertaisuus – monimutkaisuus ja funktionaalisuus – epäfunktionaalisuus. (Knuutila 2018, s. 99–101.) Myös elämäntyylään voi yksinkertaistaa valitsemalla askeettisempia, kaikesta ylimääräisestä riisuttuja, tapoja toimia. Yksi siteeratuimmista yksinkertaisen elämäntyylin teoksista on Walden: elämää metsässä (2020), jossa kirjoittaja Henry Thoreau kertoo muutostaan ja kaksivuotisesta kokeilustaan asua itse rakentamassaan metsämökissä järven rannalle ja elää yksinkertaisesti sekä luonnollisesti vuodenaikojen kiertoa mukailen. Vaatteiden kohdalla minimalismin laadullinen ulottuvuus näkyy äärimmäisenä funktionaalisuutena, värien niukkuutena, ylimääräisten elementtien riisumisena sekä tasaisina materiaalipintoina. Käytännössä siis kaikin tavoin, joilla mahdollisimman suurta vähyyttä voidaan toteuttaa puettavassa esineessä käytettävyydestä ja käytännöllisyydestä tinkimättä. Yksinkertaisuus on hyvin yksinkertaista, jota kohti pääsemiseksi on välttämätöntä karsia, hidastaa ja vähentää (Knuutila 2018, s. 102; Tukiainen 2019, s. 55). Eri minimalismin ulottuvuudet, määrällinen, ajallinen ja laadullinen, eivät ole täysin erilliset toisistaan, vaan limittyvät toisiinsa arkikielessä ja käytännön minimalismin harjoittamisessa.

2.3 Minimalismi pukeutumisessa

Minimalismi pukeutumisessa voi tarkoittaa laadullisia ulottuvuuksia kuten yksinkertaista muotokieltä sekä niukkaa värien ja yksityiskohtien käyttöä. Nopeuden näkökulmasta minimalismi merkitsee hidasta vaatteiden kuluttamista eli harkittua hankintojen tekemistä, kiertotalouskonseptien hyödyntämistä sekä vaatteiden pitkää käyttöikää poisheitettyjä vaatteita minimoiden. Minimalistista pukeutumista voidaan ajatella myös vaatevalikoiman kokonaisuuden näkökulmasta, jolloin kyseeseen tulee pyrkimys pieneen vaatekappaleiden määrään. Minimalismi saa vauhtia esimerkiksi minimalismibloggaajien

ja muiden vaikuttajapersoonien jakamien sisältöjen sekä minimalistihaasteiden kautta. Kuvia sekä videoita julkaistaan minimalistisista garderobeista, joissa vaatteiden määrä on rajattu välttämättömään, väripaletti on minimaalinen, vaatteissa on suosittu klassisia ja ajattomia piirteitä sekä laatua ja ne ovat keskenään yhteensopivia. (Martin-Woodhead 2017.) Herään väistämättä ajattelemaan, että myös omalla esimerkilläni on vaikutusta ympärilläni oleviin sidosryhmiin. Koko tämän opinnäytetyön tekemisen ajan kiinnostus minimalistista vaatekaappia sekä kapselipukeutumista kohtaan on Tyyli puhetta Median eri kanavissa ollut korkealla keskustelunavauksieni ansioista. Aiheeseen liittyvä keskustelu johti jopa Helsingin Sanomien (Hahto 2021) haastatteluun sekä artikkeliin vaatekaapin järjestyttämisestä vahvan oman tyylin sekä minimalistisen kapselimallin avulla.

2.3.1 Pukeutumisen motiivit – vaatteet minäkuvan rakentajina

Ihmiset ovat aina olleet alasti mutta myös peittäneet ja suojanneet kehoaan sekä katseilta että ympäristön olosuhteilta kuten pysicsyäkseen lämpimänä. Fysiologiset tarpeet, suojautuminen ja peittäminen, eivät ole ainoita syitä pukeutua, vaan vaatteilla on myös koreilun merkitys ja esteettisyyden taso. Pukeutuminen ja ulkonäkö ovat olleet ja yhä ovat toisistaan erottamattomat. (Koskennurmi-Sivonen 2012, s. 5; Lehtovaara 2020.) Estetiikka koetaan merkittäväksi vaatteeseen sitoutumista lisääväksi tekijäksi. Vaatteen ulkonäköön kietoutuu sosiaalisia ja kulttuurisia sekä aikaan liittyviä merkityksiä. Myös yksilö itse liittyy esteettisiin ominaisuuksiin merkityksiä kuten visuaalisesti kiinnittyneet henkilökohtaiset kokemukset, mielikuvat ja muistot sekä esimerkiksi perhesiteisiin liittyvät ajatukset. Näkemys itsestä omana henkilökohtaisena kokemuksena sekä muiden ilmaisujen vaikutuksen seurauksena näkyy siinä, millaisia esteettisiä valintoja teemme pukeutumiseen liittyen. Samoin kuin mennyt on myös odotus tulevaisuudessa koettavista tunteista ja tapahtumista läsnä visuaalisissa preferensseissä. (Niinimäki 2011, s. 81.) Pukeutumisen estetiikassa ovat siis läsnä yhtä aikaa sekä muiden ihmisten, ajan ja kulttuurin vaikutteet että henkilön oma historia ja menneisyys, nykyisyys ja käsitys itsestä juuri nyt sekä unelmat ja odotukset tulevaan. Näin ollen, kun ihminen luopuu vaatteistaan

hän ei ainoastaan luovu vaatteiden fyysisestä ulottuvuudesta, vaan lukuisista henkisistä kiinnityksistä sekä vaateen edustamista merkityksistä (Mellander & Petersson McIntyre 2021, s. 344). Kyse ei ole vain menneistä tapahtumista, vaan esineistä luopuminen tarkoittaa myös ”unelmaminästä” eli itse itsestä rakennetusta ihannekuvasta luopumista (Becker 2019, s. 94).

Vaatteet sekä fyysisesti että henkisesti läheisinä esineinä ovat intiimi osa ihmisen jokapäiväistä elämää. Monet kuvaavatkin vaatteitaan ”osaksi minua” sekä ”siksi, kuka olen”. (Mellander & Petersson McIntyre 2021, s. 344.) Pukeutumalla tiettyihin vaatteisiin rakennetaan ja ilmaistaan sekä omaa identiteettiä että elämäntyyliä ja mielenkiinnonkohteita (Koskennurmi-Sivonen 2012, s. 5; Lehtinen ym. 2010, s. 5; Newton 2011, s. 72; Pörsti 2021, s. 210–211; Lehtovaara 2020). Vaatteilla näkyvinä kulutushyödykkeinä on suuri rooli identiteetin muodostumisessa ja itsensä asemoimisessa suhteessa muihin ihmisiin ja ihmisryhmiin sekä koko yhteiskuntaan (Błoński & Witek 2020, s. 9; Newton 2011, s. 79). Eri identiteettejä harjoitellaan jo lapsuudessa osana leikkiä pukeutumalla esimerkiksi vanhemmaksi tai tutun ammattiryhmän edustajaksi. Vaatteiden avulla siis työskennellään oman identiteetin parissa jo varhaisista vaiheista alkaen. (Roivainen 2016, s. 250–255.) Erilaisten roolien sekä ajankohtaisten, henkilön omien mutta myös institutionaalisten, identiteettikysymysten käsittely pukeutumisessa jatkuu lapsuudesta aikuisuuteen (Newton 2011, s. 76). Yksilön vaatekaapissa voi olla tunnistettavissa vaatteita ja asukokonaisuuksia erilaisia rooleja ja identiteetin variaatioita varten.

Toisen ihmisen kohdatessamme saamme hänestä tavallisesti näköhavainnon ennen muiden aistien kautta välittyvää informaatiota. Se, mitä näemme, ja mitä meistä nähdään ensimmäisenä, ovat vaatteemme. (Kohan & Spivack 2021, 25:22–25:36.) Pukeutuminen on informaatorikas viesti ja osa ihmisten välistä vuorovaikutusta (Pörsti 2021, s. 215; Lehtovaara 2020). Pukeutuminen on tapa sekä kiinnittyä sosiaalisiin ryhmiin että erottautua niistä ja rakentaa omaa asemaa suhteessa muihin (Koskennurmi-Sivonen 2012, s. 5; Lehtinen ym. 2010, s. 5; Newton 2011, s. 72; Pörsti 2021, s. 210–211; Lehtovaara 2020). Tietyillä tavaroilla ja pukeutumalla omanikäisten tyyllisesti samaistutaan ikäryhmälle tyypillisiin käyttäytymismalleihin (Newton 2011, s. 72). Voidaan puhua myös niin sanotuista statussymboleista eli tietyssä ryhmässä hyväksytyistä sekä

edustettua tai haluttua elintasoja viestittävästä kulutushyödykkeistä esimerkiksi tiettyjen brändien vaatteista (Lehtinen ym. 2010, s. 30). Uskontotieteilijä Mikko Kurenlahti esittää ihmisen hakevan jatkuvasti merkityksiä asioille ja tarkoitusta elämälleen suhteessa muihin. Kuluttamisesta on hänen mukaansa tullut merkitysjärjestelmä, jolla haetaan hyväksyntää ja arvostusta. (Thurén 2021, s. 87–88.)

Norjan maahanmuuttajaperheissä tehdyssä tutkimuksessa kaikkein voimakkaimmin vaikutti ajatus siitä, miten pukeutua ja pukea perheen lapset ja nuoret kuten muut norjalaiset koululaiset, jotta lapsilla olisi mahdollisuus kuulua joukkoon ja pärjätä nyt sekä tulevaisuudessa Norjassa. Tärkeäksi koettiin oikeat brändit ja oikeanlaiset vaatteet, joihin panostettiin, vaikka perheessä olisi ollut taloudellisesti tiukkaa. (Klepp ym. 2019.) Taito sekä ymmärrys pukeutua yhteisön hyväksymällä, oikealla tavalla on siis kulttuurista pääomaa (Quinterno 2020, s. 58–59). Joukkoon sulautumisesta puhuu myös Luukkainen (2013, 29:45–30:00) ainoan laukkunsa rikkouduttua ja hänen ystävänsä sitä korjattaessa: ”Kunhan se näyttää hyvältä ja en poikkeaa massasta.” Vankilamiljöössä yhtenäinen pukeutuminen on äärimmäistä. Eräs vanki kertoo tuunanneensa itse vaatteensa rangaistuksenkin uhalla ja saaneensa oman identiteetin sen avulla takaisin. (Kohan & Spivack 2021, 14:30–19:55.) Tapamme pukeutua vaikuttaa siihen, miten näemme itse itsemme, mutta myös, miten muut näkevät meidät, ja kuinka meitä kohdellaan. Pukeutuminen on sekä sosiaalinen ja kulttuurinen että yksilöllinen asia. (Quinterno 2020, s. 58–59.)

Aikuisen vaatekaappi on usein erilaisten identiteettien ja elämänvaiheiden kerrostuma, jossa vaatteet ovat kuin toistensa päälle kasautuneita vuosirenkaita. Minäkuvamme kehittyy ja moni saattaa havahtua nykyisen minän ja vaatekaappinsa merkityssisällön väliseen ristiriitaan. (Pörsti 2021, s. 48–51.) Konkreettisiin tuotteisiin kiinnittyneet kokemukset ja muistot voivat ihmismielelle sekä aisteille olla raskaistakin kokemuksia noustessaan joka kerta pintaan, kun esimerkiksi erilaisten tunteiden värittämän vaateen kohtaa vaatekaapin ovet avatessaan (Kinnunen 2017, s. 112). Tarve luopua tavaroista ja karsia vaatekaappia syntyy monen kohdalla tästä syystä: halutaan irti entisestä itsestä hylkäämällä siitä muistuttavat fyysiset merkit. Kiinnostavaa on, että identiteettiä rakennetaan sekä kuluttamalla lisää että luopumalla vaatteista. On esitetty myös kritiikkiä sitä kohtaan, onko identiteetin ja jopa henkilökohtaisten ominaisuuksien sekä itsetunnon

sitominen esineisiin täysin ongelmattomasti (Sasaki & Nurmi 2021, s. 56). Uskon, että moni minimalistisesti pyrkii taistelemaan irti juuri tästä materiaalin aseman- ja arvolutauksesta tavarakriittisyydellä sekä niistä luopumalla. Myös kestäväyyden näkökulmasta esitetään, että on tärkeää alkaa nähdä pukeutuminen ja vaatteiden kuluttaminen enemmän käytännöllisenä palveluna kuin emotionaalisenä kokemuksena (Akenji ym. 2022, s. 42). ”Jokaisen vaatteiden tulee täyttää jokin tarve, sopia johonkin käyttötilanteeseen ja mukautua tyyliin”, kirjoittaa Saramäki (2015, s. 109). Itseilmaisun tarvetta voisi täyttää muilla tavoin kuin ostamalla kuten olemassa olevia vaatteita muuntamalla ja korjaamalla. On suotavaa muuttaa asenteita muodin estetiikkaa kohtaan ja uudelleenarvioida sen vaikutusvaltaa yksilön minäkuvan rakennusaineena. (Akenji ym. 2022, s. 42.)

2.3.2 Sopiva vaatekaapin koko

Yksilölle kaikkein tärkeimmiksi muodostuneista vaatteista voidaan käyttää nimityksiä lempivaate, luottovaate tai jopa ystävä. Syy on luonnollinen, ovathan vaatteet meitä fyysisesti kaikkein lähimpänä suurimman osan ajan elämästämme, ja etenkin kylmän ilmaston maissa peitämme vaatteilla valtaosan kehostamme merkittävän osan vuodesta. Ihminen ja vaate ovat keskenään kosketuksissa, ja mukavuus koetaankin vaatetta valittaessa yhdeksi olennaisimmista tekijöistä, mutta luomme vaatteisiimme myös tunnepitoisia merkityssuhteita. Yksilöllä ei voi olla ystäviäkään määräänsä enempää, siksi voidaan ajatella, ettei vaatteitakaan. Dunbarin luku -teorian mukaan ihmisen lähimpiin voi kuulua 148 ihmistä (Saramäki 2015, s. 169). Määritelmä on kenties hieman erikoinen tapa lähestyä sopivan vaatekaapin kokoa, mutta luku 148 antaa hyvän ensikosketuksen, josta aloittaa sopivan vaatekaapin koon tutkiminen. Se kuulostaa kaikki vaatteet ja asusteet mukaan lukien mielestäni mahdolliselta minimilukemalta, jonka avulla voidaan täyttää kattavasti yksilön elämän eri tarpeita.

Jokainen tarvitsee omaan elämäänsä sopivan määrän itselle sopivanlaisia vaatteita. Se voidaan lukea perustavanlaatuisesti taloudelliseksi ihmisoikeudeksi, jonka globaalin pohjoisen yltäkylläisyydessä usein unohdamme. Kehittyneiden maiden olosuhteissa liian

ongelma ei kohdistu liialliseen niukkuuteen ja puutteeseen vaan pikemminkin äärimmäiseen runsauteen ja ylikulutukseen. Lähtökohdaksi sopivan vaatekaapin koon määritelmässä voidaan ottaa se, että vaatekaapin sisällön tulisi täyttää ongelmitta ja riittävästi yksilön fysiologiset, psykologiset ja sosiaaliset sekä ympäristön asettamat tarpeet. Tuoreessa raportissa esitetään, että kengät mukaan lukien kahden vuodenajan maassa riittävän kokoinen, 1,5-asteen, eli ilmastonlämpenemistä hidastavan ja maapallon kantokyvyn kannalta kestävän, elämäntyylin mukainen garderobi sisältäisi 74 aktiivikäytössä olevaa vaatetta mukaan lukien kengät. Neljän vuodenajan maassa määrä nousee 85 vaatekappaleeseen. (Akenji ym. 2022, s. 42.)

Vaatteita tulee Saramäen (2015) mukaan omistaa vain sellaisen määrän, jonka pystyy pitämään mielessään. Kaikki käytössä olevat vaatteet olisi hyvä pystyä luettelemaan ulkomuistista, ainakin lähes kokonaan. (Saramäki 2015, s. 116.) Jos vaateen olemassaolon unohtaa, voidaan arvioida sen olevan myös pitkiä aikoja poissa käytöstä ja täten yli määrällisesti kohtuullisen ja sopivan vaatekaapin rajan. Tähän sääntöön poikkeuksen tekevät kausivaatteet, jotka eivät sääolojen vuoksi voi olla ympärivuotisesti käytössä. Kyselytutkimuksessa on selvinnyt, että kohtuullinen vaatemäärä nähdään omistettujen vaatteiden muistamisen lisäksi arjen käytännöllisyyden, sekä vaatehuollon että säilytystilojen, kautta. Vaatteita tulee olla riittävä määrä käytössä ja pyykkirytmien järkevä ilman tarvetta pestä vajaita pyykkikoneellisia. Sopiva määrä vaatteita on vastausten mukaan sellainen, joka mahtuu niille varattuun säilytysratkaisuun. (Valkola 2018, s. 53–54.) Voisi nimittäin ajatella, että kodin säilytystilojen rajallisuus asettaa rajan omistettavien ja varastoitavien vaatteiden lukumäärälle. Monet kuluttajat kuitenkin jatkavat kuluttamista yli vaatekaappiansa kapasiteetin. Jotta koti voisi olla toimiva ja miellyttävä, ei siellä voi säilyttää enempää omaisuutta kuin säilytystiloihin mahtuu, varsinkin, jos suuri osa tästä omaisuudesta ei edes ole käytössä. (Vladimirova 2021, s. 112.) Pukeutumisen ilo ja sopiva vaihtelu mainitaan myös: vaatteista halutaan nauttia ja asuja vaihdella arjessa sekä juhlassa. (Valkola 2018, s. 53–54.) Arjen pukeutumisrutiinit ovat merkittävä osa elämässä selviämistä ja siitä nauttimista. Mielestäni erinomainen kysymys on, minkä kokoinen on pieni vaatekaappi, jonka parissa on mahdollista pukeutua käytännöllisesti ja järjestää toimivat vaatteiden pesu- ja huoltorytmit sekä toisaalta taata pukeutumisen mielekkyys.

Kuluttajatutkimuskeskuksen viitebudjetin tavoitteena on antaa suuntaviivat kohtuulliselle minimille koko perheen vaate- ja jalkinevarastosta taaten, että siistejä ja eri tilanteisiin käyviä vaatteita on tarpeeksi, ja että eri vuodenaikoihin sopiva pukeutuminen on mahdollista. Myös juhliin osallistuminen vaatetuksen osalta on otettu huomioon. (Lehtinen ym. 2010, s. 31.) Varhaisempi viitebudjetin tuotelista (Aatola & Viinisalo 1998) koostui 44 erilaisesta naisten vaatteesta sekä 17 kenkäparista ja asusteesta, yhteensä 114 kappaleesta vaatteita, kenkiä ja asusteita. Uudemmassa hyödykekorissa sekä vaatenimikkeiden että vaatteiden ja asusteiden kokonaislukumäärä on pienempi, nyt luku on 99. (Lehtinen ym. 2010, s. 33.) Vaatteiden kohtuullinen minimimäärä arkikäyttöisten syys-talvisisävaatteiden osalta on 20 vaatekappaletta. Määrä nousee 22 kappaleeseen, jos mukaan lasketaan college- ja fleecepuserot, ja 23 kappaleeseen, kun lukuun otetaan lisäksi juhlapuku. (Lehtinen ym. 2010, liite 3.) Pidän 23 vaatekappaletta kiinnostavana ja jopa realistisena lukumääränä pienimmästä mahdollisesta, toimivasta arkivaatekaapista. Viitebudjetti antaa hyvää suuntaa, mutta käytännössä sen vaatemäärät koetaan yleisesti liian vähäisenä. Pieni vaatevarasto kuormittaa yksittäisiä vaatteita enemmän. (Valkola 2018, s. 53–54.) Vaatteiden hankintatiheyden ja käyttöiän näkökulmasta olennaista onkin valmistusmateriaalin ohella juuri vaatekaapin koko: jos vaatteita on enemmän, ne kuluvat hitaammin, vaihtelua on enemmän ja hankintatarpeita on harvemmin (Lehtinen ym. 2010, s. 30). On myös niin, että luonnonmateriaaleista valmistetut vaatteet ja esimerkiksi nahkakengät tarvitsevat ”lepopäiviä” palautuakseen rasituksesta ja käytön aiheuttamasta kosteudesta. Jos garderobi viedään äärimmäisen pieneksi, tällainen luonnollinen palautuminen ei toteudu.

Todellisuus suomalaisten vaatekaappien kokojen suhteen on kirjava, ja oletukseni on, että vain kaikkein pienimmät vaatekaapit ovat viitebudjetin kohtuullisen minimin tai ilmastokestävän vaatekaapin mukaisia. Käsityöopiskelijoiden keskuudessa tehdyssä kyselytutkimuksessa pienin vaatekaappi oli 37 vaatteen kokoinen, kun taas suurimmat vaatekaapit olivat jopa 800 vaatteen suuruisia. Mukaan pyydettiin laskemaan kaikki vaatteet ja asusteet alusvaatteita sekä urheilu ja ulkovaatteita myöten. (Valkola & Räisänen 2021, s. 780.) Suurin keskimääräinen vaatemäärä oli 313,9 vaatetta, ja se saatiin vuonna 2015, kun eri vastausvuosien, ja siten eri opiskelijaryhmien, vaatekaappien kokoja vertailtiin keskenään (Valkola 2018, s. 50). Pääkaupunkiseudun kierrätysaiheisissa

Facebook-ryhmissä levitettyyn kyselytutkimukseen vastanneista 19 % arvioi omistavansa 80-100 vaatetta (Virtanen 2019, s. 28, s. 34). Tämän kokoluokan esimerkki on bloggaaja Miia (Omakotivalkoinen, 2019), jonka vaatekaapissa oli niukimmillaan reilu 80 vaatekappaletta, johon kuuluivat kaikki vaatekappaleet asusteista alusvaatteisiin sekä urheilu- ja ulkovaatteisiin. Kaiken kaikkiaan tutkimuksessa vastauksia oli alle 30 vaatteesta (6 kpl) yli 400 (2,4 % vastaajista) vaatteeseen, ja ne vähenivät ääripäitä kohti tasaisesti (Virtanen 2019, s. 28, s. 34). Kyselyyn vastattiin 337 kertaa (Virtanen 2019, s. 33). Vuonna 2015 Kuningaskuluttaja järjesti #vaatehaaste -kampanjan, jossa aktivoitiin vastaajia laskemaan kaikki vaatekaappinsa vaatteet sisältäen myös kengät ja alusvaatteet. Tulokseksi suomalaisten keskimääräisestä vaatekaapin koosta saatiin 281 vaatekappaletta. Osallistujia oli 206. Suurin vastauksien vaatemäärä oli 968 ja pienin 42. (Nevasalmi & Saastamoinen 2015.) Eri kartoituksissa saadut tulokset keskimääräisestä vaatekaapin koosta ovat jopa yli kolminkertaisia verrattuna viitebudjetin 99 vaatekappaleeseen ja 1,5-asteen elämäntyyliin 84 kappaleeseen eli oletukseni näyttäisi pitävän paikkansa.

On arvioitu, että jopa noin 25 % vaatekaappiemme sisällöstä ei saa käyttöä (Akenji ym. 2022, s. 35; de Wagenaar, Galama, Sijtsema 2022, s. 8). Yhdeksi lähtökohdaksi sopivan kokoista vaatekaappia määriteltessä voidaankin ottaa se, mitä yksilö ehtii käyttää (Saramäki 2015, s. 148). Pienin mahdollinen, toiminnallinen vaatekaappi sisältäisi siis vain aktiivikäytössä olevia vaatteita. Hyödynnetään ajatusta omaan, tämänhetkiseen vaatteiden käyttörutiniiniini minimaalisimmillaan: minulla on arkivaatteet yllä seitsemänä päivänä viikossa, ja asu koostuu yleensä kolmesta vaatekappaleesta, jos mukaan ei lasketa asusteita sekä alus- ja ulkovaatteita. Mikäli vaihtaisin asun joka päivä, tekisi se 21 vaatetta. Todellisuudessa kyllä vaihdan asua joka päivä, mutta viikon aikana muutama vaate saattaa olla yllä pari kertaa. Toisaalta on joitain viikkoja, kun joku vaate ei ole yllä ollenkaan. Skaalatessa ajanjaksoa viikosta kuukauteen tarkoittaisi 21 kappaleen vaatevalikoima, että yhdelle kuukauden viikoista riittäisi joka päivälle eri asut ja kolmelle viikolle näiden vaatteiden yhdistelmät. Yksi vaate olisi kolmen vaatteen asun tekniikalla noin 13 % kuukaudesta käytössä eli joka viikko yhtenä päivänä. Jos asu koostuisi yhdestä tai kahdesta vaatteesta, tulisi käyttökertoja vähemmän. Jos ajatellaan, että neljän vuodenajan maassa jokaiselle vuodenajalle olisi varattuna tällainen pienoiskokoinen niin

kutsuttu kapselivaatekaappi, tekisi se koko garderobin kooksi 84 vaatetta. Luku on lähes sama kuin tuoreessa raportissa (Akenji ym. 2022, s. 42), mutta poikkeuksena ei sisällä muita vaatteita arkivaatteiden lisäksi. Luku ei minimaalimman vaatemäärän näkökulmasta ole siis sitä, mitä muut ohjeistukset sanovat. Epärelevantin siitä tekee myös se, että esimerkiksi sama vaate voi olla käytössä kaudesta riippumatta. Toisaalta pidän lukua realistisena määränä varsinkin, jos vaatekaapin lähtötilanne on moninkertaisesti suurempi. Yksi vaate olisi tällöin vuodessa 13 kertaa yllä ja saavuttaakseen #30wearschallenge –haasteen, eli vähintään 30 vaateen käyttökertaan kannustavan, mukaisen rajan, sitä tulisi käyttää 3 vuotta.

Jos taas lähestytään vaatekaapin kokoa, ei nykyisen käyttörutiinini kautta, vaan ylipäättään vaatetarpeitani arvioimalla, voidaan oletettavasti päästä lähemmäs minimalistista sopivan lukumäärää. Arvioin tarvitsevani jokaiseen neljään vuodenaikaan minimissään kolme kolmen vaateen arkiasukokonaisuutta eli yhteensä 36 vaatetta. Tämän lisäksi tarvitsen ulkovaatteet (takki, kengät, laukku, päähine, hanskat ja huivi) vähintään kahteen vuodenaikaan eli yhteensä 12 vaatetta. Kotiasuja sekä yöasuja tarvitsen molempia kaksi eli 10 vaatetta sekä aktiivivaatteita kaksi kokonaista asua (housut, paita, takki, ulkohousut, kengät, päähine ja käsineet) eli yhteensä 14 vaatetta. Näiden lisäksi on syytä olla yksi juhla-asu, joka koostuu kahdesta vaatteesta. Yhteensä minimitarpeiden täyttämiseen tarvittaisiin 72 vaatetta, jonka lisäksi alusvaatteet, asusteet ja korut, sukat ja sukkahousut, erityisurheilutarpeet kuten uima-asu, sisäpelikengät ja lasketteluvaatteet sekä esimerkiksi remontointiin sopivat vaatteet. Lisäysten myötä määrä nousee yli 100 vaatekappaleen, kun jo pelkästään sukkia ja alushousuja olisi hyvä olla vähintään viikon tarpeiksi eli yhteensä noin 20 kappaletta.

Entä mikä on ajan saatossa ollut sopiva määrä vaatteita? Saramäki (2015, s. 151–157) kirjoittaa naisen sopivankokoisen garderobin historiasta. Ennen 1940-luvun pula-ajan säännöstelyä sekä materiaalien riittävyyteen keskittyntä ohjeistusta sopivaksi vaatekaapin kooksi määriteltiin vielä 30-luvulla 90–95 vaatetta. 1950-luvulla näkyi edellisen vuosikymmenen niukkuus, ja sopivaksi määräksi luettiin 50–60 vaatetta. Seuraavalla vuosikymmenellä luku kasvoi 73 vaatteeseen, mutta samaan aikaan niukimmat suositukset olivat 40 vaatetta. 1970-luvulle tultaessa asusteiden kuten käsineiden ja hattujen käyttö väheni, mikä vakiinnutti suositusvaatekaapin 40–50

vaatteen suuruiseksi. Skaala vuosien 1930–1970 aikana on 40 vaatteesta 100 vaatteeseen sisältäen myös alus- ja ulkovaatteet, asusteet, kengät ja laukut. Vanhat pukeutumisoppaat on kirjoitettu nimenomaan käytössä tarvittavien vaatteiden näkökulmasta, ei kulloisenkin hetken vaatetarjonnan tai trendien mukaisista vaatteista (Saramäki 2015, s. 157).

Vaatekaapin sopivalle koolle voidaan luoda laskennallisiin tuloksiin, suosituksiin tai arvioihin perustuvia numeraalisia määritelmiä. Kuitenkin yksilön kokemus sopivasta vaatekaapin koosta on aina henkilökohtainen. Miten se saavutetaan? Millainen vaatekaappi, jossa yksilö voi kokea vaatteita olevan juuri sopivasti? Yksilön kuluttamisen ja omistamisen täydellisen sopiva määrä on erittäin suhteellista. Aiheen kompleksisuuden vuoksi täydellistä minimalistisen vaatekaapin numeroa ei välttämättä edes ole. Sopiva yksilön vaatemäärä on yhteydessä yksilön elämäntyyliin: mieltymyksiin, työhön, harrastuksiin ja vapaa-aikaan. Nähdään, että olisi syytä tarkastella vaatteisiin liittyvien valintojen kohtuullisuutta absoluuttisuuden sijaan. Kuitenkin myös kohtuullisuuden taso on vaikea määritellä. (Valkola 2018, s. 53–54; Vihelmaa 2021, s. 115, 261–263.)

Hitaan muodin kannattajat, minimalistit ja vapaaehtoiset yksinkertaistajat ovat yhtä mieltä siitä, että vaatteiden kulutusta on yleisesti vähennettävä. Näkemykset kohtuullisesta ja kestävästä vaatekaapin vaatteiden lukumäärästä liikkeiden sisälläkin vaihtelee. Tämän osoittaa useat, toisistaan poikkeavat minimalistisen muodin verkkohaasteet. (Vladimirova 2021, s. 104.) Kokemus sopivasta vaatekaapin koosta on muodin ja trendien vaihtelun vaikutuspiirissä, jossa uusia tuotteita tulee markkinoille usein ja vanhoja poistuu (Lehtinen ym. 2010, s. 7). Globaalissa pohjoisessa, jatkuvan talouskasvun ihanteen ja kulutuskulttuurin keskellä tyytyminen yksilön valitsemalle vaurauden tasolla vaatii sekä sitoutumista että ponnistelua (Huneke 2005, s. 23–24). Nähdäänkin, että tulevaisuudessa on tärkeä tutkia lisää sitä, miten yksilö voi saavuttaa riittävyden tunteen ja irtautua jatkuvasta ostamisesta ja luopumisesta sekä sitoutua vaatteiden käyttöiän pidentämiseen: huoltamiseen ja pitämiseen (Mellander & Petersson McIntyre 2021, s. 354).

Yksilön henkilökohtaisella kokemuksella siitä, mikä on tarpeeksi, on suuri merkitys kulutustottumusten kollektiivisessa, laajemmassa kuvassa ja sen muutoksessa (Huneke 2005, s. 23; Vladimirova 2021, s. 113). Ehdotetaan, että jokaisen on itse löydettävä ja

tietoisesti valittava oma määritelmänsä sille, mikä on riittävän vähän, ja toisaalta, mikä on itselle riittävä aineellisen vaurauden taso (Huneke 2005, s. 23–24; Tukiainen 2019, s. 14). Vaikuttaa siltä, että kohtuullisuuden tasapaino on henkilökohtainen kysymys, eikä voida yleisesti merkitä rajaa, mikä on liiallista ja mikä tarpeellista. Valintaa ohjaa jokaisen oma tarve ja kokemus tasapainosta sekä kohtuullisuudesta. (Dopierala 2017, s. 68.) Ajattelen, että yksilön oman harkinnan varaan jätetty kohtuullisuuden arviointi on toteutumisen näkökulmasta epärealistinen. Tulee olemaan kasvava joukko tiedostavampia yksilöitä, jotka ovat valmiit vähentämään omaa mukavuuttaan sekä muuttamaan totuttuja kuluttamisen mallejaan vapaaehtoisesti. Näen, että suurin osa tulee kuitenkin arvioimaan kuluttamisen ja vaatemäärän kohtuullisuutta vasta, kun siihen opastetaan, kannustetaan ja mahdollisesti jopa ohjataan kannustimin, rajoituksin tai jopa sanktioin. Niin kauan, kun uusia vaatteita on mahdollista ostaa vähällä harkinnalla: määrällisesti paljon pienellä vaivalla ja rahalla, ja vanhoja vaatteita heittää pois helposti oman vaikutuspiirin ulkopuolelle, epäilen, että emme tule näkemään laajassa mittakaavassa kohtuullisen minimin tasolle jäävää kulutuskäyttäytymistä.

Todetaan, että minimaalisempi vaatteiden omistaminen ja kuluttaminen vaikuttaa positiivisesti yksilöön. Vaatekaapin pienentäminen sekä aktiiviset tavat irrottautua vaatteista kuten minimalistinen muotihaaste tai ostolakko laskevat stressitasoja sekä lisäävät tyytyväisyyttä ja kiintymystä siihen, mitä jo omistaa. Positiiviset, hyvän olon tunteet ja luovuus vaatteiden parissa lisääntyvät, kun vaatekaappi on pienempi. (Mellander & Petersson McIntyre 2021, s. 353; Vladimirova 2021, s. 109–112.) Jos kerran sopivan minimin tavoittelu vaikuttaa yksilön hyvinvointiin positiivisesti, herää kysymys, voisiko tätä oivallusta levittää suuremman yleisön tietoisuuteen muiden terveellisten elintapojen ohella saaden kuluttajat uudelleenarvioimaan omia käytäntöjään. Kaukaa ei tarvitsisi kannustaa lähtemään liikkeelle, vaan tärkeät oivallukset tehdään vain avaamalla oman vaatekaapin ovet. Se, että tutkimme vaatekaappimme sisältöä ja suhdettamme siihen, voi vaikuttaa merkittävästi kulutusvalintoihimme (Mellander & Petersson McIntyre 2021, s. 354). Kunto (2021, s. 45) kiteyttää oivallisesti: ”Ihminen ei ole onnellinen silloin, kun saa, mitä haluaa, vaan silloin, kun haluaa sitä, minkä on jo saanut.”

Toisaalta argumentoidaan, että vaatekaapin koko ei välttämättä vaikuta tyytyväisyyteen, jota koetaan omistettuja vaatteita kohtaan. Ratkaiseviksi tyytyväisyyteen vaikuttaviksi

tekijöiksi nähdään vaatteiden laatu ja niiden sopivuus sekä itselle että omaan tyyliin. (Valkola 2018, s. 52.) Muita vaatteesta koettuun tyytyväisyyteen vaikuttavia ominaisuuksia ovat toiminnallisuus, esteettisyys, tunneside sekä se, mitä vaate itselle edustaa (Niinimäki 2011, s. 83–84). He, jotka kokevat tyytyväisyyttä vaatteistaan sekä vaatemääränsä sopivaksi, ovat pääsääntöisesti rationaalisia tai rationaalis-impulsiivisia ostajia. He ovat laatu- ja tyyli-tietoisia sekä tyyliiltään ajattomia, jopa klassisia. (Valkola 2018, s. 50–51; Valkola & Räisänen 2021, s. 801.)

On mielenkiintoista, että Knuutila (2018, s. 107) nostaa luomansa Qualities of Simplicity -kaavion keskelle luottamuksen. Vaatteiden parissa puhutaan usein luottovaatteista viitaten sellaisiin vaatekappaleisiin, joihin yksilö voi pukeutua arjessaan luottavaisin mielin, ja joihin on muodostunut lempivaatesuhde. Tyyli-puhetta Podcastiin (2022) haastattelemani Emma Kanninen puhui, miten koko vaatekaapin tulisi olla sellainen, johon voi luottaa (Hietanen & Kanninen 2022). Voisi siis ajatella, että minimalistisen vaatekaapin sidoksine on luottamus itsen, ympäristöön sekä omaan vaatekaappiinsa ja sen sisältöön. Jos sovelletaan kyseistä kaaviota (Knuutila 2018, s. 107), yksinkertaisimman vaatekaapin tulee olla käyttäjälleen muodoltaan ja visuaalisuudeltaan selkeä, järjestetty sekä karsittu, toiminnallisuudeltaan käytettävä ja tehokas sekä kokonaisuudeltaan tuttu ja helposti sekä vaivattomasti, jopa intuitiivisesti arjessa hyödynnettävä. Partanen (2016, s. 21) pohtii opinnäytetyössään minimalistista vaatekaappia vaatesäilytyksen näkökulmasta todeten, että ”minimalistisen vaatekaapin perimmäisin tarkoitus on tehdä käyttäjänsä tyytyväiseksi.”

2.3.3 Minimalismihaasteet

Kulutuksen vastaisten minimalismihaasteiden suosio on kasvanut (Martin-Woodhead 2017). Minimalismihaasteilla voidaan viedä huomio pois pikamuodin nopeasta kulutustahdistasta laskelmoivampaan ja yksinkertaisempaan tapaan kuluttaa (Błoński & Witek 2020, s. 14; Martin-Woodhead 2017). Muotihasteen tarjoamat kokemukset mahdollistavat parhaimmillaan kollektiivisen havahtumisen yksilön vaatteisiin liittyvien tarpeiden ja halujen eroista (Vladimirova 2021, s. 113). Havahtumisen tuloksena muotihasteista voi jopa syntyä henkilökohtainen tunne, ettei paluuta, niin halua kuin tarvittakaan, suureen määrään vaatteita enää ole (Błoński & Witek 2020, s. 14; Martin-Woodhead 2017). Osallistujia kannustetaan irrottautumaan epäjärjestyksestä sekä sotkuisuudesta ja vähentämään omistettujen ja ostettavien vaatteiden määrää (Vladimirova 2021, s. 104). Minimalistiset muotihasteet liitetään osaksi laajempaa vapaaehtoisen yksinkertaistamisen filosofiaa, vaikeivat haasteiden perustajat itse yhteyttä välttämättä osoitakaan (Vladimirova 2021, s. 112).

Tyypillisesti minimalistisessä muotihasteessa valitaan kokeilumielessä tietty käyttövaatteiden lukumäärä esim. 33 tai 37 rajatuksi ajanjaksoksi. Vaatemäärät on valittu haasteiden perustajien elämäntyyliin sekä esimerkiksi asuinpaikan vallitsevaan säätilaan ja ilmastoon sopivaksi, eivätkä siten ole skaalattavissa kaikkiin tilanteisiin. Haasteet eivät anna täydellistä ja yksiselitteistä vaatevalikoiman kappalemäärää, johon jokaisen tulisi pyrkiä. (Vladimirova 2021, s. 110–111.) Minimalistiset muotihasteet, kuten minimalismin oppaat ylipäättäänkin, keskittyvät yksilön hyvinvointiin ja tarjoavat osallistujille vaiheittain etenevän toimintasuunnitelman parempaan elämään vähemmällä määrällä vaatteita. Monen muotihasteen taustalla on pyrkimys rohkaista osallistujia kuluttamaan tietoisemmin ja vähemmän, mutta laadukkaampia ja kestävämpiä vaatteita. Samalla voidaan osoittaa, että pienemmällä määrällä vaatteita voidaan saavuttaa kokemus enemmästä: enemmän luovuutta vaatteiden yhdistelyssä ja enemmän asuvariaatioita. (Vladimirova 2021, s. 104.) Haasteet tukevat osallistujia vähentämään vaatteita ja omistamaan vain sellaisia, joista voi iloita, ja joita käyttää mielellään (Vladimirova 2021, s. 110–111).

Seuraavaksi esittelen muutamia erilaisia minimalistisia muotihaasteita. Labour behind the Label -hyväntekeväisyyskampanjalla, joka on perustettu vaateteollisuuden työntekijöiden oikeuksien hyväksi, on ollut minimalismihaaste nimeltään 6:n vaateen haaste (eng. 6 item challenge), jossa osallistujat haastettiin pukeutumaan kuuden viikon ajan vain kuuteen vaatteeseen (Martin-Woodhead 2017). Vastaava haaste on Lee Vosburghin liikkeelle laittama 10X10-haaste (eng. The 10 x 10 Style Challenge™), jossa kymmenestä vaatteesta rakennetaan kymmenen asukokonaisuutta (Vosburgh n.d.). Luukkainen omassa minimalismissiirtymäprojektissään, Tavarataivas (2013), vie koko omaisuutensa varastoon ja noutaa sen takaisin yksi tavara päivässä. Kokeilussa tullaan tulokseen, että tarvitaan 100 tavaraa, joilla tulla toimeen, ja toiset 100 tuomaan mukavuutta ja iloa (Luukkainen 2013, 1:15:00–1:15:55). Project 333 on Courtney Carverin luoma minimalismihaaste, jossa 3 kuukautta kerrallaan käytetään rajattua, yhteensä 33 vaateen ja asusteen kokoelmaa (Carver & Block 2020). Projekti sai alkunsa vuonna 2010, kun Carver ryhtyi yksinkertaistamaan omaa arkeaan tavoitteenaan mielekäs elämä ja kirjoittamaan samalla blogia nimeltään Be More With Less (Kunto 2021, s. 61–62). Carverin tapauksessa henkilökohtaisesta projektista kasvoi kansainvälinen muotihaaste. Usein vastaavat ilmiöt saavat alkunsa juuri henkilökohtaisesta tarpeesta ja kokeilusta. Yhden henkilön minimalistihasteiden julkiseksi tempaukseksi tekemisestä on Suomesta useita esimerkkejä. Toimittaja ja radiojuontaja Laura Friman (2021) toteutti henkilökohtaisen haasteen vuoden 2020 aikana ja oli kokonaisen vuoden ostamatta yhtään uutta tai käytettyä vaatetta. Edes yhtä sukkaparia ei ollut sallittua ostaa, eikä vaatteita saanut vastaanottaa ilmaiseksi tai korvausta vastaan. Laura Pörsti (2021) lähti 7 kuukaudeksi Pariisiin mukanaan vain 47 vaatekappaletta mukaan lukien kaikki kengät ja alusvaatteetkin, minkä voi suomalaisten keskivertovaatekaappeihin verraten arvioida pieneksi määräksi. Haanpää (2021) toteutti puolivuotisen Pysähdyskokeen, jonka aikana hän pyrki vähentämään hankintoja, sosiaalisuutta ja matkustamista sekä ottamaan etäisyyttä työhön ja tavalliseen arkeen. Minimalismihaasteista syntyy usein jokin julkaisu: kirja, kuten jokaisesta edellisestä kolmesta esimerkistä, dokumentti tai esimerkiksi sosiaalisen median sisältöä, kuten seuraavista. Hafberg (n.d.) käytti vuoden ajan vain yhtä asua: sinistä väljää lyhythihaista kauluspaitamekkoa ja kirjoitti kokemuksestaan blogia. Omaehtoisen haasteensa aikana hänen vaatesuhteensa muuttui radikaalisti, ja hän koki tulleensa vaatteiden ”kuluttajan” sijaan niiden ”omistajaksi”. Virve Fredman (2019) taas

käytti 200 päivän ajan vain kahta mustaa mekkoa, joita hän kutsuu blogikirjoituksessa virka-asukseen. Bloggaaja Miia haastoi itsensä ja pukeutui 30 päivän ajan univormuun: raitapaitaan ja kapealahkeisiin farkkuihin (Omakotivalkoinen, 2018). Vastaavaa haastetta ideoimme eräässä ryhmätyössä vastaukseksi vaatealan ja kuluttamisen haasteisiin opiskellessani Hämeen Ammattikorkeakoulussa vuonna 2019. Projektimme työnimi oli ”pikamuodin tuho”, ja kehitelimme sosiaalisen median välityksellä levitettävän kampanjan, jossa olisi murrettu vaihtuvien asujen normia kannustamalla jokaista pukeutumaan vain yhteen asuun kuukauden ajan. Nimesimme haasteen #OOTM:ksi (Outfit Of The Month). Kampanjaa ei koskaan toteutettu. Vain me osallistujat sitouduimme käyttämään yhtä, valitsemaamme asukokonaisuutta viikon ajan.

Voiko minimalismihaaste saada aikaan pysyvän muutoksen? Jos kerralla karsii runsaasti tai kokeilee hetkellisesti minimalismin äärimuotoa, mitä käteen jää haasteen loputtua. Kestävästä ilmiöstä ei voida puhua, jos raivataan tavaroita, mutta kulutustottumukset pysyvät samoina ja tavaroiden virta ennallaan (Kunto 2021, s. 43). On kuitenkin todettu, että minimalistisesti elämisen kokeilu rajaamalla hetkellisesti esineiden määrä minimiin, voi olla hyödyllistä nähdäkseen vaikutukset elämänlaatuun (Becker 2019, s. 117).

Näyttäisi siltä, että henkilökohtaisen kokemuksen kautta näkemys avartuu yksinkertaisemman elämän positiivisille vaikutuksille. Vain kokeilemalla voi selvittää, mikä on itselle riittävästi ja sopivasti (Becker 2019, s. 121). Esimerkiksi vaatteiden ostolakko on hyvä tapa ravistella uuden ostamisen normia ja tarkastella objektiivisesti omaa kulutuskäyttäytymistä (Rees 2016, s. 220). Ajattelen, että yksi minimalismihaasteiden etu on niiden asettamat rajat, joiden puitteissa voi kokeilla, mitä on pärjätä ja toteuttaa omaa luovuutta vähemmällä. Kehotetaanhan myös, että esimerkiksi lasten kanssa minimalisoidessa on tärkeä asettaa rajat kuten fyysiset lelulaatikon reunat, joiden ylittyessä saa itse päättää, mitä säästää ja mitä laittaa pois (Becker 2019, s. 161). Minusta juuri tässä piilee myös minimalismihaasteiden toimivuus; kokeilumielessä voi asettaa vaatekaapilleen hyvinkin tiukat rajat ja nähdä, millainen kokemus itsensä haastamisesta syntyy.

Tutkimuksessa (Vladimirova 2021) on syvennytty kolmeen pohjoisamerikkalaiseen minimalistiseen muotihaasteeseen, jotka olivat Project 333 (33 vaatetta, 3 kuukautta), Un-Fancy Experiment (37 vaatetta, 3 kuukautta) ja 10X10-haaste (10 vaatetta, 10 päivää).

Jokaisen tutkittavan minimalismihaasteen syntyyn vaikuttivat haasteen aloittajan henkilökohtaiset motiivit, jotka voidaan kiteyttää sanaan tyytymättömyys: suureen vaatekaappiin, itseen ja omaan tyyliin, omiin kulutustottumuksiin ja impulssiostamiseen sekä nykyiseen elämäntyyliin (Vladimirova 2021, s. 108). Minimalismihaasteiden perustajat esittävät kokemiaan positiivisia tuloksia henkilökohtaisilla ja tunteita sekä samaistumista herättävillä tarinoilla muiden osallistujien motivoimiseksi. Esitettäviä tuloksia tutkimuksen mukaan ovat henkiset ja emotionaaliset hyödyt kuten tyytyväisyyden lisääntyminen itseen sekä omaan tyyliin ja kapselivaatekaapin helppous arjessa sekä taloudelliset hyödyt kuten rahan ja ajan säästäminen, tietoinen kuluttaminen ja keskittyminen siihen, mitä jo omistaa. (Vladimirova 2021, s. 109–110.) Minimalististen muotihaasteiden perustajat jopa alleviivaavat väitettä, että minimalistisesti, vähemmällä eläminen, on tie yksilön onnellisuuteen (Vladimirova 2021, s. 115).

Toisaalta minimalistisia elämäntyyliä ja niistä kertovia narratiiveja myös kritisoidaan. Väitetään, että minimalistiset menestystarinat vähentämisen ja kuluttamisen hidastamisen sijaan kannustavat uudenlaiseen kuluttamiseen, jopa tuhlaukseen kuten huippuluokan minimalististen hyödykkeiden ostoon. Argumentoidaan myös, etteivät narratiivit ohjeista selkeästi, miten poistettavien esineiden kanssa tulisi toimia. Jotta minimalismi olisi ekologisesti kestävä, olisi tarpeen selvittää, miten ylimääräiseksi jäävät tavarat voidaan kierrättää vastuullisesti tai säilyttää käytössä. (Meissner 2019, s. 11.) Jos suurin osa ihmisistä esimerkiksi globaalissa pohjoisessa, jossa minimalisminarratiivit eniten vaikuttavat, yhtäkkiä päätyisi toteuttamaan esimerkiksi Sasakin (2021) neuvoja: ”Vähimmäistä kaikki, mitä sinulla on enemmän kuin yksi kappale.”, ”Ajattele kauppoja henkilökohtaisina varastoinasi.” tai ”Heitä pois kaikki tavarasi, joista et voi keskustella intohimoisesti.”, ja sen myötä karsimaan suuria määriä omaisuuttaan, merkitsisi se valtavien materiaalien massojen poisheittämistä. Erilaisten minimalismihaasteiden perustajat eivät korosta ekologisesti tai eettisesti vastuullista näkökulmaa. Myöskään esille ei haasteiden kohdalla ole tuotu välttämättömän, elämiseen riittävän minimaalin kysymystä, mikä on ymmärrettävää, koska haasteiden perustajat ovat pääasiassa keskiluokkaisia, globaalin pohjoisen hyvinvointivaltioista tulevia naisia. (Vladimirova 2021, s. 114.)

2.3.4 Kapselivaatekaappi

Kapselivaatekaapin tarkoitus on yksinkertaistaa elämää. Kapselipuvusto tarkoittaa tarkkaan valittua, laadukkaiden ja käyttäjälleen sopivien vaatteiden kokoelmaa, josta on vaivatonta luoda useita asukokonaisuuksia. Monien kapselipuvustoa harjoittavien mukaan menetelmä vapauttaa tilaa vaatekaapista, helpottaa päätöksentekoa päivittäisestä asuvalinnasta vähentämällä vaihtoehtoja sekä helpottaa oman tyylin löytämistä. (Vladimirova 2021, s. 109–110.) Kapselivaatekaappi on siis aktiivivaatekaappi, joka on koko vaatekaappia pienempi. Se on kausittain vaihtuva minivaatekaappi, jonka usein ohjeistetaan koostuvan 20–40 vaatteesta, sisältäen arkivaatteet, asusteet, ulkovaatteet ja kengät. Sopiva kapselivaatekaapin koko on riippuvainen tyylistä, elämäntyylistä sekä vaihtelun tarpeesta. (Rees 2016, s. 173.)

Kapselipukeutumisen voidaan ajatella olevan yksi minimalistisen vaatekaapin ja pukeutumiskäytäntöjen muodoista, joiden kannattajille on yhteistä ajatus, että pienempi määrä vaatteita on parempi kuin suurempi. Vaatteiden rajoitettu tai karsittu määrä helpottaa tyytyväisyyden kokemista omaa vaatekaappia kohtaan ja vähentää ostohoukutusten syntymistä (Saramäki 2015, s. 10–11). Minimalistisen kapselipukeutumisen metodi eroaa karsitusta, asketismiin viittaavasta minimalistisesta pukeutumisesta siinä, että se keskittyy valikoiman vaatteiden huolelliseen ja yhteensopivaan suunnitteluun ja valikointiin. Minimalistinen vaatekaappi ei välttämättä siis tarkoita vain pienimmällä mahdollisella vaatemäärällä selviämistä, vaan tietoisesti ja huolellisesti rakennettua garderobia, joka on toiminnallinen sekä persoonallinen. Kapselipukeutuminen ei ole numeropeli, mutta usein kapselipukeutumisen harjoittajat sekä oman tyylin kehittäjät päätyvät pienentämään vaatekaappiaan. (Rees 2016, s. 24–25.)

Faux (2000) kuvaa kompaktin vaatevalikoiman, ikään kuin perusvaatekapselin, olevan vaatekaapin perusta, jolle muut vaatteet, kuten kausittainen vaihtelu, rakentuvat. Se on tarkkaan valikoitu, neutraalin värinen perusvaatteiden kokoelma, joka mahdollistaa monien asujen luomisen ilman asukriisejä. Hänen mukaansa kompaktiin vaatevalikoimaan

ei kyllästy, ja valikoima säilyy käytössä kerrallaan noin 4–5 vuotta. Toimiva vaatevalikoima koostuu seuraavista vaatekappaleista: jakku, joka on vaatekaapin keskeinen kulmakivi, hame, pitkät housut, pusero, neulepaita, kengät, sukkahousut, alusvaatteet, takki tai ulsteri, käsineet ja ilta-asu. (Faux & Latvala 2000, s. 72–74.) Yksinkertaiset peruselementit vaatekaapissa voivat toimia luottoasukokonaisuuksien sekä koko oman tyylin ja vaatekaapin kulmakivinä. Strukturoitu kaava minimalistisesta vaatekaapista Reesin (2016) mukaan sisältää seuraavat vaatteet: viidestä kymmeneen avainvaatekappaleita, saman verran perusvaatteita sekä viisi tehostevaateita. Avainvaatteet refleктоivat omaa tyyliä parhaiten, tehostevaatteet tuovat vaihtelua ja perusvaatteet täydentävät asujen puuttuvat osat. Perusvaatteet ovat yksinkertaisempia kuin avainvaatteet, ja avainvaatteet ovat yksinkertaisempia kuin tehostevaatteet. (Rees 2016, s. 114–123.)

Kapselivaatekaappi rakennetaan arvioimalla omaa elämäntyyliä sekä tulevia aktiviteetteja, ja luomalla niiden mukaan määritelmä omasta tyylistä. Sen jälkeen suunnitellaan perusrakenne kapselivaatekaapille hyödyntäen oman tyylin luottoasuja ja lopuksi täydennetään vaatekategoriat toimiviksi. Ostoslistaan voi prosessin jälkeen kirjata ylös puuttuvat vaatekappaleet. (Rees 2016, s. 176–181.) Kapselivaatekaappi päivitetään yleensä vuodenajan vaihtuessa. Vaatteitaan järjestelemällä voi jäsentää olosuhteiden kuten säätilan muutosta, mutta myös muutosta omassa elämässä. Vaatteiden uudelleenorganisointi ja asettaminen uusille paikoille voi auttaa jäsentämään uutta vaihetta elämisen rytmissä tai luomaan uutta normaalia suuremmassa muutostilassa. (Kinnunen 2017, s. 181–183.) Juuri tästä ajattelen, että myös kapselivaatekaapissa on kyse: valmistaudutaan sekä henkisesti että fyysisesti tulevaan, joko juuri alkavaan vuodenaikaan tai esimerkiksi uuden lukuvuoden alkamiseen, järjestelemällä uudelleen omia vaatteita sekä suunnittelemalla asukokonaisuuksia valmiiksi. Kapselipuvuston hyöty on riittävä määrä ajattomia ja toisiinsa helposti yhdisteltäviä vaatteita, jotka tekevät päivittäisestä pukeutumisesta vaivatonta vapauttaen aikaa ja muita resursseja arjen elämiseen sekä elämän muutosten käsittelyyn (Kunto 2021, s. 61–62).

Kapseli-sanaa (eng. capsule dressing) käytti tietyvästi ensimmäisen kerran muotisuunnittelija Claire McCardell, joka vaikutti Amerikassa muotialalla 1920-luvulta alkaen. Hänen mukaansa amerikkalaisnaisten pukeutumisen tuli olla käytännöllistä ja sopia heidän aktiiviseen elämäntyyliinsä. Kapselivaatekaappi sopi hyvin ”American Look” -

ajatukseen ja toimi helposti yhdisteltävänä matkavaatekaappina. (Yohannan n.d.) Seuraava kapselipukeutumiseen liitetty henkilö historiassa on Susie Faux, joka perusti Wardrobe-myyvälän Lontooseen vuonna 1973. Hänen toimintansa ydinajatus oli opastaa naiset yhdistämään persoonansa sekä elämäntyyliinsä omassa henkilökohtaisessa tyyliinsään. Hän ei myynyt vain muotia, vaan tyyliä sekä itsevarmuutta: laadukkaita vaatteita naisten tarpeisiin. Myöhemmin hän rakensi konseptin kapselivaatekaapista nimeltään ”The Capsule Wardrobe”. (Faux n.d.) Muotisuunnittelija ja DKNY-vaatebrändin perustaja Donna Karan kiteytti pukeutumisfilosofiansa vuonna 1985 julkaisemaansa pieneen kapselimallistoon nimeltään 7 easy pieces, joka koostui seuraavista vaatekappaleista: body-asu, hame, bleiseri, mekko, nahkatuote, valkoinen pusero sekä kašmirneule. Hän halusi naisten pukeutuvan naisellisesti ja toteuttavan itseään vaivattomasti ja yksinkertaisesti sekä sensitiivisesti ja kauniisti. Hän kertoi luoneensa malliston itseään varten, koska ei kokenut tarvitsevansa muuta. (Yotka 2016.) Suomeen kapselipukeutumisen toi lina Lappalainen. Hän on perustanut CapsLook -metodin, joka ottaa vaikutteita kapselipuvuston kansainvälisistä ilmiöistä – etenkin Project 333:sta, minimalistisesta muotihaasteesta, jonka olen esitellyt luvussa Minimalismihaasteet. Lappalainen on soveltanut menetelmää ottaen huomioon Suomen olosuhteet sekä vaihtuvien vuodenaikojen määrittämät rajoitteet ja vaatimukset vaatekaapissa. Metodissa ei keskitytä vaatteiden tarkkaan määrään, vaan vaatekaappi määritetään elämäntilanteen ja arjen aktiviteettien perusteella. Sisävaatteiden kapselin viitekooksi annetaan 10–35 vaatetta. (CapsLook n.d.)

Kun kapselipukeutuminen viedään pidemmälle, tulee vastaan univormumainen tyyli, eli lähes samanlaisena toistuviin asukokonaisuuksiin pukeutuminen, jota noudattavat tai ovat noudattaneet esimerkiksi Steve Jobs, Mark Zuckerberg sekä Hillary Clinton (Kunto 2021, s. 61–62). Tällöin puhutaan jokapäiväisestä, yksilöllisestä ja yleensä henkilön itsensä valitsemasta univormusta, josta henkilö voidaan arjessa tunnistaa. Yksilön henkilökohtainen univormu on tehokas tapa pukeutua ja jäädä muiden mieleen. Se mielletään osaksi näkyväksi ilmennettyä identiteettiä ja henkilöbrändiä. (Kohan & Spivack 2021, 6:20–9:25, 10:15–14:20; Partanen 2016, s. 23.) Olen hyödyntänyt ajatusta univormumaisesta pukeutumisesta apuna yksilön tyylin vahvistamisessa Tyyliäpuhutta Mediaan luomassani sisällössä, ja olen nimittänyt oivallusta univormuajatteluksi.

Univormumainen tyyli voi toimia myös minimalistisen pukeutumisen perustana, mihin viittaavat monet minimalistisen populaarikirjallisuuden esimerkit kuten Sasaki (2021) antamalla vinkin: ”Löydä ainutlaatuinen univormusi.” Viisaana ja hyvän maun mukaisena nähdään pitäytymistä omassa tyyliissä ja sellaisissa vaatteissa, joista itse pitää, ilman tarvetta seurata trendejä. (Sasaki & Nurmi 2021, s. 119.) Oman tyylin univormusta voidaan käyttää myös termiä asukaava (eng. outfit formula) tai luottoasu. Se on resepti oman tyylin mukaisen asukokonaisuuden rakentamiseen tarkoituksena saada mahdollisimman paljon variaatiota mahdollisimman vähällä vaivalla ja vaatemäärällä. (Rees 2016, s. 140.) Oman tyylin asukaava tai tyyliunivormu on siis kiteytys omasta pukeutumisen tyylistä ja voi parhaimmillaan toimia minimalistisen vaatekaapin perustana. Valmiiksi rakennetut asukokonaisuudet ovat hyvä menetelmä ohjata omaa pukeutumista sekä vaatekaapin rakentamista (Saramäki 2015, s. 116, s. 109).

Univormu perinteisesti mielletään virka-asuksi, ja se auttaa yksilöä erilaisten roolien omaksumisessa sekä ammatti-identiteettien rakentamisessa. Pukiessaan tietyn asun voi muuttaa sekä ulkoista vaikutelmaa että sisäistä kokemusta itsestään. Univormu päällä voi tehdä asioita, joita persoonallisuutensa mukaan ei muuten tekisi esimerkiksi toimia jämökkänä auktoriteettina vartijan univormussa, vaikka todellisuudessa olisi luonteeltaan pehmeä ja lempeä. (Kohan & Spivack 2021, 6:20–9:25.) Univormu vaikuttaa yksilön omaan kokemukseen, mihin rooliin ihminen profiloi itsensä, ja millaisen arvon ja käsityksen henkilö muodostaa itsestään, mutta myös siihen, miten muut näkevät ja asemoivat yksilön. Joissain ammateissa tunnistautuminen tietyn työroolin edustajaksi on sekä turvallisuuden että käytännöllisyyden näkökulmasta olennaista kuten turvatoimen ammatit, hoiva-ammattit sekä erilaisissa asiakaspalvelurooleissa työskentelevät. (Kohan & Spivack 2021, 2:00–6:15.) On myös esimerkkejä, joissa turvallisuutta ja luotettavuutta viestittäviä univormuja on käytetty rikollisesti väärin kuten ääriesimerkkinä vuonna 2011 Utøyan saarelle tehty terrori-isku poliisin virka-asuun pukeutuneena (Yle Uutiset 2011).

Aktiivi- ja passiivivaatekaappien käsitteet esiintyvät kapselipukeutumisen kirjallisuudessa sekä aiheen piirissä vaikuttavien puheessa. Aktiivivarasto kuvaa aktiivisessa käytössä olevia vaatteita. Passiivivarasto taas kuvaa vaatteita, jotka eivät ole ei käytössä, mutta joita säilytetään. (Valkola 2018, s. 44.) Passiivivaatteita voidaan ajatella olevan esimerkiksi kausisäilytyksessä olevat vaatteet tai niin kutsutut tavoitevaatteet: vaatteet, jotka tyyppillisesti

ovat pienempää kokoa, mutta joihin vielä joskus toivotaan pystyttävän pukeutua. Suurella osalla vaatekaappiinsa tyytyväisistä passiivivaatekaappi on niukka eli suurin osa omistetuista vaatteista on aktiivisesti käytössä ja siihen sopivia. Suuri passiivivaatekaappi ei kuitenkaan suoraan tarkoita tyytymättömyyttä. Moni kokee iloa voidessaan tehdä löytöjä omasta vaatekaapista sekä saadessaan ilmaista itseään runsaan valinnanvaran avulla. (Valkola 2018, s. 50–51; Valkola & Räisänen 2021, s. 801.) Ilmiöstä käytetään usein nimitystä oman vaatekaapin shoppailu, jolla tyypillisesti viitataan uuden löytämisen kokemukseen jo omistettujen vaatteiden parissa. Se on mahdollista pääosin silloin, kun aktiivivaatekaappi eli käytössä oleva kapselipuvusto on koko vaatekaappia merkittävästi pienempi. Luukkainen (2013) viittaa samaan ilmiöön dokumentissaan, jonka alkuvaiheessa vain yhden esineen hakeminen varastosta takaisin käyttöön oli palkitseva ja elämänlaatua parantava kokemus: ”Sittenhän se on tavaroiden riemujuhlaa koko vuosi.” (Luukkainen 2013, 19:40–20:05.)

On niin, että yksinkertaisuus tarvitsee monimutkaisuutta vertailukohdaksi ja jopa ollakseen olemassa. Yksinkertaisuus tarvitsee monimutkaisuutta myös, jotta mielenkiintoa lisääviä asioita löytyy yksinkertaisuuden rajojen ulkopuolelta – yksinkertaisuus saattaa nimittäin käydä helposti tylsäksi. (Knuutila 2018, s. 125.) Toisaalta sanotaan, että yksinkertainen pukeutumisen ei nimenomaan ole tarkoitus olla tylsää. Jokaisen omistetun vaatteiden on tarkoitus olla ulkonäöltään itselle mieluisa ja oman tyylin mukainen. (Rees 2016, s. 120.) Yksilöt kaipaavat eri verran vaihtelua ja elämyksiä. Tämä olisi kiinnostava jatkotutkimuksen aihe: Kenelle ja millaiselle luonteelle minimalistinen pukeutuminen tai pieneksi rajattu kapselivaatekaappi sopii? Jo tässä kohtaa voidaan kuitenkin nähdä, että äärimmäinen yksinkertaisuus on kestävä yhä. Yksilön elämässä on sekä henkilökohtaisista tarpeista ja toiveista nousevia vaatimuksia että ulkopuolelta määräytyviä, vaihtelevia tarpeita vaatekaapille. Siksi askeettisimmaksi mahdolliseksi rajattu minimalistinen vaatekaappi ei käytännössä todennäköisesti ole toimiva. Sen sijaan minimalistisen kapselipukeutumisen malli, jossa aktiivivaatekaappi rajoitetaan koko vaatekaappia pienemmäksi kokonaisuudeksi, voisi mahdollisesti olla funktionaalinen ja kestävä minimalistinen vaatekaappi.

3 Vaatekaapin minimalisointi

”Kauniisti järjestelty, puhdas ja miellyttävä vaatekaappi, komero tai rekki on rauhoittava oma tila keskellä hälisevää ja kaoottista maailmaa.” (Saramäki, 2015, s. 115.)

Entä jos vaatekaappi olisi järjestyksessä ja se toisi hyvän mielen joka kerta, kun sen ovet avataan? Mitä jos vaatekaappi täyttäisi kaikki omat tarpeet eikä asukriisejä tarvitsisi kokea? Onko olemassa vaatekaapin ideaali, joka on pienin mahdollinen, mutta kuitenkin täydellisen kattava? Tärkeimmät vaihteet kohti mieleistä ja toimivaa vaatekaappia ovat sen selvittäminen, mitä tarvitsee, sekä sen kartoittaminen, mitä jo omistaa. Olennaiseksi vaiheeksi nähdään tarpeettoman vähentäminen ja turhan karsiminen pois. (Saramäki 2015, s. 8; s. 87.) Voidaan myös puhua oman tyylin määrittelyn jälkeisestä vaatekaapin puhdistuksesta, karsimisesta tai minimalisoinnista, jossa koko vaatekaappi käydään läpi ja pois heitetään kaikki vaatteet, jotka eivät sovi omaan tyyliin tai jotka eivät ole saaneet pitkään aikaan käyttöä. Tällaisia käyttämättömäksi jääneitä, mutta kuitenkin vaatekaapin tilaa sekä omia resursseja kuluttavia, vaatteita saattavat olla esimerkiksi harkitsematta tehdyt impulssihankinnat sekä huonosti istuvat ja epämiellyttävältä tuntuvat vaatteet. (Rees 2016, s. 95.) Karsiminen nähdään tärkeänä minimalismin mukaisena vaiheena kohti vaatekaappia, johon voi olla tyytyväinen ja jossa on ainoastaan vaatteita, joita tarvitsee, ja toisaalta juuri niitä vaatteita, joita haluaa ja tarvitsee (Vladimirova 2021, s. 110–111). Tässä luvussa kuljen läpi tutkimusmenetelmäni yhden vaatekaapin minimalisoinnista.

3.1 Autoetnografinen vaatekaappitutkimus

Menetelmäni tässä tutkimuksessa on piirteiltään autoetnografinen vaatekaappitutkimus, jossa ilmenee viitteitä fermentologis-hermeneuttiseen tutkimusperinteeseen. Kutsun tutkimusmenetelmäni minimalisoinniksi. Keräämäni laadullista aineistoa lähestyn aineistolähtöisellä sisältöanalyysillä. Minimalisoinnin toteutan vaatekaappitutkimuksen metodologisella otteella. Tutkijat Klepp ja Bjerck (2014) ovat luoneet käsitteen vaatekaappitutkimus (eng. wardrobe studies), joka keskittyy pukeutumiseen yksilön henkilökohtaisena ja elämänkerrallisena tapahtumana (Klepp & Bjerck 2014). Tarkastelun kohteena ovat vaatteiden ja kehollisen käyttäjän keskinäinen suhde sekä niiden yhteys koko vaatekaappiin (Klepp & Bjerck 2014, s. 1). Metodin mukaiset tutkimukset seuraavat yksilöitä heidän arjen vaaterutiineissaan, toiminnassaan vaatekaappiensa parissa sekä jokapäiväisissä pukeutumisvalinnoissaan. Mahdollisina tuloksina tutkimuksista voi selvittää pukeutumisen taustalla vaikuttavia yksilön omia käytäntöjä, rutiineja, arvoja ja tavoitteita, mutta myös laajempia signaaleja muotoilun ja kuluttamisen sekä vaatteiden poisheittämissä käytännöistä. (Klepp & Bjerck 2014; Valle-Noronha 2017, s. 2)

Vaatealan opintojen aloittaminen vuonna 2016 sai minut henkilökohtaisesti orientoitumaan oman tyylin tuntemiseen ja vaatteiden välityksellä tapahtuvaan itseilmaisuuksiin. Kysyin itseltäni, kuka olen ihmisenä ja vaatealan ammattilaisena, ja miten minä pukeudun. Samaan aikaan aloin kyseenalaistaa muodin olemassa olevia toimintatapoja ja etsiä itselleni kestävien arvojen mukaista positiota alalla. Kestävään tyyliin ja vaatteiden kuluttamiseen erikoistuneen TyyliPuhetta Median perustamisesta vuonna 2020 lähtien suhteeni teemoihin on syventynyt. Vaatekaappitutkimuksen metodi ei sivuuta omaa tyyliä ja tätä sosiaalitutkimuksen piiriin liittyvää pukeutumisen symbolista ulottuvuutta, mutta nostaa sen rinnalle vähintään yhtä olennaiseksi tekijäksi vaatteen ja koko vaatekaapin materiaalisuuden (Klepp & Bjerck 2014, s. 1). Jotta saamme paremman ymmärryksen, miten ja miksi vaatteita käytetään, tarvitaan syvempi tietämys materiaalisesta, jokapäiväisten pukeutusrutiinien viitekehyksestä (Klepp & Bjerck 2014, s. 3). Tärkeää on se, miten vaatteet toimivat suhteessa toisiinsa, ja mikä niiden rooli on vaatekaapin kokonaisuudessa. Sana vaatekaappi voi olla vertauskuvallinen tai

kirjaimellinen – riippuen yksilön vaatevaraston tilanteesta (Klepp & Bjerck 2014, s. 1). Yksityyppillinen tapa toteuttaa vaatekaappitutkimus on tehdä se kenttätyöskentelynä, jota tässä tutkimuksessa hyödynnetään. On nimittäin osoitettu, että puhuttu haastatteluaineisto voi antaa ilmiöstä suppeamman kuvan kuin itse materiaali, tässä tapauksessa vaatteiden, läpikäynti ja tutkiminen kenttätasolla. Toinen kenttätutkimusta, ja etenkin autoetnografista kenttätutkimusta, puoltava tekijä on yksilön intimiteetti sekä henkilökohtaiseksi koetun aineiston saavutettavuus. Myös vaatteiden ja niiden ominaisuuksien luettelointi on toimiva tapa syventää ymmärrystä vaatekaappien vaatteiden ominaisuuksista sekä eroista ja yhtäläisyyksistä, kun vertailua tehdään eri ihmisten välillä. (Klepp & Bjerck 2014, s. 4.) Aineiston kerääminen useilta tutkimushenkilöiltä ja niiden keskinäinen vertailu olisi kiinnostava jatkotutkimuksen muoto minimalistisen vaatekaapin aiheesta, mutta tässä tutkimuksessa keskitytään vain yhden tapauksen tutkimiseen.

Autoetnografia yhdistää sananmukaisesti itsen (auto), kulttuurin (etno) sekä tarinallisuuden ja narratiivisuuden (grafia) (Ryynänen, Rannikko, Hakoköngäs 2021, s. 63). Tutkimusmetodina autoetnografia on tutkijan omiin, henkilökohtaisiin kokemuksiin keskittyvä laadullinen tapa tuottaa uutta tietoa (Tienari & Kiriakos 2020, s. 283–284; Uotinen n.d.). Metodi soveltuu arkipäiväisiin ja usein näkymättömiin aiheisiin, joiden tutkiminen ja kokonaisvaltainen ymmärtäminen olisi muilla menetelmillä haastavaa (Uotinen, n.d.). Autoetnografiaa hyödynnetään usein tutkimusaiheisiin, jotka saattavat olla arkaluonteisia (Tienari & Kiriakos 2020, s. 294–295). Siksi ajattelen, että valinta hyödyntää juuri autoetnografista tutkimusmetodia vaatekaappitutkimuksen rinnalla on perusteltu, kun kyseessä on yksilön vaatekaapin ja pukeutumiserutiinien tasolla tapahtuva minimalisoinnin tutkimus. Yksilön omistaman omaisuuden minimalisoinnissa on kyse jostain ennen hyödyllisestä ja halutusta, joka kääntyy yksilön kokemusten muutoksen myötä hylättäväksi, jopa jätteenä. Hedelmällistä siinä, että tutkimuksen toteuttajana olen sekä tutkija että tutkimuksen kohde, on mahdollisuus tehdä näitä yleensä näkymättömiä pukeutumisen ja minimalisoinnin prosessien synnyttämiä kokemuksia näkyväksi. Haaste tutkimusasetelmassa on olennaiseen tietoon keskittyminen ja sen tunnistaminen vähemmän merkittävästä. Samalla tavoin kuin esineen voi arvioida omien tunnemuistojen

myötä arvokkaammaksi kuin se materiaalisesta näkökulmasta olisi, voi tässä tutkimuksessa käydä omia kokemuksia analysoidessa ja arvioidessa.

Pukeutumista voidaan käsitellä sosiokulttuurisena tekona, mutta yhtä aikaa vaatekaapin parissa toimitettavat rutiinit ovat yksityisiä ja osin jopa tiedostamattomia jokapäiväisen elämän mikrotason dynamiikkaan kuuluvia tapahtumia. Teemme vaatteisiin ja kehomme verhoamiseen liittyviä valintoja päivittäin pääosin yksin. (Klepp & Bjerck 2014, s. 2–3.) Voisi ajatella, että tapaustutkimus yhden yksilön vaatekaapissa ei olisi merkittävä tai skaalattavissa. Kuitenkin nähdään, että yksilön elämä ja sen ilmiöt kaikessa ainutlaatuisuudessaan ovat jossain määrin yleistettävissä, mihin autoetnografian, ja siten myös tämän tutkimuksen, tieteellinen vaikuttavuus perustuu (Tienari & Kiriakos 2020, s. 294–295; Uotinen n.d.). Näen, että tärkeää on, ei ainoastaan tunnistaa tähän tapaustutkimukseen kuuluvat narratiivit, vaan osata kategorisoida sekä nimetä ne, mikä mahdollistaa yleisten johtopäätösten tekemisen aiheesta. Autoetnografista tutkimustakin voi tehdä monin eri tavoin. Yksi lähestymistapa on analyttinen autoetnografia, jossa tutkijan kokemuksista nousevia havaintoja pyritään teoretisoimaan sekä linkittämään aiempaan aiheen tutkimukseen. (Tienari & Kiriakos 2020, s. 285) Lähestymistapa voisi olla tämän tutkimuksen kannalta arvokas, mutta koska minimalistisen vaatekaapin ja vaatekaapin minimalisoinnin aiheista on vähän olemassa olevia, tieteellisiä teorioita, päätin hylätä vaihtoehdon. Sen sijaan otan kolmanneksi metodiksi tutkimukseen fenomenologis-hermeneuttisia piirteitä. Fenomenologis-hermeneuttinen tutkimusperinne painottaa kokemuksen sekä merkitysten tutkimista. Ihminen voi metodissa olla, kuten autoetnografiassakin, sekä tutkimuksen kohde että tutkija. Fenomenologis-hermeneuttinen perinne korostaa ihmisen intentionaalisuutta, tarkoituksenmukaisuutta, kokemusta sekä näihin latautuneita merkityksiä. Menetelmästä käytetään termiä hermeneuttinen ymmärtäminen, jonka tavoitteena on ”käsitteellistää tutkittava ilmiö eli kokemuksen merkitys”. (Tuomi & Sarajärvi 2018, s. 39–41.) Kokemuksen muodostumiseen liittyvät inhimilliset tekijät kuten tunteet, mielihyvä ja esimerkiksi oppiminen (Knuutila 2018, s. 102). Fenomenologis-hermeneuttinen ote näkyy tämän tutkimuksen metodologiassa, kun selvitetään tutkijan omaa kokemusta, sekä analyysivaiheessa, jossa hyödynnetään merkityskokonaisuuksien rakentamista ja käsitteellistämistä.

Hyvin varhain tutkimuksen edetessä opin, että autoetnografisessa tutkimuksessa tutkijan tärkein työväline on kirjoittaminen. Jotta minimalisoinnin kokemusten sekä vaatesuhteen muutosten kokonaisvaltainen ja avoin ymmärtäminen sekä toisaalta kontekstiin liittyminen olisi mahdollista, oli kirjoittamiseen otettava vapaa ja henkilökohtainen ote mutta myös analyyttinen tyyli, joka avaisi oivalluttavasti niitäkin tuntemuksia, joita tuntuu vaikealta sanoa ääneen. (Tienari & Kiriakos 2020, s. 294–295.) Autoetnografista tutkimusta tekevän tutkijan eli autoetnografian tehtävä on tarinallistaa mahdollisimman aidosti kokemuksiaan, reflektoida ajatuksiaan sekä purkaa auki oletuksiaan tuottaakseen uutta ymmärrystä tutkittavasta aiheesta (Tienari & Kiriakos 2020, s. 294–295). Täten metodissa on myös narratiivisia piirteitä.

3.2 Tutkimuksen konteksti

Autoetnografista metodia hyödyntävän tutkimuksen tieteellisyyttä tukee tutkimuksen sekä tutkijan itsensä kontekstualisointi, asettaminen ympäristö- ja tilanneyhteyteen (Tienari & Kiriakos 2020, s. 294–295; Uotinen n.d.). Seuraavaksi kuljen läpi tutkimuksen kontekstin ja avaan, millainen ympäristö vaatekaappini on, ja mihin ajankohtaan tutkimuksen empiirinen vaihe sijoittuu. Autoetnografian taustatiedot sekä ennako-olettamukset niin ikään ovat olennainen osa onnistuneen tutkimuksen perustan rakentamista (Puusa ym. 2020, s. 143–145), minkä vuoksi avaan myös, mikä on ollut suhteeni vaatteisiini, kuluttamiseen sekä minimalismiin tutkimuksen lähtötilanteessa.

”Minulla on paljon vaatteita. Lasken ne joskus lähitulevaisuudessa. Aion tänään aloittaa tutkimusmatkan kohti pienintä mahdollista vaatekaappia. En aio oikeasti luopua vaatteistani. Vielä.” (PP, 1.10.2021.)

”Olen samaan aikaan innoissani sekä jo hiukan kauhuissani tästä projektista. Minulla on paljon vaatteita, mutta olen myös hyvin kiintynyt niihin. Miten tiedän, mitä vaatteita en tule tarvitsemaan ties miten pitkään aikaan?” (PP, 3.10.2021.)

Tämä vaatekaapin minimalisoinnin tapaustutkimus toteutettiin kuvainnollisesti mutta myös kirjaimellisesti vaatekaapissani. Vaatekaappini on aina ollut määrällisesti runsas, tutkimusjakson aikaan noin 200 sisäkäyttöistä vaatetta (PP, 5.2.2022). Kaikki vaatteet yhteenlaskettuna vaatevarastoni kattoi arviolta noin 460 artikkelia (PP, 5.2.2022). Olen ollut vaatekaappini koosta tietoinen suuruusluokalla suuri – pieni ja runsas – niukka, mutta en ollut koskaan aiemmin laskenut vaatteiden kokonaislukumäärää, eikä siksi vaatteiden määrä ole ollut tarkalleen tiedossa:

Toinen kuukausi vaatepoistoja käynnistyy. Ilmeisesti käyttövaatteita on paljon, koska vielä ei ole ollut merkkejä siitä, että "jotain olennaista puuttuisi". (PP, 1.11.2021.)

Johanna Valkola (2018) on toteuttanut Pro gradu -tutkielman käsityötieteen opiskelijoiden vaatemääristä sekä vaatteiden kulutustottumuksista. Valtaosa kyselytutkimuksen vastaajista koki, että heillä on liikaa vaatteita. Omien vaatteiden määrä tuli monelle yllätyksenä ja saattoi jopa järkyttää. (Valkola 2018, s. 48–49.) Suurimmat vaatekaapit sisälsivät yli 800 vaatekappaletta, ja pienin vaatekaappi oli vain 37 vaatteen kokoinen. Mukaan laskettiin kaikki vaatteet ja asusteet alusvaatteita sekä urheilu ja ulkovaatteita myöten. (Valkola & Räisänen 2021, s. 780.) Olenko itse kokenut, että vaatteita on ollut liikaa? En oikeastaan ennen kuin aloin perehtyä vaatehuoltoon enemmän. Pidän luonnonmateriaaleista valmistetuista vaatteista, ja vaatehuollon toimintatapoja opittuani alkoi huollettava määrä tuntua raskauttavalta. Jokainen laatuneule ja villakangastakki vaati minun sekä huoltovälineideni huomiota. Herkät materiaalit tarvitsivat omat pesuaineet ja vajaat pyykkikoneelliset. Istuin monta kertaa kylpyhuoneen lattialla kumarassa nukkapallojen keskellä, ja yritin sietää yläselässäni tuntuva vihloimista. Niissä hetkissä aloin ymmärtää, että mitä enemmän omistan minulle rakkaita vaatteita – ja vaatteet ovatkin olleet minulle aina merkittävä mielenkiinnon kohde ja harrastus, ja nyttemmin työ sekä luovuuden ja itseilmaisun muoto, sitä enemmän aikaa ja vaivaa niiden korkean laadun ylläpitäminen vaatii. Ymmärryksestä heräsi jatkokysymys, voisiko vähemmän vaatteita tarkoittaa myös vähemmän vaivannäköä ja huolehdittavaa.

Syällisyys suuresta vaatemäärästä on tyyppillistä, ja moni liittää sen vaatteisiin kuluneeseen rahamäärään (Valkola 2018, s. 49). Omalla kohdallani verrattain suuri vaatteiden lukumäärä ei tullut negatiivisena yllätyksenä. Vaatteisiin on varmasti kulunut paljon rahaa, mutta en ole käyttänyt yhteenkään vaatekappaleeseen omaisuuksia. Pystyn nimeämään vain muutaman vaateen, joka olisi ollut hinnaltaan yli 100 € arvoinen sen ostaessani. Arvioisin suurimman osan vaatteistani maksaneen alle 20 € - onhan valtaosa, 72 % (PP, 23.8.2022), vaatteista sisäkäyttöisessä vaatekaapissani käytettynä hankittuja. Olen kuulunut ihmisiin, joiden mielestä käytetystä vaatteesta yli 20 € maksaminen on ollut paljon, ja sellaista hankintaa on täytynyt erityisesti harkita. Kuten erästä valkoista vuonna 2021 hankittua paitamekkoa. Tai villaista neuleliiviä, jonka ostin vintage-liikkeestä keväällä 2021. Uusia vaatehankintoja olen harkinnut vaatealan opintojen aloittamisen jälkeen ylipäättään hyvin huolellisesti alan ongelmallisuuden tiedostamisen jälkeen. Budjettini on sallinut vain ani harvoin laadulliset ja esteettiset kriteerini ylittävät hankinnat, mutta silti, tai kenties juuri sen takia, en ole ollut immuuni ketjuliikkeiden houkutuksille. Toisinaan tunne on ostohetkellä voittanut järkiajattelun, ja heikompiakin hankintoja on tullut tehtyä.

Runsas vaatekaappini sijaitsee tutkimustilanteessa pääosin Tammisaarelaisessa 30-luvun kerrostaloasunnon makuuhuoneen alkovissa. Vanha asunto ei tarjoa vaatehuoneen kaltaista mukavuutta, ja makuuhuoneessamme ei ole ainuttakaan vaatekaappia. Siksi olemme mieheni kanssa ratkaisseet vaatesäilytyksen järjestelemällä sen alkoviin verhon taakse. Rekinä toimii metallinen irtorekki ja hyllyinä kulmapalalla varustettu Lundia-hylly. Nykyisessä vaatesäilytyksessä kaikki vaateeni eivät mahdu esille, joten apuun on otettu muovilaatikot sekä vaatekaapista erillään olevat kaapit ulkovaatteille sekä juhlavammille, ei arkisessa käytössä oleville vaatteille.

Mitä tulee taustani minimalismina, kertoo runsas vaatekaappi siitä ainakin sen, etten ole ajatellut olevani minimalist. En ole edes halunnut olla minimalist. En ole halunnut, että ihmiset heittäisivät yhtään enempää tavaraa ja vaatteita pois. Olen aidosti pitänyt suuresta vaatekaapistani ja sen suomasta valinnanmahdollisuudesta sekä vaihtelusta. Varsinkin aikuisiällä olen jopa kyseenalaistanut vaatteiden poisheittämissä. En ole kokenut sitä kestävyuden näkökulmasta oikeudenmukaisena toimintatapana, vaan olen nähnyt sen enemmän vain kuluttamista kiihdyttävänä menettelynä. Kirpputoripöydän

ylimääräisten vaatteiden ja muiden tavaroiden myymistä varten olen varannut korkeintaan kerran vuodessa, koska olen halunnut osaltani hillitä tavaroiden virran ylläpitämistä sekä poisheittämisen ja uuden haalimisen kierrettä.

Toisaalta kannatan myös sujuvaa arkea. Kannatan järjestystä. Saatan usein ajatella kotona huoneesta toiseen siirtyessäni sitä, mitä voisin laittaa pois tai järjestellä uudelleen, jotta oleminen olisi sujuvampaa ja mukavampaa. Toimin vastaavasti jo lapsuudessani. Viihdyin siivoten huoneeni, ja toisinaan jopa ystäväni huoneiden, kaappeja ja laatikoita. Mieluisaa oli valikoida, mitkä kouluvihot haluan säilyttää ja mitkä joutavat pois. Säännöllisesti keräsin myös vaatekaapistani poistettavia vaatteita, ja sijoitin ne muovipusseissa eteenpäin laitettavaksi. Tein poistoja vähitellen, enkä muista koskaan lapsuusaikoina, kun jo itse hallinnoin vaatekaappiani, poistaneeni kerralla suuria, yli kymmenen vaatteen erää. Mutta murrosikäisenä isommat poistomäärät alkoivat yleistyä. Siihen aikaan seuraamassani blogimaailmassa oli tavanomaista, ja uskoakseni jopa trendikästä, heittää kirpputoreille kerralla Ikea-kasseittain vaatteita. Olettaisinkin nuorena seuranneeni jonkin verran esimerkkiä siitä, miten ihailmani muotibloggaajat tekivät.

Tutkimusjakson ajankohta määrittelee sen, mitkä vaatteet vaatekaapissani ovat käytössä. Päätin rajata tutkimuksen koskemaan vain kuluvan kauden vaatteita, koska olisi ollut liian helppoa poistaa sillä hetkellä sään puolesta sopimattomia vaatteita sen sijaan, että olisi keskittynyt aktiivisessa käytössä oleviin vaatteisiin. Toteutin tutkimuksen aloittamisen aikaan kausipukeutumisen käytäntöä, jossa sen hetken kauteen sopimattomat vaatteet joko materiaalin, leikkauksen tai mielikuvan vuoksi olivat säilössä muovilaatikoissa vaatehuoneemme ympäristössä sekä harvemmin käytössä olevat, juhlavammat tai ulkokäyttöön tarkoitetut vaatteet kahdessa eri puolella asuntoamme olevassa kiinteässä vaatekaapissa. Empiirinen kenttätutkimus toteutettiin lokakuusta 2021 tammikuuhun 2022, minkä vuoksi tutkimus kohdistui syys- ja talvikauden pukeutumiseen.

Elämäntapani kenttätutkimuksen aikana oli kotikeskeinen. Koronapandemia näkyi edelleen paikallisten arkimenojen vähyytenä. Sitäkin olennaisempi syy kotikeskeiseen arkeeni on elämäntyyliämme. Sen lisäksi, että tein tutkimuksen aikana etätoteutuksena opintojani, toimin yrittäjänä yhdessä mieheni kanssa. Päivät olivat rutinoituneet niin, että iltaisin valitsin seuraavan päivän asukokonaisuuden ja asetin sen vaaterekkini päytyyn.

Aamulla puin ylleni vaatteet, valmistauduin töihin ja siirryin keittiömme vieressä sijaitsevaan työhuoneeseen. Arkipäivän aikana talosta oli tarve poistua mahdollisesti kauppaan, kirjastoon tai kävelylle. Noin kerran kuukaudessa toteutimme pidemmän matkan vanhempiemme luokse, mikä tuo joka kerta hetkellisen muutoksen tapaani pukeutua. Lisäksi teimme epäsäännöllisesti työmatkoja ympäri Suomen.

3.3 Tutkimuksen vaiheet

Yhdistäessäni vapaaehtoisen yksinkertaistamisen ja minimalismin aiheen autoetnografisen vaatekaappitutkimuksen sekä fenomenologis-hermeneuttisen metodin kanssa syntyi käyttämäni osallistava ja kokeellinen empiirinen menetelmä, minimalisointi, jonka ajallista toteutumaa kutsun poistojaksoksi. Poistojakso osallisti minut sekä tutkijana että tutkimuksen kohteena 100 päivän mittaiseen tutkimukseen, jonka asetelma muodostui päivittäisestä yhden vaateen poistamisesta vaatekaapista. Käytännössä poistaminen tarkoitti käsillä olevaan vuodenaikaan sopivan, valinnaisen vaateen siirtämistä käytöstä syrjään. Lopullista poistamista eli vaatteesta luopumista ei ollut tarkoitus poistojakson aikana tehdä, vaan luopuminen tehtiin tilapäisesti, mikä sai menetelmän muistuttamaan hieman myös säilyttämisen käytäntöjä. Onkin todettu, että luopuminen ja säilyttäminen eivät ole toisilleen vastakkaisia omistamisen kaaren ääripäitä, vaan joskus jopa yhtäaikaaisesti tapahtuvia ja toisiaan täydentäviä käytäntöjä (Kinnunen 2017, s. 118; Mellander & Petersson McIntyre 2021, s. 353).

Tässä tutkimuksessa luopuminen oli väliaikainen tila. Vaate kerrallaan siirrettiin käytöstä syrjään, eikä sitä saanut ottaa poistamisen jälkeen takaisin käyttöön poistojakson aikana. Tällaista etäisyyden ottamista suositellaankin vähälle käytölle jääneisiin vaatteisiin päästämättä niistä irti saman tien. Näin vaatteista voi saada tauon, jonka avulla tehdä lopullisesta hylkäämispäätöksestä helpompaa. (Carver & Block 2020, 2. luku.)

Irrrottautumisen vaiheesta voidaan käyttää myös Beckerin (2019 s. 125–127) mukaan sanaa kerrostaminen (eng. leveling) matkalla kohti minimalisointua lopputulosta.

Kerrostamisessa suhdetta esineisiin kevennetään, ja niistä otetaan etäisyyttä muutamaksi

kuukaudeksi pakkaamalla ne säilöön ennen lopullista poisheittämissen päätöstä. Saramäki (2015 s. 120–121) puhuu samankaltaisesta menetelmästä nimellä jäähylaatikko. Sinne laitetaan vaatteet, joita ei juuri nyt käytetä, tai joiden säilyttämisen tai poisheittämissen kysymystä ei osata heti ratkaista. Myös niin kutsutut tuplat, eli saman vaatekappaleen useammat versiot, kuuluvat tähän laatikkoon, joka sijoitetaan pois silmien ja käsien tavoittamattomiin. Korostetaan, että jos koko vaatevalikoima on jatkuvasti esillä, on vaarana, että vaatteisiin kyllästyy. Kyllästymisestä pyristellään irti hakemalla uutuuden tunnetta ja kokemusta ostamalla jatkuvasti uusia vaatteita. Jäähylaatikkoon voi soveltaa neuvoa: ”yksi sisään, yksi ulos”, joka käytännössä tarkoittaa, että jokaista hankittua vaatetta kohden yhdestä omistetusta vaatteesta on luovuttava. (Saramäki 2015 s. 120–121.)

Vaatteiden erittely eri kategorioihin käytön ja vaatteisiin liittyvien emootioiden mukaan esiintyy monissa vaatekaapin järjestelyä ja minimalisointia käsittelevässä teoksessa. Faux (2000, s. 99) kehottaa jakamaan, juhlavaatteita ja päällystakkeja lukuun ottamatta, kaikki vaatteet kolmeen pinoon: säilytettävät, harvoin käytettävät ja jo kaksi vuotta käyttämättä olleet vaatteet. Samankaltaiseen vaatteiden kategorisointimenetelmään henkilökohtaisen kokemuksen ja arvioidun vaatesuhteen mukaisesti ohjaa Rees (2016, s. 96–98). Gibbs (2013, s. 21–23) sen sijaan suosii kuuden vaatepinon menetelmää kuitenkin sisältäen samoja elementtejä kuin edeltävät luokittelut. Kaikissa vaatteiden kategorisointimenetelmissä yhteistä on erottaa takaisin vaatekaappiin kuuluvat käyttövaatteet sekä poistettavaksi kuuluvat ei-käytössä olevat vaatteet.

Faux & Latvala (2000, s. 99)	Rees (2016, s. 96–98)	Gibbs, Wreford, Oksanen (2013, s. 21–23)
Vaatteet, jotka haluat säilyttää → takaisin vaatekaappiin	Vaatteet, joita rakastat → korjattavaksi → toisen sesongin vaatteet säilytykseen → takaisin vaatekaappiin	Käyttövaatteet
		Toisen sesongin vaatteet
Vaatteet, joita olet välillä käyttänyt kahden viime vuoden aikana → käy läpi ankaralla kädellä uudelleen	Vaatteet, joista et ole varma → hetkeksi säilöön → takaisin vaatekaappiin ennen paremman vaihtoehdon löytymistä → muokattavaksi ompelijalle	”Ehkä” -pino
		Pestävät, silitettävät ja korjattavat
Vaatteet, joita et ole kahteen vuoteen lainkaan käyttänyt → kierrätykseen tms.	Vaatteet, jotka eivät tule käyttöön → myy tai lahjoita → säilytä muistona → jätteeksi	Arkistojen aarteet
		Poistettavat

Taulukko 1. Vaatekaapin vaatteiden luokittelu kategorioihin kolmen eri ohjeistuksen mukaan.

Jokainen luokittelumenetelmä (Taulukko 1.) tunnistaa myös vaatekategorian, jossa yksittäisten vaatteiden käyttöasteesta tai niihin liittyvästä kiintymyksen tasosta ei olla varmoja. Siihen, miten näiden niin kutsuttujen ehkä-vaatteiden kanssa menetellään, ohjaavat kirjoittajat eri tavoin: joko jyrkän kriittisesti - poista tai pidä, tai pehmeään lempeästi: anna vaatteelle uusi mahdollisuus. Tässä tutkimuksessa vaatteita ei poistojakson aikana eritelty eri kategorioihin, vaan jokainen poisto sijoitettiin poistamisjärjestyksessä samaan paikkaan. Poistaminen poistojakson aikana oli vaateen syrjään siirtämistä, mikä saattoi tarkoittaa rekeiltä, hyllyiltä tai laatikoista vaatteiden

siirtämistä poistoille erikseen varattuihin muovilaatikoihin, joita säilytin erillään muista, kausisäilytykseen tarkoitetuista muovilaatikoista. Päätös poistosta perustui omaan, sen hetkiseen kokemukseen helpoimmin poistettavasta vaatteesta. Se, että yhtään vaatetta ei tarvinnut tutkimuksessa poistaa vaatekaapista absoluuttisesti, vaan tauko vaatteista oli ainoastaan hetkellinen, vaikutti auttavan poistojen tekemistä (PP, 2.12.2021).

Tutkimuksen aloittaessani päämääräni oli mennä kohti pienintä mahdollista, toimivaa vaatekaappia. Kirjasin poistojaksolle säännöt (Taulukko 2.), jotka loivat kehykset poistamisen tekemiselle.

Poistojakson säännöt

- Yksi vaate poistetaan vaatekaapista per päivä
- Poistettava vaate oltava nykyisestä sesongista (syksy – talvi) eli käytännössä siis tutkimuksen ulkopuolelle rajautuvat ne vaatteet, jotka olen alkusyksystä 2021 luokitellut kesävaatekaapin puolelle kuuluvaksi
- Vaatteita ei tarvitse lopullisesti poistaa
- Poistetuista ei saa palauttaa vaatteita takaisin käyttöön tutkimusjakson aikana
- Uusia vaatteita saa ostaa vain ostoslistalta
→ EDIT: Vaatteiden ostolakko käynnissä syyskuun puolivälistä alkaen
- Poistojakso kestää niin kauan, kunnes yhdestäkään vaatteesta ei olisi enää valmis luopumaan
→ EDIT: Ajatus jalostunut empirian aikana – jakso kestää 100 päivän ajan
- Kokeilu koskee arkivaatteita – mukana tutkimuksessa eivät ole kotivaatteet, alusvaatteet, sukat, asusteet, kengät tai ulkovaatteet

Taulukko 2. Minimalisoinnin tutkimusasetelman poistojakson säännöt.

Rajasin tutkimuksen vaatepoistot koskemaan vain kuluvan kauden, eli syksy- ja talvikauden sisäkäyttöisiä arkivaatteita. Perustelen rajanvetoa sillä, että minimalisoinnin kokemus vaikuttaisi todennäköisesti todellista helpommalta ja siten tutkimuksen tulos vääristyisi, mikäli poistettavina olisivat vaatteet, jotka eivät voisi edes olla parhaillaan käytössä. Rajanvedon haaste ja siten epätarkkuus eri kauden vaatteiden sekä myös arki- ja juhlaikäyttöisten vaatteiden osalta tuli kuitenkin eteen poistojakson aikana. Tulin esimerkiksi huomaamaan, että aktiivi- ja passiivivaatekaapin ero ei ollut kirkkaan selkeä (PP, 19.10.2021, 24.11.2021). Vaikuttaa myös siltä, että olin ennen tutkimusta määritellyt tietyt vaatekappaleet ”juhlavammiksi vaatteiksi”, mutta poistojakson aikana muutin mieltäni poistettavia vaatteita etsiessäni (PP, 24.11.2021). Lopulta päätinkin ottaa arkivaatekaapissani lukuun myös ”juhlavammat vaatteet”, koska en kokenut tutkimusjakson aikana omistavani ainuttakaan vaatekappaletta, jota en olisi voinut pukea arkikäytössä ylleni (PP, 18.12.2021). Tutkimuksen vaatepoistojen kategorioiden rajauksen epätarkkuus voi mahdollisesti olla tutkimustulosta heikentävä seikka, toisaalta se voidaan lukea yhdeksi tarkempaa analysointia kaipaavaksi osaksi minimalisoinnin prosessissa.

Poistojakson aikana kirjasin jokaisen poiston yhteydessä tekstimuotoisen, sähköisen päiväkirjamerkinnän, jonka kokoelmaa kutsun tutkimuksessani poistopäiväkirjaksi (PP). Päiväkirjamerkintöjä on ylhäällä ajanjaksolta 1.10.2021–4.1.2022 sekä lisäksi ylimääräiset merkinnät 20.1.2022 ja 5.2.2022. Poistopäiväkirjan kirjoittamisessa noudatin pääsääntöisesti rytmiä, jossa tein yhden poiston päivässä ja kirjoitin samana päivänä itsedokumentoivat muistiinpanot tekemästäni valinnasta. Pyrkimyksenä oli kiteyttää jokaiseen merkintään seuraavat tiedot: poistettava vaate, vaateen hankkimisajankohta ja -tapa, poistamisen syy sekä sen herättämät tuntemukset. Valitsin kyseiset attribuutit, jotta A) voin laajentaa ymmärrystä minimalisoinnin kokemuksesta, B) saan kattavan käsityksen vaatesuhteesta ja sen muutoksesta minimalisoinnin prosessissa sekä C) voin selvittää, mitkä vaatekappaleet eivät kuulu minimalistiseen vaatekaappiin.

Poistopäiväkirjan lisäksi kirjoitin tutkimuspäiväkirjaa (TP), josta löytyvät poistojakson jälkeiset reflektoinnit D) avaten sitä, mikä on minimalistinen vaatekaappi, ja mitä minimalistiseen vaatekaappiin kuuluu. Tutkimusprosessin edetessä poistopäiväkirjan kirjoittamiseen ei kuitenkaan aina löytynyt aikaa juuri oikeana päivänä (PP, 20.1.2022). Käytäntö osoitti, että toisinaan helpompaa arjen lomassa oli valita poistettavat vaatteet

pinoon muovilaatikon päälle ja kirjata kerralla useiden päivien päiväkirjamerkinnyt. Taas toisinaan kävi niin, että innostus vei poistamaan kerralla useita vaatekappaleita, kuten saman kategorian vaatekappaleita tai samassa säilytyspaikassa sijainneita vaatteita, jolloin yhden päivän aikana kirjasin ikään kuin varastoon useamman päivän poistot.

Päätin poistojakson alussa viedä säännöt pidemmälle ja olla ostamatta tutkimuksen aikana yhtään uutta tai käytettyä vaatetta, koska samaan aikaan minut haastettiin mukaan vaatteiden ostolakkoon syyskuun puolesta välistä vuoden vaihteeseen saakka. Ensimmäisen uuden vaatteen ostin tammikuun 2022 alussa, mutta en ottanut sitä käyttöön tutkimusjakson aikana, joten rajasin sen tämän tutkimuksen ulkopuolelle. Jakson aikana sain muutamia vaatekappaleita Tyylipuhetta Median kanssa tehtyjen yhteistöiden kautta. Yksi niistä, musta väljä kauluspaita, säilyikin osana aktiivisia käyttövaatteita loppuun saakka. Muut saadut vaatteet tulivat jakson aikana poistetuiksi tai ne kuuluivat kesävaatekaappiin ja olivat siksi jakson ulkopuolella. (PP, 20.1.2022.)

Poistojakson pituus, kuten säännöistä ilmenee, oli jakson alussa määrittelemättömän mittainen. Se, missä ”luopumisen valmiuden” raja kulkee, on subjektiivinen kokemus, mutta myös tilanne- ja aikasidonnainen. Syy tämän säännön asettamiseen oli epäselvyys, mikä on minulle sopiva vaatekaapin koko, mikä taas pienin mahdollinen ja mikä liian suuri. Myöskään vaatekaappini tarkka koko ei ollut minulle selviö, enkä osannut arvioida, miten paljon poistettavaa olisi, jotta vaatekaappi olisi minimalisoitu pienimmäksi mahdolliseksi. Tutkimuksen aikana alkoi hahmottua lopullinen poistojakson pituus: 100 päivää. Tämä ei tapahtunut vielä ensimmäisen tai toisenkaan kuukauden aikana kuten seuraavista lainauksista ilmenee:

Tutkimuskauden ensimmäisen kuukauden viimeinen päivä. Monta poistoa siis jo takana. Tiedä häntä, monta vielä edessä. (PP, 31.10.2021.)

Niin. Nyt poistoja on takana kaksi kuukautta. Ehkä yksi kuukausi vielä edessä. Näin uskoisin. (PP, 30.11.2021.)

Ensimmäisen kerran 100 päivän lukumäärä esiintyy poistopäiväkirjassa joulukuun alussa, kun 70 poiston rajapyykki ohitettiin. Syy kyseisen lukumäärän valitsemiseen vaikuttaa olevan ainakin osin esteettinen. 100 oli mielestäni helposti muistettava ja hyvännäköinen

luku. Valinnan taustalla oli edelleen vain arvio vaatekaapin kokonaismäärästä. (PP, 3.12.2021.) Vaatteiden todellinen lukumäärä, ja siten myös lopullinen jäljelle jäävä vaatemäärä, tarkentui, kun poistoja oli jäljellä 18 kappaletta (PP, 21.12.2021). Hyvin pian päätettyäni poistojen määräksi 100 kappaletta ja lopullisen minimalistisen vaatekaapin kooksi kahdeksan vaatetta, näkyi poistopäiväkirjassa viitteitä pienimmän mahdollisen vaatekaapin etukäteisestä suunnittelusta:

Alkaa olla jo loppukirin tuntua. Huomaan, että olen alkanut ajatella jo sitä, mitkä viimeiset 8 vaatetta tulevat olemaan. (PP, 30.12.2021.)

Ehkä olisi siis relevanttia kertoa loppuista poistoista kerralla. On nimittäin niin, että jo etukäteen pohdiskelin, mitkä ovat ne lopulliset 8 vaatetta, jotka haluan jättää vaatekaappiin. (PP, 4.1.2021.)

Päästyäni pienimpään mahdolliseen vaatekaappiin 100 päivän poistojakson jälkeen, päätin kokeilla minimalisoitua vaatekaappia käytännössä. Vaihe sai nimen käyttöjakso. Käyttöjakso kesti yhden viikon eli seitsemän päivän ajan, jonka aikaiset kokemukset reflektoin poistopäiväkirjan jatkoksi avoimella ja rehellisyyteen pyrkivällä itsedokumentoinnilla. Lisätutkimuksen aihe olisi ollut vaatteiden palauttamisjakso, jonka aikana olisin systemaattisesti tuonut vaatteita takaisin säilytyslaatikoista osaksi aktiivivaatekaappia. Päätin kuitenkin rajata tämän vaiheen tutkimukseni ulkopuolelle.

3.4 Analyysin vaiheet

Lähestyn poistopäiväkirjamerkintöjen muodostamaa laadullista tutkimusaineistoa aineistolähtöisellä sisältöanalyysillä, jossa on fenomenologis-hermeneuttisen merkitysanalyysin piirteitä. On huomion arvoista, että laadullisen aineiston analyysi ei ole täysin objektiivista, vaan autoetnografista tutkimusmetodia käyttävä tutkija on osa aineiston analysointia jo kerätessään aineistoa (Puusa ym. 2020, s. 143–145). Sisältöanalyysi tutkii tekstin merkityksiä. Tämän analyysiotteen ero diskurssianalyysiin on, että se pitää tekstiä itsessään analyysin lähtökohtana eikä kiinnitä merkittävästi huomiota

tekstistä johdettaviin merkityksiin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, s. 117.) Aineistolähtöisen analyysin malli on myös fenomenologis-hermeneuttiseen perinteeseen viittaava merkitysanalyysi, jossa aineistosta pyritään tunnistamaan merkityskokonaisuuksia. Aineistoon suhtaudutaan samalla sekä intuitiivisesti että kriittisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2018, s. 114–115.) Analyysivaiheessa luetaan aineistoa havainnoiden ja jäsenellään sekä kategorisoidaan tehtyjä havaintoja (Puusa ym. 2020, s. 143–145; Tuomi & Sarajärvi 2018, s. 114–115). Fenomenologis-hermeneuttisessa lähestymistavassa käytetään analyysista kehämäisen kriittisyyden ja reflektoinnin ilmausta (Tuomi & Sarajärvi 2018, s. 114–115). Tämän prosessin tarkoitus on rakentaa kokonaiskuva ilmiöstä sekä syventää ymmärrystä (Puusa ym. 2020, s. 143–145). Laadullisen analyysin avainsanoja ovat systemaattisuus, avoimuus, tarkistettavuus ja perusteltavuus (Puusa ym. 2020, s. 145). Perustelen analyysimenetelmän valintaa sillä, että kokoamalla ja yhdistämällä merkityskokonaisuuksia aineistosta menemättä sen kautta johdettuihin aiheisiin, voin tavoittaa parhaimman objektiivisuuden verrattain subjektiivisessa tutkimusasetelmassa.

Kävin koko tutkimukseni ajan keskustelua tutkimusaiheestani Tyylipuhetta Median Instagram-sivulla sekä verkkoartikkelien välityksellä. Minimalistisesta vaatekaapista kiinnostuneet henkilöt ja heidän kanssaan vaihdetut ajatukset eivät ole lähdetasolla mukana tutkimuksessani, mutta heillä on ollut eittämättä ymmärrystäni sekä näkökulmiani rikastuttava vaikutus. Muut ihmiset tutkijan ympärillä voidaan nähdä lähipiirinä, lähteinä tai viiteryhmänä (Ryynänen ym. 2021, s. 65). Luokittelen nämä ihmiset listan viimeiseen ryhmään, samaistumisen sekä vertaisjakamisen joukoksi. Käymieni keskustelujen kautta olen saanut kokea olevani osa minimalismista kiinnostuneiden ja sitä elämäntyyliinsään soveltavien ihmisten ryhmää.

Aineistolähtöisessä sisältöanalyysissä tekstimuotoisesta aineistosta etsitään sekä alleviivataan pelkistettyjä ilmauksia, joista haetaan samanlaisuuksia sekä erilaisuuksia. Päämääränä on listata ja luokitella ilmauksia sekä teemoja ensin alaluokiksi ja sen jälkeen yhdistellä yläluokiksi. Kun yläluokat on rakennettu, ne yhdistetään pääluokiksi ja nimetään kokoavalla käsitteellä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, s. 123.) Luokan sijaan voidaan puhua myös kategorioista. Analyysivaiheen jälkeen tulee tulkinta, joka pyrkii pelkistäen selittämään sekä vastaamaan asetettuihin tutkimusongelmiin ja luomaan johtopäätökset

ilmiöstä eli käytännössä vastaamaan määriteltyihin tutkimuskysymyksiin. (Puusa ym. 2020, s. 151–155.)

Lukiessani poistopäiväkirjan muodostamaa aineistoa ensimmäisiä kertoja kirjoitin muistiinpanoiksi tekstissä toistuvia käsitteitä ja teemoja. Toisella lukukierroksella ymmärtääkseni lisää, mihin asioihin olisi syytä kiinnittää huomiota, testasin Valle-Noronhan (2017, s. 7–10) omassa vaatekaappitutkimuksessaan hyödyntämää UX-menetelmää. Juuri Valle-Noronhan (2017) tutkimuksesta löysin UX-käyrän, joka on esinesuhteen tutkimisen työkalu. Sen avulla voidaan tutkia esinesuhteen ja tuotteeseen sitoutumisen pitkäaikaista muuttumista, ja siihen vaikuttaneita syitä (Kujala, Roto, Väänänen-Vainio-Mattila, Karapanos, & Sinnelä 2011, s. 473), mikä puoltaa sen valintaa analyysivaiheen yhdeksi inspiraation lähteeksi. UX-metodissa hyödynnetään viittä visuaalista käyrää, joiden ulottuvuudet ovat yleinen suhde tuotteeseen sekä käyttökokemus, käyttöaste, houkuttelevuus, helppokäyttöisyys ja hyödyllisyys (Kujala ym. 2011, s. 475–476). Hyödyntäessäni UX-metodia analyysissä tarkoitukseni oli etsiä aineistosta näihin viiteen eri ulottuvuuteen viittaavia ilmauksia niitä alleviivaten. Hyvin pian kuitenkin huomasin, että metodin ulottuvuudet eivät ole helposti hyödynnettävissä käyttökokemukseen vaatteesta. Käyttöaste on ulottuvuuksista käyttökelpoisin. Yleinen suhde tuotteeseen voisi pitää sisällään kaikkia neljää muuta ominaisuutta, kun taas käyttökokemuksen voisi ajatella liittyvän siihen, miltä vaatetta tuntuu käyttää. Houkuttelevuus on myös monien osatekijöiden summa ja tämän tutkimuksen kontekstissa kohtuullisen hyvä mittari. Loput kaksi ulottuvuutta: helppokäyttöisyys sekä hyödyllisyys ovat vaatteen kohdalla vaikeasti rajattavissa. Todettuani UX-metodin sellaisenaan haastavaksi aineiston käsittelyn apuvälineeksi, päätin jättää sen sellaisenaan hyödyntämättä.

Kokeilin kolmannella aineiston lukukierroksella etsiä lempivaatteen tunnistamiseen luomani OTE-mallin mukaisia ominaisuuksia, joita ovat olemus eli ulkonäkö, tuntu eli mukavuus ja edustus eli tarinat, arvot ja metamerkit. Nämä kolme ulottuvuutta koin pian liian suppeiksi aineiston ilmausten luokitteluun. Kokeiltuani sekä UX-metodia että OTE-mallia päätin yhdistää niiden osia aineistolähtöisen sisältöanalyysin tueksi tarkastellakseni, mitä teemoja aineistossa toistuu. Ulottuvuudet olivat käyttöaste, hinta, olemus ja ulkonäkö (värit, kuosit, muoto), tuntu (materiaali, istuvuus), edustus ja

houkuttelevuus sekä muut (helppokäyttöisyys, hyödyllisyys, yleinen suhde). Nämä lukukierrokset ja työkalujen testaukset auttoivat merkityskokonaisuuksien rakentamisen alkuvaiheessa ja tukivat analyysissa alkuun pääsemisessä, vaikeivat sinällään toimineetkaan.

Lopulliset aineistosta löydettävät merkityskokonaisuudet muodostin listaamalla poistopäiväkirjan merkinnöissä toistuvia teemoja sekä yhdistämällä niitä kategorioiksi omassa tekstitiedostossaan. Lisäksi hyödynsin analyysissa aineistosta johdettua taulukkoa (Liite 1.), joka kokoaa yksinkertaistetusti vaatepoisto kerrallaan tutkimuksen viisi eri attribuuttia: poistettava vaate, ostovuosi, ostopaikka, poiston syy sekä kokemus. Tähän taulukkoon, pääasiassa kiinnostuksen ja henkilökohtaisen havainnoinnin vuoksi, merkitsin tutkimusraportin kirjoittamisen ajan eli tammikuusta 2022 huhtikuuhun 2023 kokonaan ja lopullisesti vaatekaappistani poistettaviksi valitut vaatekappaleet.

4 Kokemus minimalistisesta vaatekaapista

Jäljellä olevat kolme mekkoa saivat lähteä. Pärjään kyllä ilman mekkojakin. Vaikka toisaalta olen alkanut ajatella, tarvitseeko pärjätä. Minimalismi kai syvimmillään on vähimmällä mahdollisella toimeentulemistä. Mutta onko se kuitenkaan yhtä kuin hyvä ja mielekäs elämä? Tätä kai olen lähtenyt tutkimaan. (PP, 21.12.2021.)

Mitä haluan ja tarvitsen? Mikä on minulle pienin mahdollinen, toimiva vaatekaappi? Näiden kysymysten saattelemana aloitin poistojakson 1.10.2021 sanoin ”Minulla on paljon vaatteita. Lasken ne joskus lähitulevaisuudessa. Aion tänään aloittaa tutkimusmatkan kohti pienintä mahdollista vaatekaappia.” (PP, 1.10.2021.) 100 päivän ajan poistin vaatekaapistani yhden vaatteen kerrallaan. Halusin tutkia, millainen kokemus minimalisointi on, mitkä vaatteet minimalistisesta vaatekaapista poistuvat, ja taas mitkä vaatteet jäävät minimalisoinnin jälkeen jäljelle. Yhtä aikaa sekä tarkastelin vaatesuhdettani syvemmin tutkien pienintä mahdollista vaatemäärää, että otin vaatteista etäisyyttä aktiivisilla poistotoimenpiteillä. Tarkoitukseni ei ollut luopua poistamistani vaatteista kokonaan (PP, 1.10.2021), vaan siirtää ne sivuun, jotta voin keskittyä jäljelle jääviin vaatteisiin. Lähtökohtaisesti kokemukseni minimalisointia kohtaan oli arvolatautunut. Olin säilyttänyt vaatteita, jotka eivät olleet syystä tai toisesta käytössä, sekä vaatteita, jotka eivät enää innostaneet. Käytin vaatteita, vaikka se saattoi olla jopa epämiellyttävä kokemus. Säilyttäminen johtui näkemyksestä ja kokemuksesta, että teen näin valitessani oikein, vaikka samaan aikaan olin kiinnostunut toimimaan toisin (PP, 20.1.2022). Olin sisäisessä ristiriidassa. Vaakakupeissa painoivat arvo vaatteiden säilyttämisestä ekologisena tekona ja taas toisaalta kaipaus sujuvaan arkeen.

Mutta voiko virheensä vain kuitata hylkäämällä vaatteet, joista ei enää jostain syystä välitäkään? Vaatteista, joista on kuitenkin joskus välittänyt sen verran, että on hankkinut ne. Olisiko sittenkin parempi vain sietää virheitään, jotta ne muistuttaisivat vaatekaapissa siitä, että jatkossa tulisi tehtyä paremmin? Entä kun tekstiilien kierrätys yleistyy, onko poisheittäminen silloin oikeutetumpaa? Minusta ei. Tekstiilien kierrätys on vain laastari ison ongelman päälle: vaatteiden ylituotannon ja ylikulutuksen.
(PP, 20.1.2022.)

Esineistä ja niiden elämän jatkuvuudesta oman aktiivisen käyttömme jälkeen koetaan vastuuta, mikä ilmenee erilaisina toimenpiteinä pyrkiä pitää tavarat olemassa myymisen, lahjoittamisen tai säilömisen kautta (Kinnunen 2017, s. 119). Väite on mielestäni yllättävä ja ristiriidassa oman käsitykseni kanssa ihmisten toiminnasta ja välinpitämättömyydestä tavaroiden luopumisen suhteen. Olin ajatellut, että yleisesti poistamisen kohdalla kaikkein olennaisimmaksi koetaan se, mitä itse luopumisesta joko saa tai mitä itselle jää jäljelle kuten tila ja vapaus, kuin vastuunkanto siitä, että poistettava esine saa mahdollisimman järkevän sijoituskohteen ja mahdollisuuksien mukaan jatkoaikaa jonkun toisen ihmisen käytössä. Tutkimuksen mukaan ihmisten luopumisen käytäntöjä ja kanavia on monia muun muassa lahjoittaminen, myyminen, siirtäminen organisoituun jätehuoltoon, säilöminen, tuhoaminen, muuntaminen sekä vapauttaminen (Kinnunen 2017, s. 89).

Suomessa käytöstä poistettavan hyväkuntoisen ja ehjän vaateen ensisijainen käsittelytapa on uudelleen käyttää se omassa alkuperäisessä olomuodossaan ja käyttötarkoituksessaan (Helsingin kaupunki 2022; Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY n.d.; Kierratys.info n.d.; Lounais-Suomen Jätehuolto Oy n.d.). Käyttökelpoisia vaatteita moni päätyy myymään itse, ja niitä vastaanottavat lahjoituksina myös useat järjestöt, jotka taas myyvät vaatteita omissa kierrätysmyymälöissään. Sellainen vaate, jota ei kehtaisi itse myydä eli reikäinen, tahrainen ja muutenkin nuhjaantunut, ei kuitenkaan kuulu vaatekeräykseen, jossa se aiheuttaa vain ylimääräistä työtä järjestöjen lajittelussa. (Saramäki 2015, s. 118.) Likaiset ja haisevat vaatteet kuuluvat seka- tai energiajätteeseen, kun taas puhtaat ja kuivat mutta rikkinäiset vaatteet kuuluvat poistotekstiilikeräykseen (Helsingin kaupunki 2022; Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY n.d.; Kierratys.info n.d.; Lounais-Suomen Jätehuolto Oy n.d.). Jäteasetuksen mukaan asumisesta syntyvän

tekstiilijätteen alueellinen erilliskeräys sekä käsittely on kuntien vastuulla. 1.1.2023 alkaen, ja asetus koskee myös yrityksiä, joiden on järjestettävä kierrätys yksityisten toimijoiden kanssa (Suomen Tekstiili & Muoti 2021). Erilliskeräys on aloitettu Etelä-Suomessa vuoden 2022 aikana, ja sitä on ollut tarkoitus laajentaa koko Suomeen vähitellen saman vuoden aikana (Helsingin kaupunki 2022; Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY n.d.; Kierratys.info n.d.; Lounais-Suomen Jätehuolto Oy n.d.). Poistotekstiilistä on mahdollisuus tuottaa uusio- tai kierrätyskuitua (Helsingin kaupunki 2022; Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY n.d.; Kierratys.info n.d.; Lounais-Suomen Jätehuolto Oy n.d.; Suomen Tekstiili & Muoti 2021). Kierrätyskuidusta voidaan jalostaa ja valmistaa muun muassa lankaa, kankaita, suodattimia ja akustiikkalevyjä. Tekstiilien jatkojalostuslinja ja kiertotalouslaitos Paimiossa on vielä pilottivaiheessa. (Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY n.d.) Kierrätykseen kelpaamaton tekstiilijäte hyödynnetään energiana (Lounais-Suomen Jätehuolto Oy n.d.).

4.1 100 päivää, 100 vaatepoistoa – minimalisoinnin kokemus

Minimalisoinnin prosessi on hyvä aloittaa kaikkein helpoimpien esineiden karsimisesta (Becker 2019, s. 161). Kyseinen neuvo on annettu lasten kanssa minimalisoinnin tueksi, mutta poistopäiväkirjasta selviää, että näin toimin luontaisesti oman vaatekaappini parissa. Varsinkin ensimmäisinä päivinä poistaminen oli ”helppoa”. Huomion arvoista on, että hyvin pian poistot alkoivat ”harmittaa”, ja oli useita vaatekappaleita, joista kuvasin, etten todellisuudessa olisi valmis kokonaan luopumaan. Poistamista helpotti se, että ajattelin pian saavani vaatteet takaisin käyttöön, eikä luopuminen näin olisi lopullista (PP, 25.11.2021). Pidän mielenkiintoisena sitä, että moni näistä vaatteista on päätynyt todellisuudessa poistettavaksi vaatekaapistani kokonaan noin puolen vuoden päästä siitä, kun otin vaatteeseen ensikerran etäisyyttä. Tällainen vaatekappale on esimerkiksi vuonna 2017 itse tehty mekko, joka on poisto numero 22. sekä poistot 23. ja 24., kaksi Lindex-merkin kuviollista kauluspaitaa, jotka on hankittu myös vuonna 2017. (Liite 1.)

Poistopäiväkirjassa on nähtävillä pohdintaa itselleni täydellisistä vaatekappaleista. Osa poistettavista sai väistyä ”täydellisempien tieltä” (PP, 8.11.2021), ja taas toisaalta totean, että kaikki omistamani puvun takit ”voisi ehkä korvata yhdellä täydellisen suoralla ja väljällä, mutta istuvalla keskiharmaalla (tai beigellä) jakulla” (PP, 15.12.2021). Täydellisen vaateen ominaisuuksiin liittyvät pienetkin yksityiskohdat, vaateen väri ja materiaali, malli sekä leikkaus. Voidaankin ajatella, että vaatteiden laatuominaisuuksien standardit on hyvä olla etenkin uuden vaatehankinnan kohtaan korkealla ja on aiheellista mahdollisuuksien mukaan pyrkiä etsimään itselle paras mahdollinen versio toivotusta vaatekappaleesta (Saramäki 2015, s. 13). Tyytyminen ainoastaan kivaksi koettujen vaatteiden hankkimiseen nähdään ongelmallisena (Saramäki 2015, s. 173). Tämä ajatus vahvistuu poistopäiväkirjan kautta: ne vaatteet, jotka eivät ole itselleni ideaaleja versioita kyseisestä vaatekappaleesta, joutuvat ensimmäisenä poistettavaksi.

Jo reilun kuukauden päästä poistettavien vaatekappaleiden valitseminen muuttui vaikeammaksi (PP, 3.11.2021). Pian tämän havainnon jälkeen poistojen tekeminen oli vain tehtävä – vaatteita oli enää vaikea laittaa keskenään järjestykseen paremmuuden mukaan (PP, 9.11.2021). Poistojen valitseminen tuntui ajoittain vaikealta (PP, 17.11.2021, 19.11.2021). Aloin poistamisen yhteydessä käydä vaatteita läpi kategorioittain (PP, 20.11.2021) ja tehdä kerralla ronskejakin usean vaateen poistoja (PP, 2.12.2021). Epätoivo, mutta myös voimakas tahtotila, ajoi poistamisessa eteenpäin, mitä kuvailin seuraavasti: ”Pakko vain poistaa, jos aikoo mennä kohti pienintä mahdollista vaatekaappia. Huh. Mihinhän olen lähtenyt mukaan?” (PP, 22.11.2021.) Mielenkiintoista on se, että poistojakson edetessä sen jälkeen, kun olin jo ajatellut, ettei poistettavaa enää olisi, aloin huomata jäljelle jäävissä vaatteissa kaavoja: tietyt vaatekappaleet, tietyissä väreissä alkoivat jäädä jäljelle. Kun huomasin joukossa jonkun kaavojen ulkopuolelle jäävän vaateen, olin nopeastikin valmis luopumaan siitä (PP, 28.11.2021). Organisoitu järjestys ja kaavamaisuus alkoi löytyä vaatekaappiin hyvin luonnostaan heikommaksi koettujen vaateyksilöiden vähitellen poistuessa.

Jokapäiväinen kysymys siitä, miltä poistaminen tuntuu kokemuksena, ei vaikuttanut järjestelmällisesti ja päivittäin toistettuna tärkeältä, vaan enemmän jopa turhalta ja turhauttavalta, kuten seuraavasta poistopäiväkirjan otteesta selviää: ”Eikai luopuminen niin ihmeelliseltä tunnu. Nyt annetaan mennä vaan poistojen kanssa, jotta tutkimus

saadaan maaliin.” (PP, 18.11.2021.) Tulkitseen, että minimalisointi itsessään oli kiinnostavaa, mutta hitaasti etenevänä prosessina kärsivällisyyttä koettelevaa. Vaikka minimalisointi ja poiston tekeminen oli usein haastava valinta, antoivat jo poistojakson aikana huomattavat positiiviset muutokset innostusta jatkaa poistamista eteenpäin. Havaittiin, että jäljelle jäävät vaatteet saivat enemmän käyttöä, ja kuvasin, että yksikään ”neule ei haudatu pinon alimmaiseksi”. Samaan aikaan jokapäiväinen asukokonaisuuden valinta muuttui koko ajan helpommaksi. (PP, 12.11.2021.) Matkalle pakkaaminen muuttui myös hämmästyttävästi aiheuttamiseksi tapahtumaksi, jopa nopeammaksi kuin koskaan aiemmin: ”Tällä kertaa vain nakkelin rekiltä ja laatikoista vaatteet valmiiksi. En kokenut tarvetta edes kokeilla asuja etukäteen. Merkillistä!” (PP, 3.12.2021.) Jo nämä hyvin varhaiset kokemukset vaatekaapin minimalisoinnin prosessista ovat linjassa aiemman tutkimuksen kanssa: yksilön esinesuhteeseen ja kulutusvalintoihin on todettu vaikuttavan se, kun minimalisoidun garderobin hyödyt saadaan kokea henkilökohtaisena ja konkreettisena hyvinvoinnin lisääntymisenä (Vladimirova 2021, s. 113).

Vasta joulukuussa, kun poistojaksoa oli kulunut jo 61 päivää, tuli ensimmäinen hetki, kun olisin kaivannut jotain jo poistettua vaatekappaletta takaisin. Kaipaamani vaate oli siniset villakangashousut, jotka olisin halunnut yhdistää seuraavalle päivälle suunnittelemaani asukokonaisuuteen. Vaikka koin kaipausta, pidin sitä erityisen hyvänä merkinä. (PP, 1.12.2021.) Kyseisen tapauksen jälkeen vastaavia tuli eteen useamminkin koko lopun poistojakson ajan. Harmistelin raidallisten ”viikonloppuhousuiksi” nimeämieni villakangashousujen perään, jotka olisin halunnut pukea juuri kyseisenä päivänä (PP, 11.12.2021), ja heti seuraavana päivänä haaveilin aiemmin poistamastani muhkeasta villaneuleesta, jossa on v-pääntie (PP, 12.12.2021). Merkillistä jälkimmäisen vaateen kohdalla on se, että samasta vaatteesta, joka oli poisto 33., päätin luopua kokonaan vain puoli vuotta poistojakson päättymisen jälkeen. Voisiko siis olla niin, että kokemani kaipaus ei ollutkaan kyseisen vaateen kaipausta, vaan jonkun uuden ja sillä hetkellä tavoittamattoman kaipuuta? Kaipuuta kenties vaihteluun ja johonkin sellaiseen, joka ei sillä hetkellä ollut mahdollista saavuttaa. Toinen merkillinen asia on, että kaipaamiani viikonloppuhousuja en ollut tämän luvun kirjoittamisen aikana, vuosi poistojakson päättymisen jälkeen, käyttänyt vielä kertaakaan. Minimalisointi vaikuttaisi kuorivan esiin ei ainoastaan syitä poistamiselle, vaan myös motiiveja haluamiselle. Kun kokee vetoa

saada vaatekaappiinsa jonkun vaateen, ei kyse ole välttämättä tarpeen tyydyttämisestä juuri kyseisellä vaatteella tai edes halun, vaan kenties motiivina on vaihtelun tarve, ja huomion kiinnittyminen uuteen tai tavoittamattomissa olevaan sen sijaan

Turhautuminen poistoja kohtaan alkoi näkyä voimakkaammin, kun jäljellä oli enää 25 poistoa. Kirjoitin poistopäiväkirjaan turhautumisen sävyttämänä: ”Ihanko totta vielä pitäisi poistaa. Jaahas.” (PP, 14.12.2021.) Kokemus turhautumisen taustalla oli näin pieneksi minimalisoidun vaatekaapin kohdalla sekä pukeutumisen ilon kadottamisesta ja kivojen vaatteiden karsimisesta, mutta samalla myös käytännön tekijöistä kuten siitä, että vaatteiden pesuväliä oli mahdollisesti harkittava uudelleen, mikäli vaatteita vielä vähentäisi (PP, 14.12.2021). Hyvin mieluisan vaateen poistaminen vaikutti negatiivisesti pukeutumisen mahdollisuuksiin aiheuttaen harmistumista ensi kerran, kun poistoja oli jäljellä 22 kappaletta. Olisin halunnut yhdistää asukokonaisuudeksi beigen villaneulepaidan ”vielä ainoan jäljellä olevan villahameen kanssa, mutta en ehtinyt”. Totesin sen olevan merkki jonkun rajan ylittymisestä poistojen kanssa. (PP, 17.12.2021.) Uskoisin, että kyseessä oli pukeutumisen tyytyväisyyden sekä samalla käytännöllisyyden raja, joka vaikuttaisi tämän tutkimuksen mukaan menevän 20–30 vaateen kohdalla.

4.2 Poistamisen monet syyt

”Olen miettinyt tätä pinssiä usein. Ja olen vähitellen päässyt irti siitä katumuksesta, jonka sen poisheittäminen aiheutti. Muisto ja ajatus on tärkein - enkä ehkä edes muistaisi koko esinettä, ellen olisi käynyt sen kanssa tällaista luopumisprosessia. Muistijälki on vain vahvistunut.” (PP, 20.1.2022.)

On helppo vanhoa ikuista yhteistä taivalta, kun uutuuden viehätys on huipussaan. Näin on usein vaateen hankkimisen hetkellä, jossa tunteet ottavat vallan ja sokaisevat rationaalisen harkintakyvyn. Vaikka ostohetkellä haluamisen määrä olisikin suuri, tunteet vaihtuvat ja mielenkiinto uutta tavaraa kohtaan vähenee joskus jo hyvinkin pian

hankinnan jälkeen (Sasaki & Nurmi 2021, s. 49). Tuotteeseen koettu vetovoima heikkenee uutuuden tunteen katoamisen ja vertailun vuoksi – yksi materiaallinen saavutus seuraa aina toistaan (Kujala ym. 2011, s. 479). Ajan myötä testataan, millainen suhde esineeseen tai vaatteeseen todellisuudessa syntyy, kun uudesta hankinnasta syntynyt tunnekokemus on laantunut. Tätä voidaan jonkin verran ennustaa panostamalla oman elämäntyylin, mieltymyksen ja pukeutumistyylin mukaisiin hankintoihin, mutta merkitysvyyhdin kietoutuminen on myös sattumusten summa: keneltä vaate ehkä saadaan, millaisissa tärkeissä hetkissä, tai kun positiivinen yllätys kohtaa, jokin vaate sattuu olemaan yllä tai taas, mitkä materiaalit, värit ja vaatekappaleet yhdistyvät trauman hetkiin ja epämiellyttäviin kokemuksiin. Tietynlaisten vaatteiden tai tiettyjen vaatekappaleiden kanssa koetut kokemukset heijastuvat muodostuvaan esinesuhteeseen.

Vaatteista voidaan joutua luopumaan monista syistä: muuton yhteydessä, vaatteiden pilaantumisen tai käyttökelvottomaksi muuttumisen vuoksi, säilytystiloissa tai omassa kehossa tapahtuvien muutosten takia. Luopuminen saattaa olla vapaaehtoista tai ulkoisen pakon sanelemaa. Millainen kokemus vaatteen poistaminen on, ja millaiset syyt saavat valitsemaan poistettavan vaatteiden muiden joukosta? Luopumisen kuvataan usein olevan raskas ja emotionaalinen prosessi, koska se pakottaa sekä pohtimaan, miten ei-roska mutta ei-säilytettävä esine kuuluisi hävittää, että kohtaamaan eletyn elämän ja vaiheet, joista osan on kenties halunnut unohtaa (Kinnunen 2017, s. 80–81). Poistamisen yhteydessä ei siis pohdita ainoastaan poistamisen syitä, vaan kokonaista kirjoa erilaisia tunteita, syitä poistamisen taustalla sekä mahdollisuuksia hävitettävän esineen sijoittamiseksi. Luopuminen on sekä fyysistä esineen hylkäämistä, mutta myös tunteiden ja kokemusten kirjomasta esinesuhteesta sekä sen tuomista vastuista ja vaatimuksista vapautumista (Kinnunen 2017, s. 118). On höydyllistä pysähtyä pohtimaan jokaisen poisheitettävän vaatteiden kohdalla syitä ja seurauksia. Yksi näkökulma on kysyä itseltään, miten tähän on päädytty, eli oppimaan niin kutsutuista virheostoksista, ettei samaa toistaisi uudelleen. Tavoiteltavana tilana olisi itselle pitkällä tähtäimellä sopimattomien hankintojen tekemisen vähentäminen ja kitkeminen kokonaan pois sekä oikeiden vaatevalintoihin harjaantuminen. (Saramäki 2015, s. 122.) E erityisen olennaiseksi poistoista oppiminen on minimalisoinnin kontekstissa, jotta kerran minimalisoitu vaatekaappi voisi säilyä sellaisena.

4.2.1 Käyttöaika ja -määrä

Poistojakson aikana poistettavaksi päätyivät herkästi vaatteet, joiden arvioitiin saavan tai olleen saaneen määrällisesti vähän käyttöä. Syynä käyttämättömyydelle voi olla esimerkiksi omaan tyyliin sopimattomuus, epämukavuus tai vaatteelle relevanttien käyttötilanteiden puute (Saramäki 2015, s. 117). Arvio vaatteen viimeaikaisesta käyttöasteesta ja tulevaisuuden oletuksesta vaikutti tässä tutkimuksessa yhteensä 40 poistoon. Erään puvun kohdalla totesin, ettei vaatepari ollut saanut vielä ollenkaan käyttöä sen hankkimisen jälkeen. Ajattelin, että on kenties ”ihan hyväkin pitää puvusta nyt pieni tauko”. (PP, 12.11.2021.) Tauko teki tehtävänsä, koska päädyin poistamaan puvun heti ensimmäisen lopullisen poistokierroksen aikana. Useiden vaatteiden kohdalla koin, etteivät ne tulleet käytetyksi, koska ne eivät sopineet tämän hetken muotiin kuten biker-jakut (PP, 3.10.2021), mutta esimerkiksi farkkutakkien kohdalla arvioin, että niiden aika olisi vielä tulossa (PP, 4.10.2021). Samoin oli neuleliivin kanssa, jolle arvioin poistamisen hetkellä tulevan käyttöä vielä tulevaisuudessa, vaikka se ei ollut tutkimusjakson aikana käytössä ja olin jo entuudestaan harkinnut siitä luopumista (PP, 26.10.2022). Kyseinen vaate poistui ensimmäisen karsintakierroksen aikana lopullisesti. Tulevaisuuden käyttöodotus ei näyttäisi täten useinkaan toteutuvan.

Poisheittämisessä koetaan haastetta etenkin vielä käyttökelpoisten vaatteiden kohdalla, joita koskee usein ”ehkä käytän tätä vielä joskus” -ajattelu (Valkola 2018, s. 45). Kyseinen ajattelutapa oli läsnä poistopäiväkirjassa: ”Näen, että tämän aika on vielä.” (PP, 26.10.2021); ”Klassikko, joka varmasti saa vielä käyttöä toisinaan.” (PP, 4.11.2021); ”Kokonaan en luopuisi!” (23.11.2021). Väliaikainen poistaminen teki vähällä käytöllä olevista, mutta jostain syystä epävarmuutta aiheuttavista, vaatteista luopumisen mahdolliseksi. Tämä vahvistaa populaarikirjallisuuden ehdotukset siitä, että irrottautuminen vaatteesta väliaikaisesti voi helpottaa lopullista karsimista. Monen, kuten käytettynä ostetun karvaliivin (PP, 26.10.2021) ja kotimaisten mustien farkkujen (23.11.2021) kohdalla lopullinen poistaminen tapahtui pian poistojakson päätyttyä. Ilman väliaikaista poistamisen päätöstä olisi positiivisesta tulevaisuuden käyttöarviosta ollut vaikeampi päästää irti. Usein tarvitaankin jokin radikaalimpi muutos, jonka yhteydessä on

helpompi tehdä päätös hylätä ainakin osa tavaroista, joiden tulevaisuuden käyttöodote on epävarma (Kinnunen 2017, s. 109).

Aktiivinen käyttö, jota vaattemme saavat, on riippuvainen monesta tekijästä. On tunnistettu, että käytön aktiivisuuteen vaikuttaa se, kuinka pitkään vaate on ollut vaatekaapissamme: mitä pidempään se on ollut, sitä vähemmän se saa käyttöä. Käytetyt hankinnat taas saavat vähemmän käyttöä kuin uutena tehdyt. Merkitystä on myös sillä, aiotaanko vaate lahjoittaa ja myydä eteenpäin, mikä vähentää vaatteen käyttöä 22 %, vai aiotaanko se kierrättää kotona tai heittää jätteeksi, mikä taas lisää käyttöä. Vähiten käytetään vaatteita, jotka suunnitellaan annettavaksi perheenjäsenille tai ystäville. (Laitala & Klepp 2021, s. 3.) Keskimääräinen tässä tutkimuksessa poistettujen vaatteiden ostovuosi oli 2018 eli keskimäärin poistetut vaatteet olivat 4 vuotta vanhoja. Uusin vaate oli poistojakson aloittamisen kanssa samalta vuodelta 2021, ja vanhin oli vuodelta 2012. Selkeää trendiä ei ollut havaittavissa sen suhteen, että hankintavuosi olisi ollut yhteydessä poiston ajankohtaan ja vaatteen käyttömäärän arvioon.

Arvioidaan, että vaatteen elinkaaren hiilijalanjälki pienenesi 49 %, jos vaatteen käyttökerrat kaksinkertaistettaisiin (Nurmi 2021, s. 18; Sandin, Roos, Spak, Zamani, Peters 2019, s. 111). Vaatteen pitkäikäisyys ei ole ainoastaan sitä, että se on mahdollisimman pitkään yhden ihmisen käytössä, vaan se voi myös jatkua käyttäjältä toiselle (Nurmi 2021, s. 67). Tosin on tutkittu, että second hand -vaatteita käytettiin keskimäärin 30 % vähemmän nykyisen omistajan toimesta kuin uutena ostettuja vaatteita (Laitala & Klepp 2021, s. 2). Se, että tuudittaudutaan vaatteiden kiertotalousratkaisujen kautta vaatteen käyttöiän pidentämiseen, ei ole yksinään kestävä ratkaisu. Myös vaatekeräyksissä on havaittu ongelmia vaatteiden jatkokäyttömahdollisuuksin osalta (Helsingin kaupunki 2022). Vaikka käyttöikä tuplaantuisi uudelleenkäytön myötä, käyttömäärä ei tuplaannu (Laitala & Klepp 2021, s. 4). Merkittävä osa, 57 % vaatekaappitutkimukseni aikana poistetuista vaatteista oli käytettynä hankittu. Sen lisäksi uutena hankittuja oli 20 %, saatuja 15 % ja itse valmistettuja 8 %. Poistopäiväkirjasta voidaan tehdä tulkinta, että valtaosa garderobistani tukee vaatteiden pitkäikäisyyttä. Viitettä siitä, että käytettynä hankittu vaate saisi vähemmän käyttöä kuin uusi, ei saatu.

Osa käyttömäärän arvioista liittyivät vaatteiden vuodenaiksidonnaisuuteen. Poistin esimerkiksi kerralla loput t-paidat, koska ”kelit ovat tällä hetkellä sen verran kylmät, ettei näitä tule nyt hetkeen käytettyä” (PP, 28.12.2021). Usein nämä käsillä olevaan vuodenaikaan sopimattomat vaatteet neuvotaankin laittamaan säilöön (Saramäki 2015, s. 117). Vaatteen oletettu muu käyttötilanne vaikutti myös poistojen tekemiseen. Etenkin erottelu juhla- ja arkivaatteeseen ei ollut selkeä (PP, 24.11.2021, 18.12.2021), mutta määritteli kuitenkin vaatteen arvioitua käyttöä. Kiinnostavaa on se, mitkä asiat tekevät arkivaatteesta arkivaatteen ja juhlavammasta vaatteesta juhlaikäyttöön erotetun. Kirjoitan poistopäiväkirjassa, että osa vaatteista, jotka säilytetään arkivaatteisiin nähden eri paikassa, on ”juhlavampia vaatteita, mutta ei ole syytä, miksen voisi käyttää niitä arjessakin” (PP, 18.12.2021). Vaatteiden materiaalien ja leikkausten tai hankintahintojen suhteen ei voida tämän tutkimuksen vaatekaapissa tehdä eroa arkivaatteiden suhteen, mutta jostain syystä jotkut vaatteet ovat olleet nimetty arvokkaammiksi juhla-vaatteiksi, joita ei arjessa tule valittua ylle. Minimalisoidussa vaatekaapissa voi olla hyödyksi, jos mahdollisimman paljon omistetuista vaatteista soveltuu moniin eri käyttötilanteisiin. Tällöin omistettuja vaatteita tarvitaan vähemmän.

Oma arvio käyttömäärästä eli siitä, miten usein vaate valitaan ylle, ei ole objektiivinen, ja sen perustuessa omaan tuntumaan, voidaan olla kaukanakin todellisuudesta. Tunnistin tämän poistojakson aikana, ja kirjoitin olevan todennäköistä, että kuvittelen käyttäväni ”valkoista t-paitaa useammin kuin käytänkään” (PP, 11.12.2021). Vaatteen sama aivan viimeaikainen käyttö sen sijaan on helpompi määritellä: onko vaate ollut yllä vai ei. Näin kävi poistettavan neulemekon kanssa, josta kirjoitan: ”käytin tätä kerran hetki sitten, jotta voisin nyt päästää siitä irti” (PP, 18.11.2021). Se, että vaate ei ole ollenkaan ollut pitkään aikaan käytössä, voi olla merkki helposta luopumisesta. Myös kokemus siitä, että vaate on täyttänyt tehtävänsä saadessaan edes vähän käyttöä, voi tehdä irrottautumisesta mahdollista. Vaatteiden käyttömäärät olisivat kiinnostava jatkotutkimuksen aihe.

4.2.2 Historia vaatteen kanssa

Poistojakso nosti esiin kiintymyksen tunteita omistettuihin vaatteisiin (PP, 3.10.2021). Vaatteiden poistamisen hetkellä mieleen tuli tilanteita, joissa vaatetta on käytetty sekä tunnetiloja, joita vaatteiden hankkimiseen on liittynyt. Tällaisia ovat esimerkiksi kimono, joka oli ollut ylläni ystävän häissä, jakku, jonka olin pukeutunut ensimmäisenä opiskelupäivänä uudessa koulussa sekä paidan ja hameen asukokonaisuus, josta muistan pitäneeni tietyssä elämänvaiheessa paljon. Kuvailen, että moni vaate kantaa ”tunnemuistoja”. (PP, 4.10.2021) Vaatekaappia voidaankin pitää yksilön elämäkertana: se sisältää vaatteita, jotka eivät ole käytössä, mutta jotka sitovat aiemmin koettuja muistoja ja tunnetiloja (Mellander & Petersson McIntyre 2021, s. 349–350). Samalla tavalla, kun luomme yhteyksiä ja suhteita tiloihin sekä tiloissa, joissa asumme (Williams 2015, s. 10), rakennamme yhteyttä myös vaatekaappeihimme. Vaatteet luovat fyysisen ja koettavan tilan, jonka kehomme täyttää, ja jotka yllä elämme elämää sekä muodostamme elettyjä muistoja. Ei siis ole tavatonta, että ihminen luo vaatteeseen kiintymyssuhteen. Siksi näen, että KonMari-metodiin kuuluva vaatteiden ”ilotarkastus” käy järkeen. Iloa herättäväksi vaatteeksi voi määritellä sellaisen, joka tekee pukijansa tyytyväiseksi (Kondo & Rekiaro 2016, s. 94). Materiaalinen suhde vaatteeseen, siinä missä suhteet yleensäkin, perustuu sekä järjelliseen päätökseen sitoutumisesta, että tunnekokemukseen emotionaalisesta kiinnittymisestä.

Tunneside ja merkityksen kokemus vaikeuttavat vaatteesta luopumista (Valkola 2018, s. 45). Toisaalta merkittävän muisto- tai tunnearvon sisältäviä vaatteita ei välttämättä ole tarpeenkaan poistaa (Saramäki 2015, s. 117). Vaatteita voidaan säilyttää muistona tärkeistä oman elämän tapahtumista tai ihmisistä, jotka ovat kenties jo menehtyneet. Merkityksellisenä saatetaan myös kokea muistot siitä, millaisia ihmisiä olemme joskus aiemmin olleet. (Newton 2011, s. 73–74.) Omassa vaatekaapissani erityisen merkityksen on saanut äitini vanha hame, jota kuvasin erityisen rakkaaksi (PP, 30.11.2021). Kiinnostavaa onkin, että kaupan hyllyllä olevalla tuotteella on eri merkitys kuin samalla tuotteella sosiaalisesti symbolisessa, henkilökohtaisessa kontekstissa (Newton 2011, s. 73–74). Esimerkiksi kyseinen villahame, kuten myös lahjaksi saamani raitapaita (PP,

4.11.2021), ei ole sellainen, jonka haluaisin nyt tyyliini ja mieltymyksiini perustuen ostaa, mutta josta en kuitenkaan olisi valmis luopumaan. Poistamisen vaikeus tunnesidosten vuoksi näkyi muun muassa koettuna harmituksena luopumisen hetkellä (PP, 17.10.2021, 30.11.2021) sekä poistamisen pitämisenä väliaikaisena ratkaisuna (PP, 4.10.2021, 25.11.2021, 2.12.2021). Toisaalta luopuminen esimerkiksi villasilkkisen pitkähihaisen kohdalla ei ollut haastavaa, koska perusvaatteisiin ei välttämättä kehity syvää tunnesidettä (PP, 19.11.2021).

Vaatekaapissa on läsnä historian ohella myös tulevaisuuden elementti: vaatteita ostetaan toivottua tulevaisuutta tai toivotunlaista tulevaisuuden itseä varten. Siispä kun vaatteista luopuu, saattaa samalla kokea luopuvansa muistojensa lisäksi myös tulevaisuuden toiveistaan. (Mellander & Petersson McIntyre 2021, s. 349–350.) Voidaankin sanoa, että karsimalla omaisuutta teemme ”tulevaisuuteen suuntautuvaa menneisyyden muokkaamista” (Kinnunen 2017, s. 117). Vaatevalikoimassani on monta bleiseriä, vaikka tunnistan, että ne ovat monissa arkisissa tilanteissani liian näyttäviä (PP, 10.12.2021). Niiden kohdalla voisi ajatella toteutuvan toimintamalli, jossa vaatteita on hankittu vastaamaan mielikuvaa toivomastani elämäntyylistä. Päästäessäni bleisereistä irti poistojakson aikana tulini kohdanneeksi myös vielä toteutumattomia unelmia.

4.2.3 Vaate suhteessa muihin vaatteisiin

Vaatekaappi on hierarkkinen kokonaisuus vaatekappaleita eri vaatetyypeissä, käyttötarkoituksissa sekä laatuominaisuuksissa ja tuotteeseen sidotuissa mielikuvissa. Poistopäiväkirjasta selviää, että poistamisen hetkellä oli luonnollista verrata vaatetta suhteessa muihin garderobin vaatteisiin. Arviointia siitä, minkä vaateen poistaisi seuraavaksi, tehtiin perustuen siihen, mikä olisi sen hetkessä kokoelmassa huonoin vaatekappale. Esimerkiksi harmaa villaneule oli sen hetken neulevalikoiman yksi ”heikoimmista lenkeistä” (PP, 28.10.2021). Vaatteiden keskinäisestä vertailusta ja arvojärjestyksen rakentamisesta kertovat myös poistopäiväkirjan viittaukset luotto- ja lempivaatteisiin sekä vaatekaapin kulmakiviin. Vaikka vaate olisi saanut jonkin verran

käyttöä, mutta sitä ei voinut lukea luottovaatteisiin, päättyi se poistettavaksi (PP, 18.10.2021).

Minimalismin kirjallisuudessa viitataan lempiesineisiin ja -vaatteisiin. Usein todetaan, että poistaessa ylimääräistä, vähemmän merkityksellistä omaisuutta, yksilö voi huomata, että jäljelle jäävät vain suosikkiesineet (Becker 2019, s. 90). Poistopäiväkirja osoittaa väitteen todeksi. Minimalisoinnin kautta vähemmän olennaiset vaatekappaleet lähtivät ja jäljelle jäivät lempivaatteet, mitä luonnehdittiin kokemuksena herätteleväksi (PP, 2.1.2022).

Ennen tutkimuksen aloittamista en ollut uskonut olevan mahdollista, että vaatekaappi voisi koostua vain omista lempivaatteista. Tutkimuksen myötä vain lempivaatteita sisältävä vaatekaappi näyttäisi olevan tavoitettavissa jopa ilman merkittävää uusien vaatteiden ostamista. Oikeastaan voidaan ajatella, että nimenomaan karsiminen on tie sitä kohti. Ei tietysti ole yksiselitteistä, mikä tekee jostain vaatekappaleesta lempivaatteen. Jopa yksilölle itselleen voi olla vaikea tavoittaa lempivaatteen merkityksiä. Kyse on yksilön omista vaatteisiin sidotuista tuntemuksista ja kokemuksista, joihin vaikuttavat vuorovaikutuksessa syntyneet uskomukset itsestä ja omasta arvosta. Lempivaatteeseen liittyvät myös vaatteen miellyttävyyys tunnussa ja ulkonäössä, jotka rakentuvat usein yksilön tiedostamatta. (Roivainen 2016, s. 248.) Lempivaate voi näin olla helppo nimetä, mutta syyt valinnan taustalla saattavat olla vaikeasti tavoitettavat. On myös mahdollista, että yhdessä elämänvaiheessa lempivaatteeksi koettu vaate ei olekaan sitä seuraavassa. Yhteistä lempivaatteille näyttäisi kuitenkin olevan jonkinasteinen vaatteeseen koettu tyytyväisyys sekä sitoutuminen.

Vaatteiden asettaminen paremmuusjärjestykseen näkyi halukkuudessa käyttää vaatetta. Kun laatuominaisuuksiltaan heikompi vaate olisi kulunut tarpeeksi huonoksi, voisi parempaa vastaavaa alkaa käyttää enemmän (PP, 11.12.2021). Kyse on säästäväisistä suhtautumisesta parempana, uudempana, siistimpänä ja kalliimpänä pidettyjä vaatteita kohtaan. On tyypillistä alentaa arkivaatteensa kotikäyttöön ja sen jälkeen työ- tai mökkivaatteeksi ennen niiden poisheittämistä (Valkola 2018, s. 45), mitä olen joidenkin vaatteiden kohdalla noudattanut omassa vaatekaapissani. Tunneside myös vaikutti säästämisen asenteeseen, ja esimerkiksi mieluisia housuja ei haluttu altistaa jokapäiväiselle käytölle (PP, 4.1.2022). Poistojakson lopulla arvioitiin, että vaatevalikoiman toinen valkoinen kauluspaita olisi ollut sopivampi malliltaan ja

paremman käytettävyytensä vuoksi saattanut säilyä vaatekaapissa aivan minimalisoinnin loppuun saakka, kun taas valikoimassa mukana oleva kauluspaita oli valittu poistettavaksi (PP, 4.1.2022). Kiinnostavaa olisi tutkia sekä vaatteiden käyttöastetta, vaatesuhdetta että vaatekaapin kokoa tyytyväisyyttä kokevan sekä vaatekaappiinsa tyytymättömän pukeutujan välillä, ja pohtia samassa yhteydessä lempivaatteen tunnistamisen merkitystä. Oletan, että tyytyväisyyttä kokeva pukeutuja kokee pienemmän garderobin olevan hänelle riittävä.

Yksi vaate tarvitsee aina toisia vaatteita muodostaakseen toimivan kokonaisuuden, ja taas toisaalta vaatteen on oltava yhdisteltävissä muiden vaatteiden kanssa (Saramäki 2015, s. 12). Siksi usein yksi esine on itsessään käyttökelvoton, esimerkiksi pöytä on hyödyllinen vain, jos on myös tuolit (Luukkainen, 2013, 24:55–25:05). Tavarat, ihmiset ja arjen rutiinit ovat keskinäisessä riippuvuussuhteessa, ja ne muovaavat toinen toisiaan (Kinnunen 2017, s. 110). Vaatekaapin verkostoimaisuus on poistopäiväkirjassa läsnä Reesin (2016, s. 114–123) ajattelutavan kautta, joka luokittelee vaatteet perus- (eng. basic), tehoste- (eng. statement) ja avainvaatekappaleisiin. Luokittelu ilmenee seuraavasta otteesta:

”Täydellinen vaatekaapin klassikko, ehkei tyylini avainvaatekappale, vaan enemmän basic- eli perusvaate, joissa uskallan mennä, vaikka päivässä olisi enemmänkin toiminnallista tekemistä kuten ulkoilua tai keikkatyötä.” (PP, 4.1.2022.) Vaatteen tarpeellisuutta ja tärkeyttä osana minimalistista vaatekaappia arvioitiin sekä oman tyylin toteuttamisen kannalta (PP, 25.11.2021, PP, 3.12.2021) sekä sen kautta, mitä yhdistelymahdollisuuksia muiden jäljellä olevien vaatteiden kanssa olisi kuten: ”Ne olivat hyvä pari talvella, jotka eivät pääse täyteen oikeuteensa ilman toisiaan.” (PP, 4.1.2022.)

Jotkut vaatteet saavat vaatekaapin hierarkiassa korkeamman statuksen ja arvon perustuen vaatteeseen sidottuihin merkityskokonaisuuksiin, mikä ilmenee seuraavasta lainauksesta: ”Tänään poistin Marimekon mustavalkoisen Jokapoika-paidan. Olen ostanut sen käytettynä vuonna 2018. Klassikko, josta en kokonaan luopuisi. Jotta se olisi täydellinen, pyöristäisin helman kaarevaksi.” (PP, 25.11.2021.) Tietyn merkinen tai mallinen vaate miellettiin itsessään arvokkaaksi, vaikka se ei täyttänyt omia kriteerejä täydellisestä vaatteesta.

Vaatekaappia voidaan kategorisoida erilaisten laatuominaisuuksien mukaan. Yksi poistopäiväkirjassa esiintyvä tapa kategorisoida vaatteita oli vaatetyypin mukaan. Merkinnästä ilmenee oivallus siitä, että käsittelin minimalisoinnin prosessin edetessä vaatekaappia vaatetyypeittäin ja arvioin, mikä vaate kulloinkin eri kategorioista olisi seuraava poistettava (PP, 20.11.2021). Kategorisointiin liittyivät ilmaukset vaatetyypistä ryhmänä, kuten neulevalikoima (PP, 28.10.2021), ja myös vaatetyypin sijainnista vaatekaapissa, kuten trikoopaitalaatikko (PP, 20.11.2021) sekä farkkuhylly (PP, 23.11.2021). Vaatekaappia minimoitaessa alkoi esiin nousta kategorioihin sekä väreihin liittyviä kaavoja, johon viitataan seuraavassa otteessa: ”Olen alkanut huomata, että vaatekaappiin jäävät vaatteet noudattavat tiettyä kaavaa. Hetken jo tuntui, etten halua enää ottaa pois mitään. Päätin kuitenkin vielä jatkaa ja poistaa vaatteita, jotka tällä hetkellä jäävät löydettyjen kaavojen ulkopuolelle.” (PP, 28.11.2021.) Näitä kaavoja olivat esimerkiksi rekille jäävät vaatetyypit: lyhytaihainen paitamekko, pitkäaihainen paitamekko sekä väljä kauluspaita kaarevalla helmalla; ja värit: musta, valkoinen ja beige, jotka näkyivät myös trikoopaitojen parissa (PP, 25.11.2021).

4.2.4 Laadukkuus ja laatuominaisuudet – vaate suhteessa itseän

Kun vaatekaappia määrällisesti karsittiin, nousi vaatteiden laatuominaisuuksien arviointi suuremman merkitykseen. Juuri erilaiset laadulliset kysymykset määrittivät järjestystä, jossa vaatteita karsittiin poistojakson ajan. Arvioidut laatuominaisuudet olivat malli, materiaali, väri, kuosi ja kuviollisuus, koko ja istuvuus, käyttötarkoitus sekä kunto. Sama tulos on saatu kyselytutkimuksessa, jossa kuluttamisen toisessa päässä, ostopäätöksen hetkellä, tärkeämmiksi kriteereiksi nousevat hinnan lisäksi vaatteiden istuvuus, väri tai kuosi, helppohoitoisuus ja materiaali (Virtanen 2019, s. 36–37, 58–59). Muoti- ja urheilukauppa ry:n (2022) mukaan tärkeimmät suomalaisten vaatteiden ostokriteerit ovat vastaavat istuvuus, hinta, käytännöllisyys ja laatu. Nämä ovat pääosin tuotteen instrumentaalisia ominaisuuksia, jotka liittyvät käytettävyyteen ja hyödyllisyyteen, mutta ovat jonkin verran rajoittain ei instrumentaalisten: vetovoimaan ja viehättävyyteen liittyvien, ominaisuuksien kanssa (Kujala ym. 2011, s. 473). Erilaisten laadullisten tekijöiden arviointi on

subjektiivinen kokemus. Käyttäjäkokemus samastakin tuotteesta on aina henkilökohtainen (Kujala ym. 2011, s. 481–482). Vaatteet ovat lähimpänä kehoamme merkittävän osan vuorokaudesta. Iho on ihmisen suurin ja laajin elin, joka sekä suojaa että aistii (Terve.fi 2010). Vaatteita aistitaan ennen kaikkea tuntemalla, mutta myös hajun, näön ja kuulon välityksellä. Yllä oleva fyysinen vaate on aistillisesti ihon kautta koettava ja tällöin passiivinen kokemus. Aktiivinen kokemus syntyy vaatteiden valinnan hetkellä, jossa tapahtuu materiaalin tunnustelua aktiivisesti aisteja, pääosin sormituntumaa, hyödyntäen. (Roivainen 2016, s. 248.)

Hyvää vaatteiden tuntua kuvataan usein vaatteen mukavuutena.

Haastattelututkimuksessa on selvinnyt, että lapset kokevat vaatteissa yhdeksi olennaisimmaksi tekijäksi vaatteiden mukavuuden (Roivainen 2016, s. 246). Vaatteen mukavuus syntyy pääosin passiivisen ihokontaktin aiheuttaman kokemuksen kautta, jossa iho ja vaate ovat vuorovaikutuksessa. Vaatteiden tuottamat fyysiset tuntemukset voivat saada olon esimerkiksi miellyttäväksi tai tukalaksi. (Roivainen 2016, s. 249.) Mukavuuteen poistopäiväkirjassa viitataan kaksi kertaa mainitsemalla vaatteen, nimenomaan housujen, olevan epämukava (PP, 1.10.2021, 21.10.2021), ja molemmat housut päätyivät kokonaan poistettaviksi (Liite 1.). On myös mahdollista, että esimerkiksi poistopäiväkirjan merkinnät varhain poistetuista tekokuituisista vaatteista ja siitä, miten ne ovat saaneet vain vähän käyttöä, ovat yhteydessä juuri pukeutumisen mukavuuden, tai paremminkin epämukavuuden, kokemukseen (PP, 30.10.2021). Lapset arvioivat vaatteita ensisijaisesti tunto- ja näköaistin avulla. Tärkeintä vaatteissa on mukavuus, jonka yhteydessä nostetaan esiin miellyttävä materiaali sekä sopiva koko, ja mieluisat värit sekä kuviot. (Roivainen 2016, s. 246–247.) Mieluisa väri on usein yhteydessä mukavaan materiaaliin lasten puheissa, mikä viittaa moniaistiseen esteettisyyden ja kauneuden kokemukseen (Roivainen 2016, s. 248). Vaatteen mukavuutta voidaan siis arvioida jokaisen vaatteen fyysisen laatuominaisuuden, niin värin tai kuosin, materiaalin kuin mallin ja leikkauksenkin kautta.

Kiinnostavaa on, että vaate voi saada kehon näyttämään hyvältä, vaikka se olisi oikean kokoinen tai mukava päällä (Mellander & Petersson McIntyre 2021, s. 350–351). Tämä voi selittää, miksi jotkin vaatteet ovat päätyneet vaatekaappiin, mutta joita ei käytännössä halua kuitenkaan käyttää. Sellaisista vaatteista, kuten esimerkiksi epämiellyttävästä materiaalista valmistetuista, voi olla vaikea päästää irti, koska ne ylle puettuina kuitenkin

näyttävät hyvältä (PP, 20.1.2022). Kyse ei välttämättä ole vain yksilön omasta kokemuksesta, vaan se voi nivoutua osaksi yhteiskunnassa vaikuttavia käsityksiä. Vaatteita pidetään välittäjinä koetun kehollisuuden ja muotiteollisuuden edistämien ihanteiden välillä. Käyttämättömiksi jääneitä vaatteita saatetaan säilyttää, koska esimerkiksi sukupuoliroolit asettavat niihin vaatimuksia. Tällaiset seikat tekevät vaatteista luopumisen monimutkaiseksi. (Mellander & Petersson McIntyre 2021, s. 350–351.) Miten paljon yksilön vaatekaapissa ovat läsnä muodin vaikutteet ja taas toisaalta yksilön omat mieltymykset? Poistopäiväkirjassa mainitaan itselle mieluisuus ja ajattomuus kuosien kohdalla (PP, 24.10.2021) ja myös silloin, kun vaatteelle arvioidaan pitkää käyttöikää (PP, 19.10.2021). Aikakauslehdet saattavat kertoa, millaista on ajaton muoti. Kriittiset näkemykset kuitenkin toteavat, että jokaisen on itse tunnistettava vaatteet, jotka ovat juuri omaan makuun sopivat pitkäikäiset vaatteet. Ajaton tyyli vaatii sinnikkyyttä, koska jopa ajattomat vaatekappaleet, kuten kauluspaidat ja trensstit, muuttuvat ajan mukana. (Johansson & Nilsson 2016, s. 87.)

Vaatteen materiaalikoostumus oli poistamisen syynä toistuvasti. Tekstiilimateriaalin kohdalla koetut ongelmat olivat nyppyyntyvyys, sähköisyys, hiostavuus, herkkyys tahroille ja hielle, ikävä haju, nukan irtoaminen tai se, miten materiaali laskeutui, pussitti, oli veltto tai miltä se tuntui kuten liukkaus. Polyesteri ja silkki mainittiin poistamisen syynä useita kertoja, ja parempana vaihtoehtona koettiin puuvilla tai villa. (PP, 4.10.2021, 16.10.2021, 24.10.2021, 29.10.2021, 30.10.2021, 31.10.2021, 12.11.2021, 18.11.2021, 1.12.2021.) Usein epämiellyttävävyys materiaalissa yhdistyi vaatteen malliin tai kokoon ja istuvuuteen kuten seuraavan villapaidan kanssa: ”Tänään poistin viime vuonna käytettynä ostamani laadukkaan angora-neulepaidan. Se on upea, muhkea ja ihanan värinen, mutta pääntie on melko syvä V, joka näköjään ei ole suosikkini. Paita myös tekee nukkaa melko herkästi, mikä on ehkä vähentänyt sen saamaa käyttöä.” (PP, 3.11.2021.) Vaatteen istuvuus ja koko näkyi vaatteissa, jotka koettiin liian pieniksi tai tiukoiksi, liian suuriksi vyötäröltä, ei-istuviksi takapuolesta tai muuten ei-täydellisiksi (PP, 2.10.2021, 1.11.2021, 16.11.2021, 24.11.2021, 2.1.2022). Muita vaatteiden malliin liittyviä syitä vaatteiden poistoille oli lukuisia: epätasaiset saumat, tasainen tai liian lyhyt helma, lyhyet tai liian tiukat tai löysät hihat, liian avara tai V-mallinen pääntie, vieraalta tuntuva malli, liian matala kaulus, liika rentous tai heikko yhdisteltävyys muiden vaatteiden kanssa jonkun laatuominaisuuden

vuoksi kuten kaulus tai lahkeen pituus (PP, 4.10.2021, 16.10.2021, 22.10.2021, 28.10.2021, 6.11.2021, 12.11.2021, 26.11.2021, 3.12.2021, 18.12.2021, 4.1.2022).

Vaatteen kuluneisuus ja rikkinäisyys, repeytymät tai risaisuus saumoista, vaikutti neljän poiston kohdalla (PP, 4.10.2021, 29.10.2021). Syy, miksi se ei noussut useampaa kertaa esiin voi olla korkeassa vaatteiden laatustandardissa omissa vaatehankinnoissani tai vaatteiden huoltorutiineissa ja korjausvalmiuksissa, jotka ovat olleet aina kohdallani hyvät.

Vaatteen tyyliin ja ulkonäköön liittyvät tekijät kuten värit ja kuosit olivat poistamisen syynä, kun arvioitiin, että jokin vaate oli muodista poissa, niitä oli jo vaatekaapissa vastaavia, vaatteiden väri oli liian värikäs nykyiseen mieltymykseen, vaalea väri liian arka verrattuna tummaan tai väriä ei vain koettu omaksi suosikiksi ja ykkösvalinnaksi (PP, 3.10.2021, 27.10.2021, 2.11.2021, 9.11.2021, 10.12.2021, 4.1.2022). Poistojakson loppusuoralla tunnistin, että viihdyn neutraaleissa väreissä, enkä ole kokenut ongelmana sitä, että vaatekaapista on poistunut värit minimalisoinnin myötä (PP, 3.1.2022).

Poistettavia vaatteita oli väreissä musta ja beige, joista koostui noin neljäsosa vaatekaapista, sekä harmaa, valkoinen, sininen ja erilaiset kuviolliset vaatteet, joita kaikkia oli noin kymmenen kappaletta sekä noin kymmenen kappaletta muita värejä kuten ruskeaa, vihreää ja punertavia sävyjä. Vaatteen leikkaukseen ja materiaaliin liittyvät tekijät olivat useammin poistamisen syynä kuin väri tai kuviointi. Tämä voi johtua siitä, että olen ollut värien suhteen jo varhaisemmin valikoivampi kuin materiaalien ja mallien. Tarkkuus värien kanssa on ollut omalla kohdallani kenties luontaisempi taipumus kuin oman maun kehittäminen vaatteiden muissa laatuominaisuuksissa.

Vaatteen laatuominaisuuksiin viitattiin usein sanoin ihana, hieno, upea, kaunis ja täydellinen. Ylistäviä kuvauksia vaatteista pidettiin tavoiteltavina, mikä tulee esiin puhuttaessa, miten vaate voisi olla parempi, täydellisempi tai kuinka sen voisi korvata täydellisemmällä versiolla (PP, 30.10.2021, 3.12.2021, 15.12.2021). Pyrkimys parhaaseen mahdolliseen sekä vaatteiden asettaminen ”paremmuusjärjestykseen” kertovat taipumuksesta tavoitella laadullisesti täydellistä vaatekaappia (PP, 8.11.2021, 9.11.2021). Minimalisointi vahvisti sekä väreihin, materiaaleihin että istuvuuteen ja leikkauksiin liittyvää laadullista yksityiskohtatietoisuutta itselle mieluisista vaatteista. Ajattelenkin, että juuri tarkka laatuominaisuus itselle mieleisistä sekä omaan tyyliin sopivista vaatteiden

yksityiskohdista on merkittävä tekijä itselle toimivan ja mahdollisimman ajattoman minimalistisen vaatekaapin rakentamisessa.

Vaatteen ei instrumentaaliset laatuominaisuudet liittyvät minäkuvan rakentamiseen, käsitykseen itsestä sekä oman identiteetin ilmaisemiseen. Koska laatuominaisuuksien arviointi on aina yksilöllistä, on kyse siitä, miten vaate on suhteessa itseän sekä fyysisesti ja materiaalisesti mutta myös esimerkiksi esteettisesti ja koettujen merkityskokonaisuuksien, statusyhteyksien ja mielikuvien kautta. Esimerkiksi eräs vaate on nimetty ”koti- ja retkeilyvillapaidaksi” (PP, 19.10.2021), toinen taas ”ylelliseksi sunnuntaihousuiksi” (PP, 3.12.2021) ja kolmas ”cooliksi päivämekoksi” (PP, 20.10.2021). Joku toinen voisi antaa samoille vaatteille aivan toisenlaisia käyttöä ja esinesuhdetta ohjaavia merkityksiä. Tutkimuksessa on nähty, että juuri tuotteeseen koettu vetovoima on tehokkain analysoitaessa esinesuhdetta. Se kuvaa parhaiten käyttäjän suhdetta tuotteeseen ja käyttäjäkokemuksen muutosta, kun taas monet muut ulottuvuudet helposti kuvaavat tuotteen ominaisuuksiin ja toimintojen laatuun liittyviä asioita. Vetovoimaisuus rakentuu sekä käytännöllisistä että hedonistisista eli nautinnollisuuteen liittyviä laatuominaisuuksista. (Kujala ym. 2011, s. 473, s. 481–482.) Samalla, kun minimalisointi muutti vaatekaappiani, se muutti myös käsitystä itsestäni pukeutujana: ”koska olen tätä nykyä melko minimalistinen pukeutuja, ei mekko pääse usein käyttöön” (PP, 20.10.2021). Tällainen rajaaminen voi olla hyödyllistä oman tyylin ja minimalistisen vaatekaapin määrittelyssä, kunhan siitä ei tule itseä ja pukeutumisen ilmaisua liiallisesti rajoittava uskomus.

4.3 Pienin mahdollinen vaatekaappi

Kauniisti järjestelty, puhdas ja miellyttävä vaatekaappi, komero tai rekki on rauhoittava oma tila keskellä hälisevää ja kaoottista maailmaa (Saramäki 2015, s. 115).

Minimalisoinnin prosessi päättyi 8.1.2022, kun viimeiset vaatteet poistettiin vaatekaapista. Yhteensä poistoja tehtiin sata kappaletta sadan päivän ajan. Poistojakson jälkeen aloitin kirjoittaa tutkimuspäiväkirjaa (TP). Minimalisoinnin tuloksena vaatekaappi koostui kahdeksasta vaatekappaleesta: musta kauluspaita (saatu uutena vuonna 2021), vaalean harmaa kauluspaita (ostettu käytettynä vuonna 2020), harmaa villaneulepaita (ostettu käytettynä vuonna 2021), harmaa villaneulehame (ostettu käytettynä vuonna 2016), musta poolopaita (itse tehty vuonna 2017), valkoinen poolopaita (ostettu käytettynä vuonna 2020), mustat suorat housut (ostettu käytettynä vuonna 2019), harmaat suorat housut (ostettu käytettynä vuonna 2016). Vaatteista, jotka poistojaksosta jäivät jäljelle, yksi on itse valmistettu, yksi on saatu ja kuusi on käytettynä hankittuja ja vaatteiden keskimääräinen ikä oli neljä vuotta. (TP.) Olin jo etukäteen pohtinut, mitä vaatteita lopullinen minimalisoitu, pienin mahdollinen vaatekaappi sisältäisi, jotta se säilyisi funktionaalisenä, ja siinä olevista vaatteista voisi rakentaa toimivia asukokonaisuuksia (PP, 4.1.2022).

”Kun kaikki 100 poistoa oli vaatekaapista tehty, olimme viikon reissussa. Silloin käytin kaikkea muuta kuin tavallisia arkivaatteitani. Nyt tällä viikolla on ensimmäinen ”normaali viikko” tutkimusjakson jälkeen. Vaatekaappiini jäi poistojen jälkeen jäljelle 8 vaatekappaletta – tämän viikon olen päättänyt pukeutua vain niihin.” (TP, 20.1.2022.) Pukeuduttuani kokonaisen viikon verran näihin kahdeksaan vaatteeseen, heräsi kyllästymisen tunteet pintaan. Vaikka pukeutuminen oli poistojakson ajan ollut vaivatonta ja mukavaa, oli nyt pukeutumisen ilo kadonnut, ja arkivaatteet tuntuivat vastenmielisiltä, vaikka ne koettiin edelleen objektiivisesti ajateltuna ”kivoiksi vaatteiksi”. Kuvailen, miten jo yli kahden vuoden ajan olen työskennellyt kotona ja koko sen ajan pukeutunut kuin

lähtisin töihin tai opiskelemaan kodin ulkopuolelle. Se on tuonut ryhtiä arkeen, ja ollut mieluisa rutiini. Nyt rennommat kotivaatteet vetivät enemmän puoleensa. Esiin nousi pohdinta siitä, onko 8 vaatetta liian pieni määrä, ja tarjoaako äärimmilleen minimalisoitu vaatekaappi liian vähän pukeutumisen vaihtoehtoja. (TP, 22.1.2022, 26.1.2022.)

Huomattiin, että vaatekaappi koettiin kolkoksi ja siihen kaivattiin lisää väriä, vaikka tällaista tuntemusta ei ollut aiemmin tunnistettu (TP, 26.1.2022). Tehtiin myös huomio, etteivät kaikki vaatteet voi sopia kaikkien kanssa yhteen (TP, 26.1.2022, 27.1.2022). Huoli nousi kovalla käytöllä olevien vaatteiden liiallisesta kulumisesta (TP, 10.2.2022), mikä on ilmiönä tyyppillinen. Valtaosa kyselytutkimukseen vastaajista kertoo tekevänsä toimia suojellakseen parempia vaatteita liialta ja liialta käytöltä. 56 % vastaajista ilmoittaa käyttävänsä kotivaatteita lähes päivittäin. Essua vaatteiden suojana käytettiin myös jonkin verran (Miilunpalo & Räisänen 2019).

Minimalisoinnin prosessin aikana kokemus oli ollut vielä positiivinen: ”Olen tajunnut, etten oikeastaan ole edes huomannut, että vaatekaappini on näin pieni. Ei ole tullut oloa, ettei olisi päälle pantavaa. Lähinnä sitä on vain pohtinut aamulla, että minkä näistä asuista tänään pukisin. Asujen toistaminen on tullut myös tavallisemmaksi, vaikka toisaalta valinnanvaraa tuntuu edelleen olevan paljon. Yleensä valitsen asun jo edellisenä iltana valmiiksi, mutta nyt vaatteiden nappaaminen aamullakin on nopeaa, ja tavallinen rutiinini on hieman jäänyt.” (PP, 2.1.2022.) Oli koettu, että joitain vaatteita kaivattiin välillä poistettujen joukosta takaisin, mutta sitä voimakkaampi oli vaivattomuuden ja tyytyväisyyden tunne siitä, että vaatekaapissa olivat jäljellä vain omat lempivaatteet. Kokemusta kuvattiin herätteleväksi. Samaan aikaan pienempi vaatekaappi tarjosikin enemmän mahdollisuuksia. Pienemmäksi rajattu määrä vaatteita auttoi keskittymään vaatekaapin käyttöpotentiaaliin paremmin, ja vaatteet myös olivat ja kiersivät ahkerammin käytössä. (PP, 12.11.2021, 2.1.2022.)

Pienempi määrä vaatteita voi johtaa vaatteiden parempaan huolenpitoon. Jos ihminen voisi omistaa esimerkiksi taloudellisen tilanteen vuoksi vain yhden asukokonaisuuden, tulisi siitä pidettyä varmasti parempaa huolta. Täysin vastakkainen, mutta ajassamme relevantti kysymys on, ”miten ihmeessä kukaan viitsisi huoltaa, silittää, pyykätä ja paikata satoja vaatteitaan.” (Pörsti 2021, s. 118.) Minimalisoidun vaatekaapin parissa heräsi pohdintoja siitä, miten pieneksi vaatekaappi voidaan karsia, jotta vaatteiden pesuväli olisi

vielä järkevä. Arvioitiin, että 33 vaatteen kohdalla ei olisi miellyttävää karsia valikoimaa enää pienemmäksi pesurytmin vuoksi, mutta myöhemmin nähtiin, että kahdeksan vaatekappaletta voisi vielä olla inhimillinen määrä pyykkäämisen kannalta (PP, 14.12.2021, 21.12.2021). Neuvoksi annetaan, että olisi syytä pohtia vaateryhmä kerrallaan, miten monta kertaa yhtä vaatetta voi käyttää ennen kuin se on pestävä. Tämä auttaisi hahmottamaan, kuinka monta kyseisen vaateryhmän vaatetta on syytä omistaa. (Rees 2016, s. 145.) Jos ajatellaan pyykkäämistä ympäristön kannalta, toteutuisi ympäristöystävällinen pesutapa, kun valitaan ekologisempi pesuaine, sitä annosteltaisiin oikein ja pesukoneen täyttöaste olisi korkea (Miilunpalo & Räisänen 2019). Kerrotaan myös, että merkittävä vaikutus ilmastonäkökulmasta olisi joka kolmannen pesukerran väliin jättämisellä (Akenji ym. 2022, s. 32–33). Pesukertoja on helppo jättää myös minimalisoidun vaatekaapin kanssa väliin, mutta etenkin pesukoneen täyttöasteen kanssa voi tulla haasteita. Toisaalta, jos taloudessa on useita ihmisiä, ei tämä todennäköisesti ole ongelma. Kyselytutkimuksessa selvitettiin suomalaisten pyykinpesutapoja. Pyykkiä pestään suomalaisissa kodeissa ahkerasti, useita kertoja viikossa. (Miilunpalo & Räisänen 2019) Tavoilla, kuten tuuletus ja vaateharjaus, vaatteita voidaan raikastaa ilman niiden pesemistä, mutta vain murto-osa vastaajista hyödynsi näitä tapoja päivittäin, harva edes viikoittain ja vain noin viidesosa kuukausittain (Miilunpalo & Räisänen 2019). Minimalisoidun vaatekaapin kanssa vaatehuollon toimenpiteet ovat helpommin toteutettavissa, kun vaatteita on määrällisesti vähemmän huollettavana. Tämän tutkimuksen perusteella voidaan kuitenkin vasta olettaa, että pienimmäksi mahdolliseksi minimalisoitu vaatekaappi tukisi ekologisempia vaaterutiineja ja niitä olisi käytännössä yksinkertaisempi harjoittaa.

Vähentäminen karsii ja yksinkertaistaa. Organisointi yhdistää ja kategorisoi helpommin käsiteltäväksi. (Knuutila 2018, s. 109–111.) Vaatekaapin kohdalla se, että vaatteita valikoidaan pienempi määrä, ja että ne järjestellään esimerkiksi kategorioiden, värien ja materiaalien mukaan, rakentaa siis vaatekaapin yksinkertaisuutta ja helppokäyttöisyyttä. Enemmän vaatteita tai muutakaan tavaraa ei tarkoita enemmän onnellisuutta, terveyttä, saatua huomiota tai mahdollisuuksia elämässä. Nähdään, että yksikään uusi vaatehankinta ei ratkaise pukeutumisongelmia pysyvästi, vaan saattaa sen sijaan jopa lisätä niitä, kun jo täyteen vaatekaappiin tuodaan lisää vaihtoehtoja. Enemmän ei ole

enemmän, vaan oikeastaan vähemmän on enemmän. Vähemmän huolehdittavaa ja stressattavaa, enemmän tilaa ja keveyttä elämässä. (Carver & Block 2020, 2. luku.) Pienemmäksi rajattu vaatekaappi tuottaa enemmän tyytyväisyyttä omistettuja vaatteita kohtaan kuin suuri vaatekaappi, mutta äärimmäiseksi minimalisoitu vaatekaappi taas lisäsi jälleen tyytymättömyyttä. Mielenkiintoinen jatkotutkimuksen aihe olisi se, millaisella kaavalla voidaan määritellä yksilölle sopiva, täydellisen kokoinen minimalistinen vaatekaappi. Tässä tutkimuksessa huomasin olevani kaikkein tyytyväisin noin 25 vaatteen kokoisen garderobin kohdalla, mitä lähdinkin tutkimuksen jälkeen työstämään minimalistisen kapselivaatekaapin malliksi (TP, 26.1.2022).

5 Minimalisointi, vaatesuhde ja kuluttaminen

Muoti on ala, jonka olemassaolon peruseriaate on kannustaa kuluttajia ostamaan uutta ollakseen jotain enemmän, esimerkiksi onnellisempia tai kauniimpia. Muodin tutkimuksessa on tuotu esille vain vähän tätä perusoletusta kriittisesti tarkastelevia näkökulmia, jotka voisivat tehdä tilaa kestävämpien ratkaisujen mahdollisuuksille. (Klepp & Bjerck 2014, s. 5.) Populaarikulttuurin kirjallisuudessa väitetään, että vaatekaapin minimalisoinnin myötä yksilö alkaa tehdä parempia valintoja itseään ja ympäristöään kohtaan kuin silloin, jos hän pitää kiinni vaatteista, joita ei käytä. Väitettä tuetaan ajatuksella, että kaikki ostamamme vaatteet kuitenkin enemmän tai myöhemmin päätyvät kaatopaikalle, jollemme ole niiden kierrättämisessä luovia. Olemme tehneet päätöksen vaatteiden hylkäämisestä jo silloin, kun päätimme ostaa ne. (Carver & Block 2020, 4. luku.) Tämä on mielestäni kiinnostava väite, ja se tähtää tulevaisuuden kulutuskäyttäytymiseen, kun taas itse olen ollut sekä ennen tutkimuksen tekemistä että tutkimuksen aikana keskittyneempi poistamisen hetkellä tapahtuvaan materiaalin käsittelyyn. Tämän tutkimuksen ja tutkimusasetelman mittakaava ei voi tarkastella minimalisoinnin aikaansaamaa kulutuskäyttäytymisen muutosta ja mahdollista yhteyttä kestäväan kuluttamiseen pitkällä tähtäimellä. Se voi kuitenkin avata jotain tästä todellisuudesta lyhyellä aikajänteellä. Lisäksi haluan peilata aihetta kirjallisuuden ja aiemman tutkimuksen valossa. Voiko vaatekaapin minimalisointi muuttaa yksilön vaatesuhdetta ja tapaa kuluttaa, ja jos voi, miten?

5.1 Materiaalinen suhde

Minimalismi helpottaa yksilön arkea ja elämää. Tämä tutkimus vahvistaa, että minimalisoitu vaatekaappi tekee arjen vaaterutiinit yksinkertaisemmaksi. Jäljelle jää kysymys siitä, mitä minimalisoinnin jälkeen tapahtuu. Kun vaatteiden poistamisen rutiini on opittu ja omistettujen tai käytössä olevien vaatteiden lukumäärä on vähentynyt, mitä tapahtuu vaatteiden tulovirralla vaatekaapissa? Pahimmillaan karsiminen ylläpitää ylikuluttamisen systeemiä, jossa vaatevirtoja ei hidasteta, vaan vaatekaapissa ylläpidetään nopeaa vaihtuvuutta. (PP, 20.1.2022.) Tärkeimmäksi nähdään ostamisen ja poisheittäminen kierteen katkaiseminen. Ei ole tarkoituksenmukaista luopua kaikista vaatteista ja korvata ne ekologisemmilla vaihtoehdoilla. On tärkeä käyttää mahdollisimman pitkään niitä vaatteita, joita jo omistaa. (Carver & Block 2020, 4. luku.) Vastuullisin vaate on se, joka jo löytyy yksilön vaatekaapista (Akenji ym. 2022, s. 45; Nurmi 2021, s. 229). Kestävyyden vaakakupeissa ovat siis pitäminen ja poisheittäminen – kumpi painaa enemmän? Esimerkiksi KonMari-metodi (Kondo & Rekiaro 2016) kannustaa rohkeasti tavaran poisheittämiseen. Ääriesimerkkejä esitetään siitä, miten Kondon asiakkaat ovat heittäneet satoja ja satoja jättesäkillisiä tavaraa pois. Alkuperäinen käsitykseni oli, että juuri karsiminen on kaikkea muuta kuin materian säilyttämistä käytössä mahdollisimman pitkään, ja siksi en ollut suhtautunut vaatteiden raivaamiseen erityisen positiivisesti. On nimittäin niin, että ekologisen kestävyyden ja kiertotalouden yksi osa-alueista on materiaalin säilyttäminen kierrätyksellä ja uudelleenkäytöllä kierrossa mahdollisimman pitkään (Laitala & Klepp 2021, s. 1).

Vaatteiden ostaminen, omistaminen ja hylkääminen on monisyinen valintojen, motiivien ja mielikuvien vyyhti, joka parhaiten kiteytyy sanaan vaatesuhde. Poistopäiväkirjassa ilmenee, että minimalisoinnin myötä vaatteisiin muodostuneet erilaiset suhteet nousivat pintaan. Kuvataan jopa, että vaatesuhde useisiin vaatekappaleisiin oli syvä ja tunnepitoinen. Tunnistetaan myös, että vaatesuhde muuttuu ajan kuluessa ja saattaa väljentyä omien mieltymysten sekä ajan vaikutteiden ja mahdollisesti trendien vaihtumisen vaikutuksesta. (PP, 4.10.2021.) UX-käyrässä, jota hyödynnetään esinesuhteen muutoksen kuvaamiseen, yksi tärkeä näkökulma on, miten eri tasolla

tuotekokemuksen lähtöpiste hankkimisen hetkellä ja loppupiste tarkastelujakson loppuvaiheessa ovat, ja onko kehitys ollut negatiivinen vai positiivinen vai kenties vakaa (Kujala ym. 2011, s. 476). Vaatesuhde ei siis ole vakio, ja sen syntymiseen vaikuttavat monet tekijät. Voisi ajatella, että luopumisen hetkellä mieleen saattavat nousta esimerkiksi vaateen hankintahetkellä koetut positiiviset tunteet ja ajatukset tehden objektiivisesta, sen hetkisestä vaatesuhteen arvioinnista vaikeaa. Siksi todetaan, että ”pesäeron”, eli etäisyyden ottamisen, jälkeen esineisiin muodostettu merkitysvyyhti alkaa löytyä, ja niistä on helpompi päästä irti (Kinnunen 2017, s. 119). Huomaan saman tapahtuneen myös omassa vaatesuhteessani vaatekaappini minimalisoinnin myötä. Ehkä on siis niin, että tauko vaatteesta voi saada suhteen väljähtymään ja tuotteen ristiriitaisen, eli esimerkiksi tunnesiteen ilman todellista tuotteen käyttöä, merkityksen laimenemaan, mikä madaltaa karsimisen kynnystä.

Minimalisointi kirkastaa esiin henkilökohtaisen mieltymyksen tietynlaisiin vaatteisiin. Olennaiseksi nousee oma arvio siitä, miten hyvä jokin vaate on itselle. Poistopäiväkirjassa käytetään ilmaisuja: tärkeä vaate, vaatteiden tärkeys- tai paremmuusjärjestys, täydellisemmät vaatteet ja valikoiman parhaimmisto (PP, 4.11.2021, 8.11.2021, 9.11.2021, 28.12.2021, 5.1.2022). Kun jokin vaate tunnistetaan mieluisaksi, jokin toinen vaate arvioidaan epämiellyttävämmäksi. Vaatteiden välillä tehdään minimalisoidessa luokittelua ja ikään kuin arvosanojen jakoa. Osan vaatteiden kohdalla valinta on selkeä, ja taas toisten kohdalla voidaan kuvata suhdetta jopa ”viha-rakkaussuhteeksi” (PP, 1.11.2021). Kun jokin vaate tunnistetaan täydelliseksi ja tärkeäksi, herää ajatuksia, miten tehdä jostain heikommaksi arvioidusta vaatteesta yksityiskohtia ja ominaisuuksia, kuten hihojen mittaa tai väljyyttä, muuttamalla paremmin oman mieltymyksen mukaan täydellistä vastaava. (PP, 16.11.2021.) Vähitellen alkoi tulla yhä selvemmäksi, mitä muutokset olisivat, jotta vaate olisi mieluisampi kuten puseron V-pääntien muuttaminen O-pääntieksi. Tietoisuus itselle mahdollisimman sopivista vaatekappaleista kasvoi. (PP, 22.11.2021, 15.12.2021.)

Yksinkertaisuus alkaa korostua myös vaatteiden ominaisuuksissa vaatekaappin määrän pienentyessä (PP, 31.12.2021). Omalla kohdallani vaatteiden yksinkertaisuus ja esimerkiksi värien niukkuus ei haitannut, päinvastoin (PP, 3.1.2022). Poistopäiväkirjan mukaan tunnistettiin, että minimalisoinnin myötä vaatekaappiin jäivät niin kutsutut

perusvaatteet (PP, 9.11.2021). Kuvattiin, että klassisiin perusvaatteisiin ei välttämättä kehity kovin syvää tunnesidettä (PP, 19.11.2021). Tämä on mielenkiintoista ja herättää kysymyksen, kiinnittääkö huomiomme, esimerkiksi ostohetkellä, ja kiinnitymmekö ainakin hetkellisesti helpommin jollain tavalla henkilökohtaisesti kiinnostaviin ja puhutteleviin vaatteisiin. Mitä vetovoimaiset vaatteet kenenkin kohdalla ovat, ja mitkä asiat sellaisen syntyyn vaikuttavat?

Vaatemäärän tiukka rajaaminen nostattaa esiin oivalluksia, jotka eivät vaatekaapin runsauden keskellä ilmene (Vladimirova 2021, s. 110–111). Avistus siitä, että minimalisoinnissa järkevyyden ajaksi kiehtovuuden ohi ja vain yksinkertaisimmat vaatekappaleet jäisivät jäljelle, esiintyi poistojakson aikana pohdinnassa, miten pitkään rekillä jäljellä olevat kolme näyttävämmiksi vaatteiksi koettua jakkua tulisivat vielä säilymään vaatekaapissa mukana (PP, 25.11.2021). Vaatekaapin minimalisoinnissa käytännöllisyys nousee mielekkyyden yli: ”Pärjään kyllä ilman mekkojakin. Vaikka toisaalta olen alkanut ajatella, tarvitseeko pärjätä. Minimalismi kai syvimmillään on vähimmällä mahdollisella toimeen tulemisesta. Mutta onko se kuitenkin yhtä kuin hyvä ja mielekäs elämä?” (PP, 21.12.2021.) Poistopäiväkirjassa vastakkain asetettiin funktionaalisuus ja käytännöllisyys sekä hedonistinen mielekkyys ja nautinto. Funktionaalisuuden merkitys tiivistyi mitä pienemmäksi vaatekaappi minimoitiin. Vaatekaapin pienentyessä alkoi esiintyä enenevässä määrin pohdintaa todellisista tarpeista, halujen sijaan (PP, 1.12.2021, 2.12.2021, 4.1.2022). Vaatteiden käyttöarvo nähtiin laatuominaisuuksien kautta, mutta myös vaatteiden sopivan määrän: ”Ilmeisesti käyttövaatteita on paljon, koska vielä ei ole ollut merkkejä siitä, että jotain olennaista puuttuisi.” (PP, 1.11.2021.) Minimalisoitu vaatekaappi on helpompi tuntea kuin suurempi. Tällöin yksittäisten vaatteiden yhdistelymahdollisuudet ja yksityiskohdat ovat paremmin hallussa ja esimerkiksi pakkaamisen hetkellä ei tarvitse kokeilla asuja etukäteen, vaan voi tiedon perustella tehdä nopeastikin päätöksiä. (PP, 3.12.2021.)

Poistojakson lopuksi kuvasin innostusta oivalluksistani sekä siitä, mitä tapahtuisi seuraavaksi: ”Ainakin aion jatkossa kokeilla, miten univormuajattelu yhdistettynä 24 vaateen kausivaatekaappiin toimisi käytännössä. Ainakin tutkimusjakson aikana tuntui, että sen numeron tienoilla olin kaikkein tyytyväisin vaatekaappiini.” (PP, 20.1.2022.) On huomionarvoista, että jokaiseen minimalistiseen muotihaasteeseen liittyy tietty numero

(eng. the magic number) vaatteita. Miksi näin on, kun tarkoitus on kuitenkin löytää itselle sopiva minimalistisen vaatekaapin koko? (Vladimirova 2021, s. 110–111.) Ajattelen, että kyse on rajojen asettamisesta, johon myös Becker (2019, s. 161) viittaa. Niiden kautta voidaan keskittää huomio jo omistettuihin vaatteisiin sekä vaatevalikoiman laadulliseen kuratointiin omien tarpeiden mukaan. Tarkasti minimalisoidun vaatekaapin kanssa ei kuitenkaan ole välttämätöntä jatkaa kurinomaisesti pitkään. Kerran tiukoilla rajoilla aloitettu minimalisoinnin kokeilu voi muuttaa muotoaan ajan myötä sääntöorientoituneesta fiilisorientoituneemmaksi. (Vladimirova 2021, s. 110–111.) Yksi tällainen minimalismin muoto on kapselivaatekaappi. On monia tilanteita, joissa kapselivaatekaappi voisi olla käytännössä toimiva minimalistisen vaatekaapin muoto, kuten silloin, jos pitää yksinkertaisuudesta, on elämässään kiireinen tai matkustaa paljon, haluaa testata omaa luovuutta tai jos mieluisa vaatekaappi on vasta rakenteilla. (Rees 2016, s. 174–175.) Minimalisoinnin hyvistä kokemuksista rohkaistuneena päätin poistojakson jälkeen kokeilla 24 vaatteen minimalistista vaatekaappia käytännössä. Mitä tapahtui – siitä kerron lisää luvussa 6.

5.2 Omien kulutustottumusten kohtaaminen

Luopumisen hetkellä joutuu kohtaamaan omat kulutustottumukset sekä sen, millaisen päätöksentekoprosessin kautta vaate on alun perin tullut osaksi omaa vaatevalikoimaa. Osa vaatteista voidaan arvioida hyväksi ja onnistuneeksi hankinnaksi esimerkiksi miellyttävän vaatesuhteen, hyvän käyttökokemuksen sekä aktiivisen käytön kautta, kun taas toiset vaatteet saatetaan nimetä erehdyksiksi. Monet varhain poistettavaksi valittavista vaatteista saivat jälkimmäisen arvion, mutta toisaalta totesin, että yhden virheostokseksi luettavan, lähes käyttämättömäksi jääneen vaatekappaleen ostaisin silti, jos se tulisi samassa tilanteessa vastaan uudelleen (PP, 4.10.2021). Vaatehankintoja tehdään tunteella. Päätöksenteko ei perustu todellisiin vaatekaapin puutteisiin tai vaatteiden käyttötilanteista heränneisiin tarpeisiin. Tunnevetoinen ostopäätös oli syntynyt silkkipuseron kohdalla, jota ei ostohetkellä ollut ”tarvinnut harkita kahta kertaa”,

koska arvioin löydön upeaksi. Käytössä silkki ei ollut itselleni käytännöllinen materiaali, ja todellisuudessa vaate oli jäänyt lähes kokonaan käyttämättä. (PP, 18.10.2021.)

Meidän olisi ostettava vähemmän vaatteita, ja hankintojen tulisi olla kestäviä sekä laadukkaita (Nurmi 2021, s. 18–19). Pääosin luonnonmateriaaleista valmistettujen ja laadukkaiden vaatteiden ostaminen on poistopäiväkirjan mukaan minulle helppoa, vaikka samanaikaisesti teinkin huomion, ”että yhä useampi poistettavista vaatteista on tekokuituinen ja siksi jäänyt vähemmälle käytölle” (PP, 30.10.2021). Sen sijaan varmistaminen, että materiaali on toimiva sekä mielekäs materiaalilapun ilmoittaman koostumuksen lisäksi myös käytännön käytössä, on ollut haastavampaa. Esimerkkinä aidot nahkahousut (PP, 1.10.2021), silkkipaidat (PP, 16.10.2021, 18.10.2021) sekä turkoosi villapaita (PP, 3.12.2021), jotka olivat ainoastaan materiaalia arvioiden laadukkaat ja itselleni mieleiset, mutta eivät kuitenkaan olleet omassa käytössäni toimivat. Vaatteiden tulisi nimittäin olla myös aktiivisesti käytössä, sillä ainoastaan vaate, joka saa käyttökertoja, tuottaa käyttäjälleen vastinetta hankintahinnasta. Siksi voidaan ajatella, että harkittuun ja minimalistiseen vaatekaappiin sijoitetut rahat ovat paremmin käytössä kuin runsaaseen vaatekaappiin, jossa variaatiota vaatteiden tyypeissä ja laaduissa on enemmän. (Saramäki 2015, s. 130.) Näiden hyvin vähälle käytölle jääneiden vaatteiden, sekä niiden taustalla vaikuttaneiden ostotottumusten, kohtaaminen ei ollut ollut suuren vaatekaapin kohdalla välttämätöntä. Vaatekaapin minimalisointi pakotti avaamaan silmät ja teki itselle näkyväksi sen, millaiset vaatteet ovat hankintoina pitkällä tähtäimellä onnistuneita.

Vaatekaappiin voi sitoutua häpeän tunnetta virheostoksista tai vaatteista, jotka eivät ole tullut käytetyksi (Mellander & Petersson McIntyre 2021, s. 348). Miksi säilytän käyttämättömiä vaatteita ja jopa virheostokseksi nimettyjä vaatteita vaatekaapissani? Tulkitsen, että niiden kohtaaminen olisi pakottanut myös kohtaamaan ristiriitaiset, jopa häpeän värittämät, tunteet omista ostotottumuksista. Hutiostoksia, eli jostain syystä virheeksi osoittautuneita hankintoja, kadutaan usein myöhemmin. Suurin osa hutiostoksista tehdään alennusmyynneistä tai kirpputoreilta. (Valkola 2018, s. 42–43.) Näkisin tämän johtuvan aikapaineesta ja harkinta-ajan puutteesta.

Haastattelututkimuksen 20 haastateltavan vaatekaapeissa oli lähes jokaisella käyttämättömiä vaatteita pääasiassa siksi, että ne olivat olleet alennuksessa, ei siksi, että

juuri kyseinen vaate olisi haluttu ostaa juuri itselle (Mellander & Petersson McIntyre 2021, s. 348). Kolmeen oman vaatekaappini hankinnoista liittyi ääneen nimettyä katumista: neuleliiviin, jonka hankinta tapahtui nopeasti, mutta johon olen lopulta ollut ”aivan tyytyväinen” (PP, 3.12.2021), ”mega-alennuksesta” ostettuun neuletakkiin, jonka sijaan olisikin ollut parempi hankkia neulepaita (PP, 2.10.2021) sekä puuvillaneuleeseen, jonka olisin jättänyt hankkimatta, jos olisin saanut harkita sitä fyysisellä kirpputorilla verkko-oston sijaan (PP, 31.10.2021).

Tutkimuksessa (Valkola 2018, s. 43) on tunnistettu kolme vaatteiden ostajaprofiilia: impulsiivinen ostaja, rationaalinen ostaja ja joskus rationaalinen, joskus impulsiivinen ostaja. Saman suuntaiseen havaintoon päädyttiin myös 19 eri puolella Suomea asuvan henkilön syvähaastattelussa, jossa huomattiin, että kuluttajan päätöksiä voi ohjata joko emootio ja nautinto tai faktat ja rationaalinen ajattelu. Erotteleva kysymys oli myös, halutaanko omien valintojen vaikutusten ja hyötyjen kohdistuvan vain itseensä ja omiin läheisiin vai nähdäänkö niillä olevan suurempi vaikutus ja tarkoitus. (Sitra & Palmu 2018.) Poistopäiväkirjassa risteili joitakin reflektointeja siitä, että hankinta oli ollut ”puhdas heräteostos” tai se oli tehty ”pilkkahintaan” (PP, 18.12.2021). Nämä viittaisivat impulsiiviseen ostotaipumukseen tai ”fiilispohjaiseen” kuluttamiseen, jota arvioin tekeväni nykyisin enää harvoin (PP, 3.12.2021), mikä taas antaisi viitteitä rationaalisempaan kuluttamiseen. On tunnistettu, että virheostosten määrä vähenee yksilön vanhetessa, ja kun kuluttajan oma pukeutumistyyli selkeytyy (Valkola 2018, s. 42–43). Tätä ei voida varmuudella sanoa tapahtuneen poistopäiväkirjan perusteella, koska virheostoksia oli tapahtunut sekä hiljattain että useita vuosia aiemmin.

Epäonnistuneeseen vaatehankintaan uponneiden kustannusten harhaluulo saa toisinaan ihmisen ”pakottamaan” itsensä käyttämään hankintaa (Rees 2016, s. 99). Tämä toimintamalli oli itselläni käytössä: ”Tiedän, etteivät ne (vaatteet, jotka haluaisin kokonaan poistaa) oikeastaan innosta minua, vaan säilytän niitä, koska koen, että niin kuuluu tehdä. Ne edustavat jotain, mistä pidän: värit, mallit, ostopaikat ja vaiheet elämässä, johon ne liittyvät; ja mistä pidän kiinni. Ja koska pidän niistä kiinni, yritän väkisin käyttää niitä, vaikka paremmin viihdyn muissa vaatteissa.” (PP, 20.1.2022.) Toisaalta selviää, että kohdallani kyse ei ollut niinkään kustannuksiin liittyvä luopumisen vaikeus, vaan poisheittäminen liittyvä arvopohdinta: ”Aion keväällä ehdottomasti varata

kirpparipöydän näitä varten, ja toivon, että vaatteet käyvät hyvin kaupaksi. Koen suuria tunnontuskia siitä, että heittäisin myymättä jääneitä UFF:in tai Emmauksen keräykseen. Jouduin viime talvena tekemään niin joillekin vaatteille, ja koen, että se on vastoin sitä, minkä näen oikeaksi.” (PP, 20.1.2022.)

Toiminnassani poistopäiväkirjan mukaan on taipumusta säästämiseen, mistä kertoo suuri vaatekaappi, josta en ole mielelläni poistanut vaatekappaleita esimerkiksi vaaleita farkkuja, jotka olivat liian tiukat ja joiden poistoa olin harkinnut, mutta en kuitenkaan ollut raaskinut (PP, 21.10.2021). Myös hintavaksi mieltämäni tuotteiden käyttöä rajoitin jopa tiedostamatta: ”huomaan olevani aika varovainen käyttämään näin kallista valkoista vaatetta” (PP, 11.12.2021). Arvioin, että säästämisen kulttuuri on periytynyt kasvatukseni ja vanhempieni sosioekonomisen aseman kautta. Lapsuudenkodissani on esimerkiksi korostettu kotivaatteiden tärkeyttä, jotta paremmiksi vaatteiksi luokitellut asut säilyisivät mahdollisimman hyväkuntoisina.

5.3 Kestävä kuluttaminen

Millainen elämäntapa, jota koko maapallon väestö toteuttaisi yhtä aikaa, olisi mahdollinen niin, että ihmiskunta tulisi toimeen vain yhdellä planeetalla? Jos kerran murto-osa maailman väestön kuluttamisesta vahingoittaa maapalloa, onko mitään vaihtoehtoja elämäntapaa, joka olisi kevyempi kuorma maapallolle, ja joka mahdollistaisi koko väestön korkeamman elintason? Millaista olisi ekologisesti kestävä tapa elää ja kohtuullinen tapa kuluttaa? (Elgin 2013, s. 71; Vihelmaa 2021, s. 261–263.) Ekologiseksi jalanjäljeksi kutsutaan mittaria, jolla voi mitata oman elämäntapansa vaikutuksia ympäristöön. Kun elämme ja kulutamme nopeammin kuin maapallo uusiutuu, maapallon ekologinen kantokyky ylittyy ja elinmahdollisuudet heikkenevät merkittävästi. (Merkel 2003, s. 130.) Jotta voidaan saavuttaa 1,5-asteen, eli ilmastokestävien tavoitteiden mukainen elämäntyyli, jokainen voisi ostaa vuodessa vain 5 uutta vaatetta, kun muita kuluttamisen muutoksia kuten käytettynä ostamista, korjaamista ja parempia pesurutiineja ei noudateta (Akenji ym. 2022, s. 55). Jokaisella yksilön tekemällä

ostopäätöksellä on siis vaikutusta maailmanlaajuisiin eettisiin sekä yhteisöllisiin kysymyksiin, maapallon resursseihin ja jätteen syntymiseen, vaikka kuluttajien elämäntyyli muutosten vaikutusta usein väheksytäänkin (Akenji ym. 2022, s. 9; McDonald ym. 2006, s. 3).

Kun puhutaan vaatealan kasvihuonepäästöjen vähentämisen ratkaisuista, uusien teknologioiden sekä tuotannon parantaminen ylikorostuu (Akenji ym. 2022, s. 9). Vaatteiden vastuullisuus ei kuitenkaan toteudu ainoastaan tekemällä pieniä arvoketjujen muutoksia kohti ekologisuutta ja eettisyyttä. Ensisijaiset ja suurimmat muutokset kestävyiden siirtymässä pitäisi tapahtua vaateollisuuden tuottavassa päädyssä lakimuutoksilla ja järjestöjen painostuksella. Myös kuluttajien vaatesuhdetta on arvioitava kriittisesti – emme ole ainoastaan kuluttajia, vaan aktiivisia osallistujia. Kuluttajan teoilla ja elämäntyylin muutoksella on merkitystä kestävyiden näkökulmasta. (Akenji ym. 2022, s. 17; Nurmi 2021, s. 11; Thurén, 2021, s. 67.) Väitettä tarkennetaan toteamalla, että kestävyiden näkökulmasta suurempi merkitys on sillä, mitä ostamme kuin sillä, mitä heitämme pois (Mellander & Petersson McIntyre 2021, s. 354). Toisaalta todetaan, ettei vastuullisuutta saavuteta kuluttamalla ja kierrättämällä (Nurmi 2021, s. 11). Muistutetaan myös, ettei kuluttajan merkitys muuttaa kuluttamisen systeemiä ole niin iso kuin kuluttajat itse saattavat ajatella (Thurén 2021, s. 69). Vastuullisuus on monimutkainen kysymys, johon ei ole yksiselitteistä oikeaa vastausta (Nurmi 2021, s. 165). Tuore tutkimusraportti (Akenji ym. 2022) kiteyttää viisi kulutustekoa, joilla vaatealan päästöjä saadaan vähennettyä: vaatehankintojen vähentäminen, vaatteiden käyttöiän pidentäminen, pesulämpötilan alentaminen 30-asteeseen ja pesurytmin harventaminen, käytettyjen vaatteiden kuluttaminen uuden ostamisen sijaan sekä vastuullinen hävittäminen joko kierrättämällä tai uudelleenkäyttämällä. Merkittävimmät näistä ovat vaatehankintojen vähentäminen ja olemassa olevien vaatteiden käyttöasteen nostaminen (Akenji ym. 2022, s. 13; Newton 2011, s. 69). Useimmat kuluttamisen hidastamisen keinot ovat ilmaisia eli siten lähtökohtaisesti kaikkien saatavilla (Honoré & Huovinen 2006, s. 277). Valtaosa kyselytutkimuksen vastaajista kertookin viimeisen kahden vuoden aikana vähentäneensä vaatteiden kulutusta. Kun kysyttiin syitä muutokselle, esiin nousi tulojen muutos, ostaminen vain tarpeeseen, ympäristöahdistus ja uusien vaatteiden laadukkuuden lasku. (Virtanen 2019, s. 45.)

Käytettynä ostaminen nähdään uutena ostamista parempana vaihtoehtona (Nurmi 2021, s. 165). Kohtuulliseen elämäntapaan sopii vaatteiden kuluttamisen näkökulmasta kaikkien vaatteiden, alusvaatteita ja sukkaa lukuun ottamatta, hankkiminen ainoastaan käytettynä (Vihelmaa 2021, s. 261–263). Käytettyjen vaatteiden ostamisen suosio on kasvussa, ja tärkeimpiä motiiveja sille ovat ympäristötekijät ja vaateteollisuuden kestävämmien liiketoimintamallien vastustaminen. Käytetyt vaatteet voidaan nähdä positiivisessa valossa, kun omiin tarpeisiin on löydetty sopivia käytettyjä vaatekappaleita. Koetaan myös, että laatua on helpompi arvioida, kun tuotetta on jo käytetty vähintään yhden ihmisen toimesta aiemmin. (Virtanen 2019, s. 49.) On kuitenkin syytä huomioida, että käytettynä ostaminen on kestävä vaihtoehto ainoastaan, kun se tehdään tarpeeseen uuden ostamisen sijaan (Akenji ym. 2022, s. 49). Oma näkemykseni on, että käytettyjä vaatteita suositaan myös, ja monessa tapauksessa jopa ennen kaikkea, halvempien sekä uniikimpien löytöjen tekemisen vuoksi.

Materia ja uuden ostaminen vetävät meitä puoleensa olemme sitten minimalisteja tai emme. Samaan aikaan mainostajat tulevat meitä lähelle joka puolella: postiluukusta, sähköpostin ja puhelimen välityksellä, katukuvassa ja somekanavissa. Jos ajatellaan vaatekaapin minimalisointia, se itsessään ei sisällä vielä lupaus kestävästä kuluttamisesta. Kuitenkin nähdään, että vaatekaapin uudelleenarviointi karsimalla ja siivoamalla voi nostaa materiaalisen suhteen tarkasteluun sekä auttaa suhtautumaan uudella tavalla kuluttamiseen. (Mellander & Petersson McIntyre 2021, s. 353.) Tämän tutkimuksen poistojakson aikana, jolloin vaatteet päivä päivältä lisääntymisen sijaan vähenivät, heräsi esiin ihmettely, ettei ostohoukutusia ollut tullut, vaikka ”olimme sentään käyneet lakon (vaatteiden ostoa) aikana monia kertoja kirpputoreilla” (PP, 3.1.2022).

Kyselytutkimuksessa on huomattu, että omien tarpeiden tiedostaminen voi olla yhteydessä kuluttamisen vähentämiseen (Virtanen 2019, s. 45). Vaatekaapin minimalisointi terävöittää omien tarpeiden ja itselle käytännöllisten vaatteiden ymmärrystä, joten voidaan siis ajatella, että sillä olisi yhteys kestävämpiin kulutuskäytäntöihin. Vapaaehtoisten yksinkertaistajien joukossa esiintyy tutkitusti kuluttamisen ja markkinoinnin vastaista asennetta (Huneke 2005, s. 25). Perimmäisestä aikomuksesta ja motiivista riippumatta todetaan myös, että minimalistinen elämäntyyli

voidaan nähdä kestävästä kuluttamisesta sen keskittyessä rajattuun ja vähennettyyn sekä harkittuun ostamiseen. Myös joillekin minimalisteille ominaiset korjauskäytännöt, tuotteiden loppuun käyttämisen kulttuuri sekä laatuun ja omien tarpeiden tyydyttämiseen panostaminen määrän sijaan ovat linjassa kestävästä kuluttamisesta käytäntöjen kanssa. (Martin-Woodhead 2021, s. 10–16.) Todetaan kuitenkin, ettei yksittäinen yhteiskunnallinen liike voi laskea maapallon kokonaiskulutusta kestäväksi tasolle, mutta nähdään, että yksinkertaistamisen elämäntapa voi yleistyä.

Yksinkertaistettua elämäntapaa pidetään luonnostaan tyydyttävänä ja vähemmän resurssi-intensiivisenä, mikä niin ikään puoltaisi sen yhteyttä kestävästä kuluttamisesta. (Huneke 2005, s. 29.) Kuvataan, että on myös niin kutsuttu aloittavien vapaaehtoisten yksinkertaistajien joukko (eng. beginner voluntary simplifiers), jotka eivät ole kuluttamisesta ääripäässä, vaan jossain välimaastossa omaksuen elämänsä joitain kestävästä elämäntavan osa-alueita kääntymättä sille kokonaan. Tämän ryhmän tarkastelu voisi avata lisää mahdollisuuksia kestävästä kuluttamisesta yleistymiseen. (McDonald ym. 2006, s. 7.)

5.3.1 Ylikuluttaminen ja liian hallinta

”Joskus merkityksellisiä esineitä on vain yksinkertaisesti liikaa.” (Kinnunen 2017, s. 119.)

”Liika” on yksi suurimmista vaatteisiin liittyvistä ongelmista. ”Vaatteita tehdään liikaa, myydään liikaa, ostetaan liikaa ja lopulta heitetään liikaa pois”. (Saramäki 2015, s. 7.) Sen lisäksi, että vaatteita tuotetaan liikaa, niitä myös tuotetaan ”aivan liian nopeasti ja aivan liian halvalla” (Nurmi 2021, s. 11). Vaateteollisuuden ja ylikuluttamisen kulttuurin synnyttämä liian ongelma jalkautuu yksilön tasolle ja näkyy esimerkiksi ylitsepuvunavana garderobina ja ylipäättään liian suurina tavaramäärinä kotona (Pantzar & Vartia 2018, s. 194). Suuressa vaatekaapissa kaikki vaatteet eivät saa käyttöä ja säilössä saattaa olla jopa kokonaan käyttämättömiä vaatteita. Tilanne voi aiheuttaa syyllisyyttä huolimatta siitä, ovatko vaatteet ostettu uutena vai käytettynä, ja päivittäisen pukeutumisen haasteita,

joita nurinkurisesti saatetaan pyrkiä ratkaisemaan ostamalla lisää vaatteita vain pahentaen alkuperäistä ongelmaa. (Quinterno 2020, s. 51–53; Saramäki 2015, s. 9.) Väitän, että kuluttamisen ja omistamisen paisuminen liiallisuuksiin ja kuluttajien kyvyttömyys tunnistaa, mikä on itselle sopiva määrä vaatteita, on osatekijänä merkittäväksi kasvaneen second hand -trendinkin taustalla. Käytettyjen vaatteiden markkinan kasvaessa ja myyntialustojen moninaistuessa on helpompi tehdä ekologisesti kestävämpiä vaatehankintoja, mutta oma tulkintani on, ettei iso osa kuluttajista ole siltikään vielä valmiit korjaamaan liian ongelmaa omalta osaltaan: hidastamaan, vähentämään sekä harkitsemaan kriittisemmin vaatteiden ostamista sekä hylkäämistä.

Ylikuluttaminen on nuori ilmiö. Suomessa pahinta pula-aikaa elettiin vuonna 1942, ja säännöstely loppui kokonaan vasta vuonna 1953 (Perälä, n.d.). Toisaalta juuri maailmansotien välissä Suomessa talous ja teollistuminen kasvoivat merkittävästi Euroopan mittakaavassa (Nurminen 2006). Pula-ajan jälkeinen nousukausi ja vaurastuminen, teollisuuden siirtäminen halvemman tuotannon maihin sekä tehotuotannon yleistymisen ovat olleet ainakin osasyitä kuluttamisen kasvuun. Sosiaalinen ja taloudellinen tilanne on mahdollistanut kotitalouksien siirtymisen niukkuudesta runsauteen (Błoński & Witek 2020, s. 9). Nykyihminen on omaksunut ajatusmallin, jossa ”enemmän on parempi kuin vähemmän” (Tukiainen 2019, s. 11). Enemmän vaurautta ja omaisuutta, tilaa ja tavaroita. Keskiluokkaisella globaalin pohjoisen asukkaalla on mahdollisuus korvata ja päivittää esineet vaivatta uudella. Ennen teollista vallankumousta se ei ollut mahdollista tavarankalliin arvon ja heikon saatavuuden vuoksi. Nykyisenlaiset nopea tuotannon ja kuluttamisen syklit eivät saa meitä sitoutumaan enää tavaroihimme ja vaalimaan niitä pitkään. Heitämme herkästi tuotteen pois, ja tuotteita myös suunnitellaan kestäväksi vain lyhyen ajan. (Thurén 2021, s. 133–135.) Siksi massakulutuksesta on monissa kehittyneissä maissa tullut perustelematonta ylikulutusta (Błoński & Witek 2020, s. 10).

Kuluttamisen tarkoitus on täyttää yksilön tarpeet ja kohdentaa omistetut resurssit mielekkäästi. On myös tunnistettu, että kuluttamisella haetaan uusia kokemuksia ja elämyksiä. (Błoński & Witek 2020, s. 9; Lehtinen ym. 2010, s. 5.) Nykyihmisen tyydyttää kuluttamisen kautta siis sekä haluja että tarpeita. Haluja ohjailee henkilökohtaisten toiveiden lisäksi sekä ympäristö ja muut ihmiset että ärsykkeet kuten mainokset, joita

kohtaamme. Sosiologiset tarveteoriat painottavat sitä, että perustarpeet ovat kaikille ihmisille yhteisiä, ja taas halut ovat yksilöllisiä (Thurén 2021, s. 115–117). Maslow'n (1943) tarvehierarkia kuvaa ihmisen perustarpeita pyramidina, jonka perustana ovat fysiologiset tarpeet ja hattuna itsensä toteuttamisen tarpeet. Väliin jäävät turvallisuuden, sosiaalisuuden sekä arvostetuksi tulemisen tarpeet. Kuluttamiseen ja materialismiin kuuluu ajatus, että tarvehierarkian alimpia tarpeita yritetään täyttää uudelleen ja uudelleen aiheuttaen perustelematonta tavarapaljoutta. Sen lisäksi kuluttamisella pyritään tyydyttämään myös ylempiä tarpeita. Hankintahetkellä voidaan kokea, että uusi tuote tuo suurta nautintoa ja paremman elämän. Tunne häviää hankinnan jälkeen nopeasti. (Thurén 2021, s. 115–117.) Hankinnan positiivinen vaikutus on siis aina lyhytaikainen, mikä voi saada meidät ostamisen jatkuvaan kierteseen.

Moni minimalististi vastustaa kapitalistista kulutuskulttuuria, joka voidaan nähdä yhtenä ylikuluttamisen juuriongelmana. Sen väitetään tukevan yksilön ehtymätöntä halua kuluttaa lisää onnellisuuden tavoittelun sekä paremman minäkuvan ja elämän toivossa. (Martin-Woodhead 2021, s. 10.) Onhan niin, että brändit ja mainostajat pyrkivät käyttämään näitä tunnistettuja tarpeita ja haluja hyödyksi. He yrittävät saada kuluttajat vakuuttumaan, että heidän tuotteitaan hankkimalla löytyy parempi elämä ja minä. (Carver & Block 2020, 3. luku.) Kiinnostava kysymys on, millainen vaikutus minimalistisella ja yksinkertaisemman elämän kuvastolla on tämän ristiriidan vahvistajana; toisaalta ne rohkaisevat karsimaan ja vähentämään, ja taas toisaalta hankkimaan täydellisempiä esineitä. Kuluttajien haastatteluissa (Mellander & Petersson McIntyre, 2021; Quintero 2020) on käynyt ilmi, että markkinavoimien herättämät tarpeet todella saavat aikaan ostoimpulsseja, vaikka vaatekaappia olisikin jo alettu minimalisoida. Minimalistit tavoittelevat yhtä lailla elämänhallintaa, tyytyväisyyttä ja onnellisuutta, mutta tekevät sen kuluttamisen kanssa päinvastaisesti eli toimittamalla luopumisen ja karsimisen käytäntöjä.

On esitetty myös kritiikkiä siitä, että elämäntyyliminimalismi keskittyy liiaksi yksinkertaistamiseen ja liian paljon poistamiseen yksilön tasolla sen sijaan, että se voisi ottaa kantaa ongelman syyhyn eli kapitalistiseen talouskasvuun (Meissner 2019, s. 3). On oltu huolissaan siitä, mitä minimalistinen ajattelu tekee käsityksellemme liian ongelmasta

yksilöllisenä ongelmana, jota yksilön on vastuu ja velvollisuus korjata. Yksilön vaikutus osana sosioekonomisia systeemejä saattaa ylikorostua. (Meissner 2019, s. 13.)

On totta, että tarvitsemme materiaa perustarpeiden täyttämiseen ja elääksemme hyvää elämää. Mutta jokin raja on ylitetty, kun kuluttaminen ei enää lisääkään hyvin- vaan pahoinvointia. Ylimääräisen tavaran omistaminen ja ylikuluttamisen kulttuuri on johtanut monenkirjavaan pahoinvointiin ihmisten keskuudessa. (Błoński & Witek 2020, s. 8–9). Omistetun tavaramäärän kohtaaminen saattaa herättää voimakkaitakin negatiivisia tunnereaktioita ja jopa fyysisiä oireita (Kinnunen 2017, s. 107–108; Kinnunen 2017, s. 135). Olisikin tärkeää tunnistaa, mikä saa meidät ostamaan enemmän kuin tarvitsemme. Mitä tyhjiötä, kuten turvallisuuden, hyväksynnän tai tyytyväisyyden tunne, yritämme täyttää materiaalilla? (Becker 2019, s. 76–77.) Kenties juuri siksi vapaaehtoinen yksinkertaistaminen lisääntyy. On tarve antaa kuluttamiselle nykyistä pienempi arvo, jossa sitä ei nähdä enää elämän ydintekijänä ja tavoitteena, vaan hyvän elämän yhtenä perusrakennusaineena (Błoński & Witek 2020, s. 8). Kun 30 vuotta sitten tutkittiin vapaaehtoista yksinkertaisuutta, huomattiin sen herättävän vastarintaa. Sen koettiin vievän pois helposta ja runsaasta, hyvästä elämästä ja pakottavan säästäväisyyteen. Minimalismi rinnastettiin köyhyyteen, maaseudun alkeellisuuteen, rumaan elämään ja talouden pysähtyneisyyteen. (Elgin 2013, s. 76, s. 80.) Näkisin, että tästä on tultu pitkälle. Mielipiteet yksinkertaistamista kohtaan ovat merkittävästi muuttuneet ja tunnistetaan, että enemmän ei ole parempi, vaan itseasiassa vähemmän on.

5.3.2 Kapitalismista vapautuminen

Usein kuultu neuvo ostaa ”vähemmän mutta parempaa” on vaikea, koska vähempää ei voi ostaa ja paremman tunnistaminen ei ole helppoa (Saramäki 2015, s. 288).

Millainen suhde kapitalismilla ja minimalismilla on, ja voiko minimalismi olla keino vapautua jatkuvan talouskasvun mallista tai jopa vastustaa sitä? Liian ongelma ja sen

kuormittavuus yksilön elämässä nähdään minimalistisen liikehdinnän piirissä teollistumisen ja kapitalistisen akkumulaation syyksi. Ratkaisuksi jatkuvaan tyytymättömyyteen tarjotaan keinoja yksilön kulutuksen vähentämiseen. Minimalismin kannattajat näkevät, että ihmisiä voidaan herätellä tavoittelemaan materiaalisen kasvun sijaan maapallon kantokyvyn mukaista elämäntyyliä, jossa vähemmän kuluttamista tarkoittaisi enemmän tyytyväisyyttä. (Elgin 2013, s. 70; Meissner 2019, s. 11.)

Minimalistisen elämäntyyli liikkeen motiivit eivät kuitenkaan ole yksiselitteiset, vaan sen taustalla vaikuttaa jännitteisiä näkemyksiä: yhtäällä tuetaan individualismia ja parempaa yksilön elämänlaatua sekä toisaalla laajempia ympäristönäkökulmia kuten ekologisempia ratkaisuja ja kuluttamisen tapoja. Ympäristölliset syyt kulutuskäyttäytymisen taustalla vaikuttivat yhdessä haastattelututkimuksessa kahden haastateltavan kohdalla kolmesta. Kolmasosa vastasi, etteivät he olleet kiinnostuneita ympäristönäkökulmasta ollenkaan vaan ainoastaan henkilökohtaisesta hyvinvoinnista. (Martin-Woodhead 2021, s. 10.)

Tutkimukset antavat viitteitä siitä, että kasvun vähentäminen on mahdollista samanaikaisilla kulttuurin ja politiikan muutoksilla sekä siitä, että minimalistiset elämäntyyli tukevat ekopolitiikan toteutumista teollisessa yhteiskunnassa. Väitetään, että minimalistisesta elämäntyylistä jaettavat esimerkit ja narratiivit voivat toimia vipuvaikuttimena demokraattisessa päätöksenteossa talouskasvun hidastamiseksi. Toisaalta nähdään, ettei tällainen radikaali politiikka kuitenkaan todennäköisesti laajamittaisesti voisi toteutua, koska se vaatisi sekä talouskasvuajattelun muutosta että ihmisten asennemuutosta ja saavutetuista eduista, kuten tietynlaisesta kuluttamisen tasosta, luopumista. (Meissner 2019, s. 11.) Nähdään, että tärkeimmät minimalismin menetelmät arvioidessa kuluttamisen vastaista toimintaa ja kapitalismin vastustamista ovat kuluttamisen vähentäminen ja kriittinen omaisuuden sekä esineiden sosiaalisen statusarvon tarkastelu. (Dopierala 2017, s. 68–69.) Tässä tutkimuksessa on todettu minimalismin ulottuvuuksia olevan kolme: hidastaminen, vähentäminen sekä esteettinen minimalismi. Sekä hitaammin että vähemmällä eläminen ovat linjassa kapitalismin vastaisen toiminnan kanssa: kulutetaan nykyistä vähemmän, pyritään pärjäämään vähemmällä ja ostetaan harkitummin sekä harvemmin. Minimalismin kolmas muoto, yksinkertainen estetiikka ja tyyli, voi sen sijaan saada kulutettavan muodon. Yksinkertaisella visuaalisella tuotelinjalla voidaan myydä minimalismia ja saada oikeastaan

ihminen jopa kuluttamaan lisää. Sikäli ei pystytä yksiselitteisesti toteamaan, että minimalistisen elämäntyylin harjoittaminen olisi kapitalismin vastaista toimintaa, vaan asia on riippuvainen siitä, mistä ulottuvuudesta puhutaan.

5.3.3 Muoti ja tyyli

Muoti on sitä, mikä on nyt modernia ja ajankohtaista. Se voi olla vaatteita, mutta myös taidetta ja arkkitehtuuria. (Johansson & Nilsson 2016, s. 78; Newton 2011, s. 75.)

Ympäristömme ja yhteiskuntamme on jatkuvassa muutoksessa. Muodin parissa muutos on ottanut vielä nopeamman muutostahdin lisäten kuluttamistamme, mikä tekee siitä kiistellyn käsitteen. Muodin kautta kiinnitymme aikaan, jota elämme, ja sen ilmiöihin sekä ihmisryhmiin ja kulttuureihin. (Newton 2011, s. 75.) Vaatteet ovat yksilön ja yhteisöjen viestintää, jopa brändäystä ja haluttujen mielikuvien välittämistä. Vaatteilla ei oikeastaan edes kerrota sitä, kuka olet, vaan kuka haluat olla. Sen tähden vaatebränditkään eivät myy vain vaatteita, vaan unelmia ja persoonallisuuksia. (Johansson & Nilsson 2016, s. 78.)

Muoti ja tyyli ovat eri asioita. Siinä, missä muoti on ulkokohtaista ja tilapäistä sekä jatkuvasti muuttuvien trendien vaikutuksen alaista, muodostuu tyyli hitaasti heijastaen yksilön sisäistä maailmaa. (Niinimäki 2018, s. 46.) Muodin ja tyylin välillä yksilö tekee siis valinnan, onko seuraaja vai tekijä ja johtaja (Pörsti 2021, s. 121). Seuraamalla muotia seuraa muita ihmisiä, ei itseään, mikä taas olisi välttämättömyys oman tyylin kehittymisen kannalta (Seppä 2014, s. 114). Tyylin voidaan määritellä olevan sitä, millaisissa vaatteissa yksilö viihtyy ja kokee olonsa hyväksi (Johansson & Nilsson 2016, s. 86). Puhutaan myös termistä vahva tyyli (eng. clothing style confidence). Vahva oma tyyli kertoo vahvasta itsetuntemuksesta ja itsenäisyydestä, siitä, ettei koeta voimakasta tarvetta seurata muotia ja trendejä tai toisten valintoja. (Niinimäki 2018, s. 43–45, s. 59; Seppä 2014, s. 114.) Kun itsetuntemus ja -varmuus on vahva, omaa tyyliä ei välttämättä tarvitse edes erityisemmin etsiä, vaan näkemyksellisyys omaan pukeutumiseen tulee sivutuotteena (Seppä 2014, s. 114).

On luonnollista, että globaalin pohjoisen nauttimalla yltäkyläisyyden aikakaudella omaan tyyliin ja ulkonäköön on alettu keskittyä enemmän (Niinimäki 2018, s. 43–45). Tyyli on nouseva ilmiö. Ruotsalaisia haastateltaessa huomattiin, että monilla oli halu irtautua pikamuodista sekä jatkuvasta ostamisen tarpeesta ja luoda itsenäisempi tapa suhtautua vaatteisiin (Mellander & Petersson McIntyre 2021, s. 344). On tietysti kyseenalaista ja tärkeä nostaa keskusteluun sekä tutkimuksen kohteeksi, voidaanko pukeutumista ja muotia edes erottaa täysin toisistaan (Mellander & Petersson McIntyre 2021, s. 345; Niinimäki 2018, s. 43–45). Näen, että ajatteleamalla muodista kylmänä ja kaupallisena toimintana unohdamme, että arjen pukeutuminen ei lähes koskaan ole täysin siitä irrallaan. Elämme muodin virrassa, jossa esineiden kautta ankkuroimme itsemme henkilökohtaisesti sekä sosiaalisesti osaksi erilaisia ilmiöitä ja historiaa, vaikka se ei koskettaisikaan meitä tai lähiviitekehystämme henkilökohtaisesti (Newton 2011, s. 74). Kuitenkin moni, minä ja Tyyli puhetta Media mukaan lukien, kannustaa pakonomaisesta, kulutusmyönteisestä muodin kierteestä irrottautumiseen ja oman tyylin tuntemiseen sekä persoonalliseen pukeutumiseen yksilön oman edun, mutta myös kestävämpien kulutuskäyttäytymisen mallien ja ekologisen kestävyuden toteutumiseksi. Ajattelen, että vahva oma tyyli sekä minimalistinen elämäntyyli ovat juurisilyltään hyvin lähellä toisiaan: molemmissa ovat läsnä yksilön ja ympäristön hyödyn tasapainoilu. Myös käytännön praktiikan ulottuvuuksissa on yhteneväisyyttä.

Vahva oma tyyli lisää tyytyväisyyttä omaan vaatekaappiin (Valkola 2018, s. 63).

Tutkimuksessa haastateltiin 23 naista ja miestä, jotka jo kokivat tyyliinsä vahvaksi. Heidän keskuudestaan löydettiin viisi yhteneväistä tekijää. Trendeistä oltiin kiinnostuneita, mutta niitä ei seurattu sokeasti, vaan pyrittiin pitkäikäiseen tyyliin. Vahvan tyylin omaavilla henkilöillä sekä luovuus vaatteiden yhdistelyssä että esteettinen havainnointikyky eli käsitys siitä, mikä pukee kehoa esteettisesti miellyttävästi sekä sopii omaan tyyliin, korostuivat. Ulkonäöllä ylipäättäen oli suuri merkitys haastateltujen keskuudessa, ja siitä koettiin tyytyväisyyttä. Pyrkimys pukeutumisen kautta tapahtuvan itseilmaisun autenttisuuteen kulki myös vahvan tyylin kanssa rinnakkain. (Niinimäki 2018, s. 52–54.) Henkilökohtainen pukeutumistyyli auttaa kuluttajaa itsetietoisuuteen sekä sitoutumaan vaatteeseen pidemmäksi ajaksi pidentäen vaatteiden elinikää käytössä. Vahva tyyli voi johtaa kestävämpiin kulutusvalintoihin koko vaatteiden elinkaaren aikana aina ostosta

käyttöön, huoltoon sekä vaatteen luopumisen käytäntöihin. (Niinimäki 2018, s. 43–45.) Useimmissa tapauksissa vahvan oman tyylin omaavat suosivat luonnostaan vaatteita, jotka eivät mene muodista nopeasti, vaikka nähdäänkin, että tyyliorientoitunut kuluttaja voi joskus olla myös muotiorientoitunut (Niinimäki 2018, s. 46). Tutkimus osoitti, että vahva luottamus omaan tyyliin johti joihinkin kestäviin kulutuskäyttäytymisen muotoihin kuten strategiseen vaatteiden ostamiseen, omistettuihin vaatteisiin sitoutumiseen, parempiin säilytysratkaisuihin, vähäiseen hävittämiseen, uudelleenkäytön suosimiseen sekä huoltoon ja korjaamiseen (Niinimäki 2018, s. 59). Myös kuluttajat itse näkevät yhteyden oman tyylin ja itsevarmuuden sekä harkitumman kuluttamisen välillä (Virtanen 2019, s. 41).

Vahva tyyli ja itselle ajattomien vaatekappaleiden määrittely voi tukea kestävästä kuluttamisesta ja tehdä hyvää sekä yksilölle ja ympäristölle. Kun tietää omat mieltymyksensä, ei tee virheostoksia, kuluttaa vähemmän ja käyttää omistamiaan vaatteita enemmän. (Johansson & Nilsson 2016, s. 87.) Tämä tekee tyylin vahvuudesta ja minimalismista toisiaan tukevat tavat kuluttaa. Tyyli voi kertoa myös siitä, miten henkilö rakentaa vaatekaappinsa: kaivataanko vaihtelunhalua ja suurta garderobia, vai viihdytäänkö paremmin laadukkaasti kuratoidun valikoiman parissa (Johansson & Nilsson 2016, s. 86). Lähtökohtana voidaan pitää, että käytännöllisen ja toimivan vaatekaapin on sovittava omaan tyyliin sekä omaan elämäntyyliin sisältäen vaatteita kaikkiin niihin aktiviteetteihin, joita arjessa kohtaa (Rees 2016, s. 104–105). Ylimääräisen karsiminen ja vaatekaapin minimalisointi tukee oman tyylin kirkastamista. Vaatemäärän vähentäminen auttaa yksilöä näkemään paremmin, millaisiin vaatteisiin hän mieluiten pukeutuu, mitä hän haluaa ja tarvitsee, mikä pukee itseä parhaiten ja tätä kautta syventämään ymmärrystä, millainen hänen oma tyyliinsä on (Vladimirova 2021, s. 109–110). Tunnistetaan siis, että minimalisointi voi tukea kestävämpiä kulutuskäytäntöjä ja vahvan oman tyylin kehittämistä, kuten tässäkin tutkimuksessa on nähty tapahtuvan.

5.4 Vaatteen arvo ja arvostaminen

Millaisen arvon annamme vaatteillemme? Miten arvokkaana niitä pidämme? Tuotteella on absoluuttinen arvo kuten hammastahnalla, joka pysyy melko vaihtumattomana sekä suhteellinen arvo, joka on riippuvainen muodista ja muista markkinoiden tuotteista, ja kokee usein inflaatiota (Thurén 2021, s. 115–117). Tavaroiden arvoa kasvattaa puhtaasti aineellisen arvon lisäksi käyttöarvo, informaatioarvo, tunnearvo ja keräilyarvo (Kondo & Rekiaro 2015, s. 54–55). Vaatteen käyttöarvo on usein paljon enemmän kuin vaatteen todellinen jälleenmyyntiarvo. Vaatteen arvo laskee heti ostopäätöksen jälkeen, koska harvoin ollaan valmiita maksamaan toisen valitsemasta vaatteesta alkuperäistä hintaa, vaikka tuotteessa olisi vielä hintalappu kiinni. Omiin vaatteisiin on helpompi liittää ylpeyden ja tyytyväisyyden tunteita, kun tietää, miksi ne ovat arvokkaita juuri itselle. (Pörsti 2021, s. 9, s. 139.) Voidaan pohtia, millaisia tarinoita ja merkityksiä annamme vaatteille, ja mitä muuta ne merkitsevät meille kuin käytännöllisyyttä ja toiminnallisuutta. Vaatteen pitkäikäisyyttä, tai lyhytikäisyyttä, eivät nimittäin tee ainoastaan sen fysiologiset ominaisuudet sekä kestävä design, vaan myös suhde ja tunnearvo, side, jonka käyttäjä ja kokija vaatteeseen liittää (Nurmi 2021, s. 66). Olennaista on arvostaa omistamiaan esineitä ja kehittää mahdollisimman hyvä suhde niihin. Oma materiaallinen suhtautuminen omiin vaatteisiin on merkittävä niiden arvoa määritellessä. (Kondo & Rekiaro 2016, s. 125, s. 288.) Tavaroiden järjestämisen voi auttaa syventämään suhdetta materiaalliseen todellisuuteemme (Kondo & Rekiaro 2016, s. 289). Vaatteisiin ei tosin nykypäivänä sitoudu metamerkityksiä ja henkilökohtaisia tarinoita yhtä paljon kuin ennen vuosisadan vaihdetta. Pikamuoti ja vaatteiden halvat hinnat ovat mahdollistaneet, että vaatteita ostellaan pienellä vaivalla ja rahalla sekä samalla vähäisellä harkinnalla. Vaatteisiin ei ole tavallista kiintyä pitkäksi ajaksi. (Pörsti 2021, s. 46–47.) Ääriesimerkeissä esineiden karsimisen hetkellä saatetaan kysyä itseltä, tarvitseeko asiaa juuri tällä hetkellä. Jos vastaus on ei, tavaran voi poistaa. (Sasaki & Nurmi 2021, s. 205.) Tällainen vain nykyhetkeen keskittyvä ja tulevaisuuden sivuuttava vaatesuhde ei ole kestävä eikä tue tuotteen arvostusta ja siihen sitoutumista.

Arvioidaan, että kestävän kuluttamisen ja vaatteiden pitkäikäisyyden näkökulmasta on olennaista muuttaa käsitystä tuotteen tuomasta arvosta. Kestävyyden viitekehyksessä vaatteen arvo voi olla käyttöön liittyvää sekä emotionaalisen, kulttuurisen ja sosiaalisen arvonmuodostuksen kautta syntyvää. Joissain tapauksissa arvoa voidaan lisätä palveluilla, jaettujen ekologisten ja eettisten arvojen kautta sekä tulevaisuusorientoituneen vastuullisuusajattelun avulla. (Niinimäki 2011, s. 86–87.) Uusilla arvonluontitavoilla voidaan päästä lähemmäs kestävää vaatteiden tuotantoa ja kuluttamista (Niinimäki 2011, s. 90). Julkaisussa (Korkman & Greene, 2017) esitellään neljä arvon tuottajaa nykyihmisen näkökulmasta. Näitä ovat vähemmällä pärjäämistä tukeva monikäyttöinen esineistö (eng. flexible stuff), parhaaseen versioon tähtäävä täydellinen esineistö (eng. perfect stuff), hedonistinen ylellisyys yhdistettynä vastuullisuuteen (eng. stuff for pleasurable engagement) sekä tuttuuden ja pitkäikäisyyden arvo (eng. familiar stuff). Lista arvonluontitavoista materiaalin välityksellä on kiinnostava, ja se on linjassa mielestäni minimalististen kulutuskäytäntöjen sekä kestävän vaatesuhteen kehittymisen kanssa: tiedä, miksi kulutat, omista ja osta vähemmän, mutta itsellesi sopivampaa ja vaali tuotteiden pitkäikäisyyttä.

Yksi hyvä neuvo sekä karsimiseen että uusien vaatehankintojen harkitumpaan tekemiseen on oppia erottamaan halut tarpeista. Käytettävyyden ja kestävyyden näkökulmasta parasta olisi rakentaa vaatekaappi kärsivällisesti ja hitaasti pitäen koko ajan mielessä yksilön ja yksilön elämän sekä fyysiset että esteettiset tarpeet (Saramäki 2015, s. 173). Todetaan, että suomalaiseen perinteeseen ei kuulu harjoittaa hyvän maun kehittämistä, oman vartalon tuntemista sekä sen vaatettamista imartelevalla tavalla. Ne ovat kaikki sekä tietoa että harjoitusta vaativia taitoja. Ei ole automaatio ”osata ostaa sitä, mitä tarvitsee, ja kyetä yhdistämään se siihen, mitä haluaa ja mihin on varaa”. (Pörsti 2021, s. 211.) Tarpeiden ja halujen tunnistaminen sekä erottaminen toisistaan voisi auttaa kulutustottumusten hidastamisessa ja vaatevaraston minimalisoinnissa. Käytännössä tämän rajan vetäminen on kuitenkin vaikeaa, lähes mahdotonta. Muodin kuluttamisen tottumukset, yksilön elinympäristön asettamat vaatimukset sekä oman identiteetin toteuttamisen tarpeet vaihtelevat ihmisten välillä sekä yhdenkin ihmisen elämän eri vaiheissa merkittävästi. (Lehtinen ym. 2010, s. 7; Vladimirova 2021, s. 113.) Esitetään, että vaatekaappin karsiminen auttaa erottamaan tarpeet haluista ja kyseenalaistamaan, mitä

vaatteita yksilö todellisuudessa käyttää ja miksi (Vladimirova 2021, s. 115). Eli juuri minimalisoinnin kautta voidaan hahmottaa selkeämmin, mitkä yksilön omat tarpeet vaatevalikoimalle ovat, ja millaisista vaatteista hän pitää.

Tulen tutkimuksessani samoihin tuloksiin kuin Friman (2021), joka toteaa vuoden vaatteiden ostolakon jälkeen välittävänsä yhtä aikaa sekä vähemmän että enemmän vaatteista, ja Pörsti (2021), joka vaatesuhdetta arvioidessaan nykyään ostamisen sijaan ajattelee enemmän jo omistamiaan vaatteita. Kuvailen poistopäiväkirjassa vaatesuhteeni muutosta seuraavalla tavalla: ”Alan huomata, että sekä vaatteet että muutkin tavarat ovat aika paljon enemmän kuin vain niiden fyysinen tai funktionaalinen olemus. Ja olenhan tietänyt sen jo. Olen jo parin vuoden ajan kannustanut ihmisiä vaaterakkauteen: arvostamaan vaatteitaan sekä muodostamaan niihin suhteen. Vaaterakkaus auttaa meitä kiinnittymään niihin vaatteisiin, joita jo omistamme, pitämään niistä huolta ja vaalimaan niitä mahdollisimman pitkään. Eli juuri se, mitä kestävä pukeutuminen on: mahdollisimman pitkään omiin vaatteisiin sitoutumista.” (PP, 20.1.2022)

Minimalismi muuttaa suhdetta materiaan (PP, 20.1.2022). Kun vaatekaappi on minimoitu pienemmäksi ja valikoimaa on vähemmän, jokainen vaate saa enemmän huomiota, ja voidaan kokea, että käyttöpotentiaalia vaatekaapissa olisikin runsaammin kuin aiemmin (PP, 2.1.2022). Vaatekaapin minimalisointi auttaa sitoutumaan jo omistettuihin vaatteisiin tiukemmin sekä luopumaan niistä vaatteista, joihin on kiinnittynyt muista kuin käytännöllisistä tai omiin mieltymyksiin liittyvistä syistä. Minimalisointi näyttää tämän tutkimuksen perusteella myös vaikuttavan kuluttamiseen positiivisesti. Vaatekaapin pienentäminen lisää tietoisuutta itselle täydellisistä vaatteista. Tällä tietoisuudella on vaikutusta yksilön valmiuksiin tehdä harkittuja ja hyviä vaatehankintoja tulevaisuudessa, ja se jopa vähentää kiinnostusta vaatteiden hankkimiseen ylipäänsä. Ihmiset, joilla on tarkasti omiin tarpeisiin rakennettu vaatekokoelma, tekevät hankintoja hitaammin ja harkitummin (Rees 2016, s. 199). Luukkainen (2013, 39:30–39:50) toteaa minimalisointihaasteessaan, ettei edes osaa kaivata mitään, kun käytössä olevaa tavaraa on kaikkiaan yhteensä noin 50–60 kappaletta. Tyytyväisyys jo omistettua kohtaan kasvaa, kun omistettavaa on vähemmän.

6 Kestävästi minimalistinen vaatekaappi – elämää minimalisoinnin jälkeen

”Seuraavaksi olen todella innoissani siitä, mitä uskon vähitellen tämän prosessin myötä oivaltavani. Aion jatkossa kokeilla, miten univormuajattelu yhdistettynä 24 vaateen kausivaatekaappiin toimisi käytännössä. Ainakin tutkimusjakson aikana tuntui, että sen numeron tienoilla olin kaikkein tyytyväisin vaatekaappiini.” (PP, 20.1.2022.)

Tulemme aina tarvitsemaan vaatteita. Näin minulle sanottiin, kun aloitin vaatealan opinnot seitsemän vuotta sitten. Väite pitää edelleen paikkansa. Vaatteet ovat olleet ja tulevat olemaan merkittävä osa elämistä, olemista sekä kehollisuutta (Mellander & Petersson McIntyre 2021, s. 350–351). Olennaiseksi jatkokysymykseksi on kuitenkin noussut, miten paljon ja nopeasti sekä millaisia vaatteita todella tarvitsemme. Muodin prosessien on hidastuttava, ja alan toimijoiden – niin suunnittelijoista tuotantoon kuin loppukäyttäjäänkin; on panostettava määrän sijaan laatuun. Muodin kuluttajan on löydettävä kohtuullisuuden tasapaino omassa vaatekaapissaan, jotta yksilöiden vaatevirrat voisivat tukea muodin muutosta ekologisemmaksi ja kestävämmäksi. (Johansson & Nilsson 2016, s. 99.)

Muutoksen ääniä on onneksi jo ilmassa. Viimeistellessäni tätä tutkimusraporttia on moni lupautunut ostamaan vain viisi uutta vaatetta vuonna 2023. Viiden vaateen vuosi on haaste, joka perustuu Hot or Cool Instituutin 1,5 asteen ilmastokestävän kuluttamisen raporttiin (Akenji ym. 2022). Käytettyjä vaatteita ei lueta tempauksessa laskuihin mukaan. Haaste on hyvä. Olen sitä seurattessani kuitenkin jäänyt pohtimaan, auttaako se pitämään huomiomme oikeassa paikassa. Onko tärkeämpää, että keskitymme siihen, mitä

ostamme, voisimme ostaa tai emme voisi ostaa, vai siihen, mitä kerran olemme jo ostaneet? Keskustelin ammattikorkeakoulun vaihto-opiskelijoiden kanssa muodin vastuullisesta muutoksesta, ja heidän keskuudestaan nousi tärkeä pohdinta: voiko olla kestävä vaatteiden kuluttaja, jos ei ole varaa tai halua sijoittaa paljoo rahaa vaatteisiin tai ostaa tiettyjen vastuulliseksi nimettyjen brändien vaatteita. Vastuullisuutta ei saavuteta ostamalla, vaan käyttämällä, pitämällä pidempään ja huoltamalla jo olemassa olevaa. Esimerkki on yksittäinen, mutta näen sen osana suurempaa tarvetta kuluttajakasvatukseen. Ajattelen, että kokonaisvaltaiset minimalistiset vaatekaappikäytännöt, keskittyminen itselle tarpeelliseen ja mielekkääseen sekä ylipäättään vähempään, voivat olla yksi avain pitkäjänteisen muodin muutoksen tekemiseen.

Motiivini tutkia minimalistista vaatekaappia olivat epäilyn, kateuden ja toisaalta myös puhtaan kiinnostuksen värittämät. Puhdas uteliaisuus minimalisointiin ja kiinnostus ekologisesti kestävää, kohtuullista vaatteiden kuluttamista kohtaan yhdistettynä jäytävään kateuteen oli voimakas yhdistelmä tutkimuksen tekemiseen. Koen nyt työn loppusuoralla, että se on auttanut viemään tutkielman kohti uusia oivalluksia ja kysymyksiä. Tutkimuksen kautta olen onneksi saanut myös huomata, että epäilyni olivat turhat.

Minimalistinen vaatekaappi on yksilön tarpeiden ja maun mukaan valikoitu kokoelma kaikkein olennaisimpia, välttämättömmimpiä vaatteita. Minimalistista vaatekaappia määrittävät ulottuvuudet ovat vaatteiden määrällinen vähyys, niiden laadullinen yksinkertaisuus ja hidas vaihtuvuus. Tarkkoja yleistettäviä lukuja minimalistiselle vaatekaapille ei ole, vaan jokaisen yksilön on löydettävä itselle sopiva ja riittävä taso vaateartikkeleiden määrässä ja laadussa. Nähdään, että omaan elämään ja tyyliin riittävän, henkilökohtaisen vaatteiden lukumäärän määrittely voi olla hyödyksi oman vaatekaapin hahmottamisessa (Saramäki 2015, s. 146). Mahdollista on myös ajatella, että minimalistinen vaatekaappi toteutuisi myös silloin, kun noudatetaan kapselipukeutumisen menetelmää, jossa koko omistettu vaatekaappi on jaettu yhdellä kertaa käytössä olevaan, pienikokoiseen aktiivivaatekaappiin sekä sen ulkopuolelle jäävään passiivivaatekaappiin.

Runsauden ja ”liian” keskellä kasvaneella, globaalien pohjoisten asukkailla matka kohti minimalistista vaatekaappia kulkee yleensä minimalisoinnin eli vähentämisen kautta. Vaatekaappi on siis lähtökohtaisesti yleensä suurempi kuin yksilön käyttötarpeet vaatisivat. Kokemus vaatekaapin minimalisoinnista voi olla aluksi keventävä, ja ei-mieluisista, mutta silti jostain syystä vaatekaapissa säilytetyistä vaatteista, luopuminen voidaan kokea vapauttavaksi tapahtumaksi. Kun yksilöllinen sopivuuden raja lähestyy, kääntyy minimalisoinnin kokemus negatiivisemmaksi ja on mahdollista, että aiemmin koettu pukeutumisen ilo ja nautinnollisuus katoaa. Kiinnostava jatkosyventymisen kohde olisi, miten määritellä ja tunnistaa henkilökohtainen sopivan omistetun vaatemäärän raja.

Vaatekaapin minimalisointi vaikuttaa yksilön vaatesuhteeseen sitä vahvistaen.

Emotionaaliset ja omiin elämän kokemuksiin liittyvät sidokset, joita vaatteisiin liitetään, löytyvät helpottaen ylimääräiseksi koetuista tai käyttämättä jääneistä vaatteista irrottautumista. Vaatteisiin on minimalisoinnin myötä helpompi suhtautua tarpeen ohjaamina käyttöesineinä. Yhtäaikaisesti sekä tietoisuus itselle tarpeellisista ja sopivista vaatteista että suhde itselle mieluisiin vaatteisiin syvenee ja tiivistyy minimalisoinnin avulla. Näin voidaan ajatella, että minimalisointi pitkällä tähtäimellä mahdollisesti edistää kestävästi vaatteiden kuluttamisen käytäntöjä: omistettuihin vaatteisiin pidempiaikaista sitoutumista, vaatteiden käyttöasteen nostamista sekä vaatevirtojen hidastamista harkitulla vaatteiden hankkimisella sekä poisheittämisellä. Itselle sopivan kokoinen vaatekaappi on vaaterutiinien kannalta parempi, ja minimoitu vaatekaappi voi vähentää vaatteiden ostamista, mutta se vaikuttaisi edellyttävän tyytyväisyyttä siihen, mitä jo omistaa. Tyytyväisyys todennäköisesti kasvaa, kun vaatekaappia pienentää.

Tarvitaan jatkotutkimusta, jotta voidaan vahvistaa, millainen yhteys määrällisesti ja laadullisesti minimalistisella vaatekaapilla on pitkässä juoksussa vaatetyytyväisyyteen, ja taas millainen yhteys vaatetyytyväisyydellä oman vaatekaapin parissa on yksilön vaatekulutuksen käytäntöihin. Samalla olisi tarpeen vahvistaa ymmärrystä siitä, miten voidaan vähentää ylimääräistä haluamista, kääntää kuluttaminen yhä tarveorientoituneemmaksi ja tukea yksilön tyytyväisyyden kokemusta siitä, mitä hän jo nyt omistaa (TP, 4.2.2022). On totta, että osalle ihmisistä ostamatta jättäminen tuottaa jo nyt tyydytystä. Se koetaan kannanotoksi ja osaksi oman kuluttajaidentiteetin rakentamista. (Pörsti 2021, s. 121.) Voisiko minimalismi olla trendinä yleistämässä tämän

ajattelutavan voimistamista? Kun yhä useampi kyseenalaistaa kuluttamisen nopeuden, ei kyse ole enää pienen ryhmän toisinajattelusta, vaan voidaan saada suurempia massoja liikkeelle kohti kestävämpiä kulutuskäytäntöjä (Honoré & Huovinen 2006, s. 276).

Tässä tutkimuksessa tulokseksi saadaan, ettei pienimmäksi mahdolliseksi minimalisoitu vaatekaappi toimi. 100 päivän minimalisoinnin jälkeen vaatekaappiin jäljelle jääneet vaatekappaleet olivat: musta ja valkoinen trikoopoolo, musta ja harmaa kauluspaita, tummanharmaat ja mustat suorot housut, tummanharmaa villahame sekä tummanharmaa neule. Pukeutumisen ilo katosi, pyykkirutiinit vaikeutuivat sekä huoli vaatteiden kulumisesta nousi pintaan. Äärimmäinen minimalisointi ei siis ole yksilön elämän mielekkyyden ja arjen sujuvuuden kannalta kestävä. Jo minimalisoinnin prosessin aikana aloin pohtia, miten ottaisin vaatteita tutkimusjakson jälkeen takaisin käyttöön (PP, 28.12.2021). Päädyin tekemään lisäykset kahdeksan vaateen erissä. Ensin siis tuplasin käyttövaatekaappini koon kahdeksasta vaatteesta kuuteentoista. Kuvailin kokemusta seuraavasti:

”16 vaatekappaleen kanssa eläminen on ollut mieluisaa. Tosin tänä aamuna kuikuilin yhden muovilaatikon päältä erästä neuletta. Hieman olisi mieli tehnyt napata se tänään ylle. Jätin sen tekemättä. Kai jonkin verran kaipaamaan lisää vaatteita. Toisaalta 16 vaatettakin on jo niin paljon, etteivät kaikki pääse jokapäiväiseen käyttöön, ei ehkä aivan jokaviikkoiseenkaan käyttöön. Mutta näyttäisi siltä, että kahden viikon sisällä jokainen vaate tulee kerran käytetyksi. Se on hyvä.” (TP, 3.2.2022.)

Kuudentoista vaateen jälkeen lisäsin vielä seuraavat kahdeksan vaatetta. Pukeutumisen ilo ja tyytyväisyys kasvoivat kohisten ja vielä tänäkin päivänä, yli vuoden jälkeen tutkimusjakson päätyttyä aktiivivaatekaappini on edelleen vain 24 vaateen kokoinen. (TP, 10.2.-8.3.2022.) Olen tutkielman tuottamasta kokemuksesta lähtien noudattanut metodia, jota kutsun minimalistiseksi kapselivaatekaapiksi. Päivitän kapselivaatekaappini aina vaihtelua kaivatessani, yleensä muutaman kuukauden välein. Minimalistisesta kapselipukeutumisen metodista oli kiinnostunut jopa Helsingin Sanomat (Hahto 2021), johon minua haastateltiin aiheesta. Koen, että tyylini on vahvistunut merkittävästi ja suhteeni omistamiani vaatteita kohtaan on muuttunut hyvällä tavalla etäisemmäksi,

mutta läheisemmäksi. En ollut uskonut, että skenaario, jossa vaatekaappi koostuu ainoastaan omista lempivaatteista, olisi mahdollinen. Vielä vähemmän olin osannut odottaa, että se olisi kestävä tila ilman jatkuvaa hylkäämisen ja uuden ostamisen kierrettä. Vaatteiden ostaminen ei ole tyystin lakannut, mutta se on muuttunut yhä harkitummaksi. Vaatekaappini ei ansaitse mitä tahansa vaatteita, se ansaitsee vain laadukkaita, minulle oikeita vaatteita.

On olemassa kahdenlaista koulukuntaa sen suhteen, mitä itselle ylimääräisille tai vähälle käytölle jääneille vaatteille tulisi tehdä. Yksi ryhmä sanoo, että on parempi myydä tai antaa pois omien tarpeiden yli menevät tai omien nykyisten mieltymysten ulkopuolelle jäävät, omassa vaatekaapissa olevat vaatteet. Niitä ei tulisi hillota itsellään, vaan antaa ne jollekulle muulle, joka voisi iloita niistä. Toinen ryhmä painottaa, että tärkeintä on pitää näistä vaatteista kiinni. Kerran ostettuihin vaatteisiin sitoutuminen ja niiden käyttöä pidentäminen alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan on merkittäväntä. Jos vaate heitetään pois, ei aina voida saada täyttä varmuutta siitä, mihin se päättyy. Tämä ryhmä painottaa, että vastuu on vaateen omistajalla – kerran ostettu on sinulla ikuisesti. Sama ristiriita oli vaikuttanut pääni sisällä. Halusin tehdä kuin ensimmäinen ryhmä, vaikka koin arvojeni mukaisemmaksi toimia kuten jälkimmäinen. (TP, 7.2.2022.) Tässä vaiheessa, kun vaatekaappini on käynyt läpi minimalisoinnin prosessin, voin todeta, että kannatti karsia. Sopivaksi karsittu vaatekaappi on vaaterutiinien kannalta parempi vaihtoehto kuin omiin tarpeisiin liian suuri. Minimalisoitu vaatekaappi voi vähentää ostamista, mutta se edellyttää tyytyväisyyttä siihen, mitä jo omistaa. Tämän tutkimuksen valossa voidaan sanoa, että tyytyväisyys todennäköisesti kasvaa, kun vaatekaappiaan pienentää.

Täydellinen minimalistinen vaatekaappi rakennetaan, tai remontoidaan olemassa olevasta kuten useimmissa tapauksissa, tunnistamalla oma henkilökohtainen tyyli, mieltymys vaatteita kohtaan, ja vahvistamalla sitä. Kohti täydellistä vaatekaappia kulkiessa tarvitaan vahva oman tyylin lisäksi yhtä paljon oman elämän osa-alueiden herättämien pukeutumistarpeiden tunnistamista. Elämäntyyli ja pukeutumistyyli luovat kuin tikapuut, joiden väliin asetetaan puolat: itselle sopivat, oikeat vaatekappaleet ja asukokonaisuudet. Liian paljon puolia tekee kiipeämisestä mahdotonta samoin kuin liian harvaan asetetut askelmat. Tarvitaan yksilön askelille ja kulkutahdille sopiva määrä vaatteita. Jos vaatteet on valittu sattumanvaraisesti, onnistuu kiipeäminen kyllä, mutta ilo

puuttuu. Yksilön oma tyyli, elämäntyyli ja niihin sopiva määrä sopivanlaisia vaatteita. Ne muodostavat täydellisen vaatekaapin tikapuut, joita pitkin kiivetä elämän vaiheesta toiseen. (Rees 2016, s. 12–22, s. 206–212; Saramäki 2015, s. 87; TP, 3.2.2022.)

”Minimalismissa ei ole kyse tavarasta eikä omistamisesta, ei kulutuskäyttäytymisestä. -- Minimalismissa on kyse olennaiseen keskittymisestä ja kaiken tarpeettoman hylkäämisestä. Mielen minimalismi on läsnä olemista tässä hetkessä. – Minimalismi on matka, mutta ei jonnekin kauas, vaan juuri tähän hetkeen.” (Kunto 2021, s. 141.)

Tyylin asiantuntija matkallani, etenkin ennen tämän tutkimuksen tekemistä, minulla ei ole ollut tapana kannustaa karsimiseen ja antaa ohjeita vaatekaapin minimalisointiin. Koen, että jos kuluttajaa opetetaan pääasiassa vain vähentämään, se on kuin opettaisi äyskäröimistä vettä täynnä olevassa veneessä. Sen sijaan, että kuluttajaa kannustetaan äyskäröimään niin nopeasti ja taidokkaasti kuin mahdollista, tulisi mielestäni antaa yhä enemmän tukea siihen, miten laittaa tulppa paikoilleen. Jotta muodin liian ongelma vähenisi, tarvitaan lisää tutkimusta sekä kestävästä kuluttajakasvatusta, kuinka kohtuullinen, minimalistinen vaatekaappi voisi tulla normaaliksi vaatekaapin organisoinnin sekä vaatteiden omistamisen muodoksi. On ratkottava, miten voidaan lisätä tyylin vahvistamisen taitoja sekä kestävästä kuluttamisen toimintatapoja ihmisten keskuudessa ja etenkin heidän, joilla vaatteiden läpimeno vaatekaapissa on nopeaa ja suurta (Niinimäki 2018, s. 59).

Lähteet

- Akenji, L., Coscieme, L., D'Itria, E., Henninger, C., Iran, S., Joyner-Martinez, C., Latva-Hakuni, E., Nielsen, K., Niinimäki, K., Vladimirova, K. (2022). *Unfit, Unfair, Unfashionable: Resizing Fashion for a Fair Consumption Space*. Hot or Cool Institute. Berlin.
- Bailey, M., Bailey, S. & Treloar, D. (2019). *Wabi-Sabi Home - Finding Beauty in Imperfection*. Peters & Small Ltd. Ryland.
- Bear, M., Zarrinnaal, T. & Oksanen, R. (2012). *Style : löydä oma tyylisi : vinkkejä maailman tunnetuimmilta muotibloggareilta*. Tammi. Helsinki.
- Becker, J. (2019). *The more of less : finding the life you want under everything you own*. WaterBrook Press. Colorado Springs.
- Błoński, K. & Witek, J. (2020). *Minimalism in consumption*. Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio H. Oeconomia, 53(2), 7. DOI:10.17951/h.2019.53.2.7-15.
- Caps Look. (n.d.). *Mitä kapselipukeutuminen on?* Noudettu 19.5.2022 osoitteesta <https://www.capslook.fi/blog/mita-kapselipukeutuminen-on>
- de Wagenaar, D., Galama, J. & Sijtsma, S. (2022). *Exploring Worldwide Wardrobes to Support Reuse in Consumers' Clothing Systems*. Sustainability 2022, 14, 487. Noudettu 10.12.2022 osoitteesta <https://doi.org/10.3390/su14010487>
- Elgin, D. (2013). *Voluntary Simplicity – A Path to Sustainable Prosperity*. Social Change Review, 11(1), 69–84. DOI:10.2478/scr-2013-0006.
- Faux, S. (n.d.). *About Susie Faux*. Noudettu 19.5.2022 osoitteesta https://web.archive.org/web/20140819133020/http://confidencetricks.susiefaux.com/?page_id=17
- Faux, S. & Latvala, P. (2000). *TYYLİKÄS NAINEN : OIKEAT ASUSTEET, KAUNIS KOKONAISUUS*. WSOY. Helsinki.
- Fredman, V. (2019). *8 kuukautta samoissa vaatteissa*. Noudettu 24.6.2022 osoitteesta <https://www.virvefredman.com/ostolakossa/8-kuukautta-samoissa-vaatteissa/>
- Friman, L. (2021). *Tauko : jolloin luovuin vaateostoksista vuodeksi ja pilasin elämäni ehdoin tahdoin*. Gummerus.
- Gibbs, E., Wreford, P. & Oksanen, R. (2013). *Unelmien vaatehuone : pane elämäsi järjestykseen vaatekaapista alkaen*. Tammi. Helsinki.

- Haanpää, P. (2021). *Pysähdyskoe : kirjoituksia luvvimisen luvasta ja luvattomuudesta*. Art House.
- Hafberg, J. (n.d.). *ONE OUTFIT ONE YEAR*. Noudettu 26.5.2022 osoitteesta <http://jhafberg.blogspot.com/2016/05/one-outfit-one-year.html>
- Hahto, K. (2022). *Järkeä vaatekaappiin*. Noudettu 27.1.2023 osoitteesta <https://www.hs.fi/hyvinvointi/art-2000009059147.html>
- Helin, T. (2018). *Simply rich - yksinkertaisuus vaatemallistossa*. Aalto-yliopisto. Noudettu 19.5.2022 osoitteesta <https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/31439>
- Helsingin kaupunki. (2022). *Poistotekstiilejä kerätään maksutta ensi vuonnakin*. Noudettu 17.2.2023 osoitteesta <https://www.hel.fi/fi/uutiset/poistotekstiileja-kerataan-maksutta-ensi-vuonnakin>
- Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY. (n.d.). *Vaatteet ja tekstiilit*. Noudettu 26.5.2022 osoitteesta <https://www.hsy.fi/jatteet-ja-kierratys/lajittelu/vaatteet-ja-tekstiilit/>
- Hietanen, E. & Kanninen, E. (2022). *Jakso 44. // Minimalistinen ja tarkkaan kuratoitu second hand -tyyli W/ Emma Kanninen*. Tyylipuhetta Media. Noudettu 14.12.2022 osoitteesta <https://open.spotify.com/episode/0OXkJrxtFVkJX0AN3qY9098?si=3a145fd611774961&nd=1>
- Huneke, M. (2005). *The face of the un-consumer: An empirical examination of the practice of voluntary simplicity in the United States*. *Psychology and Marketing* 22(7), 527–550. DOI:10.1002/mar.20072.
- Inkinen, S. (2021). *Financial Independence, Retire Early: Practicing FIRE and Its Effects on Consumers' Lives*. Aalto-yliopisto. Noudettu 19.5.2022 osoitteesta <https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/110653>
- Interaction Design Foundation. (n.d.). *Keep It Simple, Stupid (KISS)*. Noudettu 6.5.2022 osoitteesta <https://www.interaction-design.org/literature/topics/keep-it-simple-stupid>
- Johansson, J. & Nilsson, J. (2016). *Slow fashion : din guide till smart och hållbart mode*. Ordfront. Stockholm.
- Johnston, T. & Burton, J. (2003). *Voluntary Simplicity: Definitions and Dimensions*. *Academy of Marketing Studies Journal* 2003. Allied Business Academies. Noudettu 30.6.2022 osoitteesta <https://www.thecasecentre.org/products/view?id=126522>
- Jyväskylän Yliopisto. (n.d.). *minimalismi*. Koppa. Noudettu 26.5.2022 osoitteesta <https://koppa.jyu.fi/avoimet/taiku/taidehistorian-aikajana/nykytaide/minimalismi>
- Jyväskylän yliopisto. (n.d.). *suprematismi*. Noudettu 26.5.2022 osoitteesta <https://web.archive.org/web/20090416122010/http://virtuaaliyliopisto.jyu.fi/aikajana/modernismi/1900-luvun-modernismi/suprematismi>

- Jänisniemi, L., Jänisniemi, O. & Nederström, M. (2013). *Muoti : tyyli ja vaatteet kautta aikojen*. Tammi. Helsinki.
- Kierrätys.info. (n.d.). *Poistotekstiilit*. Noudettu 26.5.2022 osoitteesta <https://www.kierratys.info/poistotekstiili/>
- Kinnunen, V. (2017). *Tavarat tiellä : sosiologinen tutkimus esinesuhteista muutossa*. Lapin yliopisto. Rovaniemi.
- Knuutila, T. (2018). *Qualities of simplicity in designing interactive art*. Lapin yliopisto. Rovaniemi.
- Kohan, J. & Spivack, E. (2021). *Worn Stories: Anekdootteja pukineista*. Netflix. Noudettu 30.6.2022 osoitteesta <https://www.netflix.com/fi/title/80240923>
- Kondo, M.; & Rekiaro, P. (2015). *KonMari : siivouksen elämänmullistava taika*. Bazar. Helsinki.
- Kondo, M.; & Rekiaro, P. (2016). *KonMari : iloa säkenöivä järjestys*. Bazar. Helsinki.
- Korkman, O. & Greene, S. (2017). *The changing relationship between people and goods*. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto. Helsinki. Noudettu 26.5.2022 osoitteesta <https://www.sitra.fi/julkaisut/changing-relationship-people-goods/>
- Koskennurmi-Sivonen, R. (2012). *Johdatuksia pukeutumisen tutkimukseen*. Tekstiilikulttuuriseura. Helsinki. Noudettu 24.6.2022 osoitteesta <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/39202>
- Kujala, S., Roto, V., Väänänen-Vainio-Mattila, K., Karapanos, E. & Sinnelä, A. (2011). *UX Curve: A method for evaluating long-term user experience*. *Interacting with Computers*, 23(5), 473–483. DOI:10.1016/j.intcom.2011.06.005.
- Kuudes. (2019). *Tiedostava Kuluttaja*.
- Laitala, K. & Klepp, I. (2021). *Clothing Longevity: The Relationship Between The Number of Users, How Long and How Many Times Garments are Used*. PLATE Product lifetimes and the environment. 4rd PLATE Conference May 26-28, 2021. Limerick, Ireland. Noudettu 12.5.2022 osoitteesta https://www.researchgate.net/publication/352993692_Clothing_Longevity_The_Relationship_Between_The_Number_of_Users_How_Long_and_How_Many_Times_Garments_are_Used
- Vosburgh, L. (n.d.). *The 10 x 10 Style Challenge™*. Noudettu 27.1.2023 osoitteesta <https://stylebee.ca/10-x-10-challenge/>
- Lehtinen, A.-R., Varjonen, J., Raijas, A., Aalto, K. & Pakoma, R. (2010). *Mitä eläminen maksaa? Kohtuullisen minimin viitebudjetit*. Kuluttajatutkimuskeskus.
- Lehtovaara, T. (2020). *Vaatteitako vain?* Noudettu 26.5.2022 osoitteesta <https://vaatteitakovain.com/2020/03/19/example-post-3/>

- Lounais-Suomen jätehuolto. (n.d.). *Poistotekstiilit keräykseen*. Noudettu 26.5.2022 osoitteesta <https://www.lsjh.fi/fi/jatteen-vastaanotto/poistotekstiilit-keraykseen/>
- Lustig, J. (2019). *Hidas elämä - Tutkielma hitauden ideologiasta ja sen mahdollisuuksista muodin parissa*. Aalto-yliopisto. Noudettu 2.6.2022 osoitteesta <https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/41420>
- Luukkainen, P. (2013). *Tavarataivas*. Unifilm Oy. Yle Areena. Noudettu 26.5.2022 osoitteesta <https://areena.yle.fi/1-2088370>
- Martin-Woodhead, A. (8 2021). *Limited, considered and sustainable consumption: The (non)consumption practices of UK minimalists*. *Journal of Consumer Culture*, 22(4), 1012–1031. Noudettu 12.5.2022 osoitteesta <https://doi.org/10.1177/14695405211039608>
- Maslow, A. (1943). *A Theory of Human Motivation*. Noudettu 26.5.2022 osoitteesta <http://psychclassics.yorku.ca/Maslow/motivation.htm>
- McDonald, S., Oates, C., Young, C. & Hwang, K. (2006). *Toward sustainable consumption: Researching voluntary simplifiers*. *Psychology & Marketing*, 23(6), 515–534. Noudettu 6.5.2022 osoitteesta <https://doi.org/10.1002/mar.20132>
- Mellander, E. & Petersson McIntyre, M. (2021). *Fashionable detachments: wardrobes, bodies and the desire to let go*. *Consumption Markets & Culture*, 24(4), 343–356. Noudettu 6.5.2022 osoitteesta <https://doi.org/10.1080/10253866.2020.1802258>
- Merkel, J. (2003). *Radical simplicity small footprints on a finite earth*. New Society Publishers.
- Miilunpalo, S. & Räisänen, R. (2019). *Clean Laundry with Pure Conscience : A Study on Laundry Practices Among Finnish Consumer*. *International Journal of Consumer Studies*, 43(2), 153–165. Noudettu 6.5.2022 osoitteesta <https://doi.org/10.1111/ijcs.12493>
- Muoti- ja urheilukauppa ry. (2022). *Kierratettyjen vaatteiden suosio tuplaantui kahdessa vuodessa*. Noudettu 17.2.2023 osoitteesta <https://www.muotijaurheilukauppa.fi/2022/10/07/kierratettyjen-vaatteiden-suosio-tuplaantui-kahdessa-vuodessa/>
- Nevasalmi, K. (2015). *Liikaa vaatteita? - Tunnista millainen vaatteiden omistaja olet*. Noudettu 26.5.2022 osoitteesta <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/02/12/liikaa-vaatteita-tunnista-millainen-vaatteiden-omistaja-olet?ref=ydd-related-program>
- Nevasalmi, K. & Saastamoinen, A. (2015). *#Vaatehaasteen tulokset: Vastaajilla yli 57 000 vaatetta*. Noudettu 26.5.2022 osoitteesta <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/04/22/vaatehaasteen-tulokset-vastaajilla-yli-57-000-vaatetta>
- Newton, P. W. (2011). *Urban consumption*. CSIRO Pub.

- Niinimäki, K. (2011). *From Disposable to Sustainable. The complex Interplay between design and consumption of textiles clothing*. Aalto-yliopisto. Helsinki.
- Niinimäki, K. (2018). *Sustainable Fashion in a Circular Economy*. In K. Niinimäki (Ed.), *Sustainable Fashion in a Circular Economy*, 12–41. Aalto ARTS Books.
- Nurmi, A. (2021). *Rakastan ja vihaan vaatteita*. Kustantamo S&S. Helsinki.
- Nurminen, J. (2006). *Teollisuuskaupungit*. Noudettu 25.2.2023 osoitteesta [https://www.kulttuuriymparistomme.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Artikkelit/Teollisuusymparistot/Teollisuuskaupungit\(37474\)](https://www.kulttuuriymparistomme.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Artikkelit/Teollisuusymparistot/Teollisuuskaupungit(37474))
- Omakotivalkoinen. (2018). *30 päivän vaatehaaste - Raitapaita & pillifarkut*. Noudettu 24.6.2022 osoitteesta <https://omakotivalkoinen.casablogit.fi/2018/03/25/30-paivan-vaatehaaste-raitapaita-pillifarkut/>
- Omakotivalkoinen. (2019). *Vaatekaapin kevätsiivous & sisältö - Videopostaus*. Noudettu 24.6.2022 osoitteesta <https://omakotivalkoinen.casablogit.fi/2019/05/08/vaatekaapin-kevatsiivous-videopostaus/>
- Pantzar, K. & Vartia, T. (2018). *Löydä elämäsi sisu*. Kustannusosakeyhtiö Siltala. Helsinki.
- Partanen, M. (2016). *Tyko - Modulaarinen vaatteiden säilytysjärjestelmä*. Lahden ammattikorkeakoulu. Noudettu 26.5.2022 osoitteesta <https://www.theseus.fi/handle/10024/110260>
- Perttula, J. & Latomaa, T. (2005). *Kokemuksen tutkimus : merkitys, tulkinta, ymmärtäminen*. Dialogia. Helsinki.
- Perälä, R. (n.d.). *Pula-ajan säännöstelyä ja korvikkeita*. Noudettu 25.2.2023 osoitteesta <https://yle.fi/aihe/kategoria/elava-arkisto/pula-ajan-saannostelya-ja-korvikkeita>
- Puusa, A., Juuti, P. & Aaltio, I. (2020). *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Gaudeamus. Helsinki.
- Pörsti, L. (2021). *Viimeinen vuosi : muistiinpanoja muutamista vaatekaapeista*. Gummerus. Helsinki.
- Quinterno, K. (2020). *Att klä sin identitet : en narrativ garderobstudie om unga kvinnors identitetskonstruktion genom kläder och stil*. Helsingin yliopisto. Noudettu 2.6.2022 osoitteesta <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/317545>
- Rees, A. (2016). *The curated closet : a simple system for discovering your personal style and building your dream wardrobe*. Teen Speed Press. Berkeley.
- Rissanen, M. (2017). *Basic forms and nature : from visual simplicity to conceptual complexity*. Taideyliopisto. Helsinki. Noudettu 12.5.2022 osoitteesta <https://taju.uniarts.fi/handle/10024/6275>

- Roivainen, P. (2016). *Puettu lapsuus : löytöretkiä lastenvaatteiden saarille*. Turun yliopisto. Helsinki. Noudettu 12.5.2022 osoitteesta <https://www.finna.fi/Record/fikka.4269957>
- Ryynänen, S., Rannikko, A. & Hakoköngäs, E. (2021). *Tutkiva mielikuvitus : luovat, osallistuvat ja toiminnalliset tutkimusmenetelmät yhteiskuntatieteissä*. Gaudeamus. Helsinki.
- Salovaara, J. (2005). *Näytä hyvältä : pukeutumisopas naiselle*. Otava.
- Sandin, G., Roos, S., Spak, B., Zamani, B. & Peters, G. (2019). *Environmental assessment of Swedish clothing consumption – six garments, sustainable futures*. Mistra Future Fashion Report number 2019(05). DOI:10.13140/RG.2.2.30502.27205.
- Saramäki, R. (2015). *Hyvän mielen vaatekaappi : ratkaise omat vaatepulmasi ja samalla globaalin muotiteollisuuden epäkohdat*. Atena. Jyväskylä.
- Sasaki, F. & Nurmi, A. (2021). *Hyvästit tavaroille : vapauttava minimalismi*. Viisas Elämä. Helsinki.
- Seppä, K. (2014). *Löydä oma tyylisi : jokanaisen pukeutumisopas*. Minerva. Helsinki.
- Sitra & Palmu. (2018). *Fiksu kuluttaminen Suomessa - Motivaatioprofiilit apuna liiketoiminnan kehittämisessä*. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto. Helsinki. Noudettu 12.5.2022 osoitteesta <https://www.sitra.fi/julkaisut/fiksu-kuluttaminen-suomessa-motivaatioprofiilit-apuna-liiketoiminnan-kehittamisessa/>
- Suomen Tekstiili & Muoti ry. (2021). *Tekstiilijätteen erilliskeräys alkaa Suomessa 1.1.2023 – velvollisuudet koskevat myös yrityksiä*. Noudettu 26.5.2022 osoitteesta <https://www.stjm.fi/uutiset/tekstiilijatteen-erilliskerays-alkaa-suomessa-1-1-2023-velvollisuudet-koskevat-myo-yrityksia/>
- Suomisanakirja.fi. (n.d.). *hedonismi*. Noudettu 30.6.2022 osoitteesta <https://www.suomisanakirja.fi/hedonismi>
- Suomisanakirja.fi. (n.d.). *ismi*. Noudettu 20.1.2023 osoitteesta <https://www.suomisanakirja.fi/ismi>
- Suomisanakirja.fi. (n.d.). *laatu*. Noudettu 21.1.2023 osoitteesta <https://fi.wiktionary.org/wiki/laatu>
- Suomisanakirja.fi. (n.d.). *minimi*. Noudettu 20.1.2023 osoitteesta <https://www.suomisanakirja.fi/minimi>
- Suro, M. (1986). *ROMANS PROTEST MCDONALD'S*. Noudettu osoitteesta <https://www.nytimes.com/1986/05/05/style/romans-protest-mcdonald-s.html>
- Suro, M. (1986). *ROMANS PROTEST MCDONALD'S*. Noudettu 26.5.2022 osoitteesta <https://www.nytimes.com/1986/05/05/style/romans-protest-mcdonald-s.html>

- Taylor, N. (2020). *You don't have to live like this—Review of Kate Soper's Post-Growth Living*. Noudettu 26.5.2022 osoitteesta <https://cusp.ac.uk/themes/m/blog-nt-postgrowth-living-review/>
- terve.fi. (2010). *Yleistä ihon toiminnasta*. Noudettu 17.2.2023 osoitteesta <https://www.terve.fi/artikkelit/yleista-ihon-toiminnasta>
- Thoreau, H. (2010). *Walden : elämää metsässä*. Kirjapaja.
- Thurén, J. (2021). *Kaikki kuluttamisesta : näin aloin käyttää rahojani paremmin*. Gummerus.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.
- Uotinen, J. (n.d.). *Autoetnografia*. Noudettu 2.6.2022 osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvaliteoreettis-metodologiset-viitekehykset/autoetnografia/>
- Valkola, J. (2018). *Puhe vaatekaapista : tutkimus käsityötieteen opiskelijoiden vaatemaaristä, vaatteiden kulutustottumuksista sekä vaatemaariin vaikuttavista trendeistä*. Helsingin yliopisto. Noudettu 19.5.2022 osoitteesta <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/235755>
- Valkola, J. & Räisänen, R. (2021). *Building a Sustainable Wardrobe: Quality over Quantity? – Survey of Students Wardrobes and Consumption Habits*. PLATE Product lifetimes and the environment, 797–803. 3rd PLATE Conference September 18-20, 2019. Berlin, Germany. Universitätsverlag der TU Berlin. Noudettu 26.5.2022 osoitteesta <https://doi.org/10.14279/depositonce-9253>
- Valle Noronha, J. (2017). *The body within the clothes: A case study on clothing design practice from a practitioner viewpoint*. Helsinki. Noudettu 20.1.2023 osoitteesta https://www.researchgate.net/publication/323336313_The_body_within_the_clothes_A_case_study_on_clothing_design_practice_from_a_practitioner_viewpoint
- Vihelmaa, E. (2021). *Vähän enemmän vähemmän : löytöretkiä kestävämpään elämään*. Kirjapaja.
- Virtanen, J. (2019). *Vastuullisen vaatteen monta merkitystä : kuluttajan suhde vaatteisiin ja vastuullisuuden näkyminen ostokäyttäytymisessä*. Helsingin yliopisto. Noudettu 26.5.2022 osoitteesta <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/303176>
- Väisänen, L. & Peretto, M. (2013). *Verkkaisuuden filosofiaa*. Kirjapaja. Helsinki.
- Wikisanakirja. (n.d.). *määrä*. Noudettu 21.1.2023 osoitteesta <https://fi.wiktionary.org/wiki/m%C3%A4%C3%A4r%C3%A4>
- Wilenius, R. (1982). *Aatteiden maailma : johdatus aikamme aatevirtauksiin*. Gummerus.
- Williams, N. (2015). *The kinfolk home : interiors for slow living*. Artisan.

Yle Uutiset. (2011). *Valepoliisi ampui nuoria leirillä Norjassa - ainakin kymmenen kuoli*. Noudettu 3.2.2023 osoitteesta <https://yle.fi/a/3-5395510>

Yohannan, K. (n.d.). *Claire McCardell*. Love to know. Noudettu 19.5.2022 osoitteesta <https://fashion-history.lovetoknow.com/fashion-clothing-industry/fashion-designers/claire-mccardell>

Yotka, S. (2016). *Donna Karan on Her Favorite Pieces From Her Career*. Vogue. Noudettu 19.5.2022 osoitteesta <https://www.vogue.com/slideshow/donna-karan-seven-career-highlights-cold-shoulder>

Liite

	Poistettava vaate	Ostovuosi	Ostopaikka	Poistamisen syy	Kokemus
1.	aidot nahkahousut	2020	käytettynä	Ne ovat upeat, mutta vähän epämukavat. En ole käyttänyt niitä todellisuudessa vielä kertaakaan.	Luopuminen helppoa.
2.	pitkä-musta-ja-muhkea-neuletakki	2017 tai 2018	Lindexistä	Olin tykännyt samasta materiaalista toisessa neuleessa valtavasti. Muistan myöhemmin katuneeni, etten ostanut neuletakin sijaan neulepaitaa.	Luopuminen helppoa.
3.	rekissä-roikkuva-kuviollinen-biker-takki	2018	käytettynä	Aika tuntuu hieman ajaneen biker-kaudesta.	Luopuminen vähän harmittaa, mutta oli kuitenkin helppoa.
4.	vaalea farkkutakki	2015	käytettynä Jenkeistä	Ei ole juuri tullut viimeiseen pariin vuoteen käytettyä.	Uskon, että niiden aika tosin on vielä tulossa.
5.	musta farkkutakki	2016	käytettynä	Ei ole juuri tullut viimeiseen pariin vuoteen käytettyä.	Uskon, että niiden aika tosin on vielä tulossa.
6.	kimono	2016	itse tehty	Tehty ennen ompelijantutkintoa, langansuunnat ovat vinksallaan.	
7.	kimono	2019	käytettynä	Ja jos tiedossa olisi juhlat, voisin haluta ehkä pukea sen.	Poistamista pohdin.
8.	piikullinen-ohut-biker-takki	2017	uutena H&M:stä	Rakastin. Pidin.	Myönnän, että takista en oikeasti olisi valmis luopumaan.
9.	ylisuuri, kivan sininen farkkupaita, joka on vähän risa saumoista	2015 tai 2016	käytettynä Jenkeistä	Ei vain ole tullut viime aikoina pidettyä.	
10.	paita + hame-setti, seubamatskua	2017	Your Facesta	Setti on ehkä vähän hiostava ja nypyyntyvä. Kai se ei siksi ole saanut niin kovin enää käyttöä.	Tykkäsin siitä vaateopintojeni alkuvaiheessa tosi paljon.
11.	paita yllämainittua vastaavasta materiaalista	2015	käytettynä	Sittemmin se on jäänyt vähemmälle käytölle. Haluaisin uskoa, että sen aika on vielä.	Tästä paidasta olen pitänyt valtavasti.
12.	ruutujakku, itse valmistettu	2018	itse valmistettu	Mallin koen tällä hetkellä vähän liian klassiseksi, tai ehkä jopa tätimäiseksi.	
13.	vohvelipusero	2019	itse valmistettu	Kiva materiaali, joka tosin ei liian kovaa rasiusta kestäisi.	Tästäkään en todellisuudessa kyllä luopuisi.
14.	valkoinen college-paita hienolla logo-painatuksella	2019	käytettynä	Ehkei se ole aivan niin skarppi arkeen kuin haluaisin.	Saattaisin aivan hyvin ostaa sen uudelleen, jos tulisi samassa tilanteessa vastaan.

15.	Stockmann Silk-pusero	2019	käytettynä	En pidä kauluspaidoissa niin kovin laskeutuvista materiaaleista ja tasaisista, keskipitkistä helmoista. Olen myös huomannut, että jostain syystä silkki ei ole ehkä täysin minun materiaalini.	Poistaminen ei tuntunut vaikealta. Olen itseasiassa harkinnut puseron laittamista eteenpäin jo muutenkin. Jostain syystä olen kuitenkin pitänyt siitä kiinni.
16.	musta-lyhyt kankainen t-paita	2017	käytettynä	Jos pusero olisi polyesterin sijaan esimerkiksi puuvillaa, se tulisi varmasti käyttöön useammin.	Poistaminen harmittaa hieman.
17.	&OtherStories silkkipusero	2018 tai 2019	käytettynä	Hikitahrat (ja niiden pelkääminen etukäteen) vain eivät ole yhtä ihania.	Poistaminen tuntuu hieman ikävältä. Paita on kyllä saanut jonkin verran käyttöä, muttei lukeudu luottovaatteisiin.
18.	koti- ja retkeilyvillapaita	2016	käytettynä	Olen kuitenkin ottanut toisen vapaa-ajan villapaitani nyt käyttöön, joten tälle poistetulle ei tulisi hetkeen käyttöä.	Lopullisesti en siitä luopuisi. Se on hyvä villapaita, ja näen meille pitkän yhteisen tulevaisuuden.
19.	kiiltävä, kuviollinen mekko	2017	käytettynä	Mutta koska olen tätä nykyä melko minimalistinen pukeutuja, ei mekko pääse usein käyttöön.	
20.	vaaleat-leviksen farkut	2020	käytettynä	Malli on hieman epämielinen, ehkä vähän liian tiukkakin.	Olen harkinnut niiden laittamista eteenpäin, mutten ole vielä raaskinut.
21.	mekko-1	2019	uutena (Aarre)	Ehkä lyhyet hihat tekevät niistä heikommin ympärivuotisesti käytettävät.	Kummastakaan en haluaisi luopua toisissaan. Juuri nyt ne ovat vain tauolla.
22.	mekko-2	2017	itse tehty	Ehkä lyhyet hihat tekevät niistä heikommin ympärivuotisesti käytettävät.	Kummastakaan en haluaisi luopua toisissaan. Juuri nyt ne ovat vain tauolla.
23.	kuviollinen-paita-1	2017	uutena Lindexistä	Polyesteri-materiaalin vuoksi käyttö on jäänyt hieman vähemmälle.	En kuitenkaan haluaisi kummastakaan todellisuudessa luopua.
24.	kuviollinen-paita-2	2017	uutena Lindexistä	Polyesteri-materiaalin vuoksi käyttö on jäänyt hieman vähemmälle.	En kuitenkaan haluaisi kummastakaan todellisuudessa luopua.
25.	karvaliivi	2016 tai 2017	käytettynä	Käyttöä se tosin ei kovin usein saa.	Välillä olen miettinyt liivistä lopumista, mutta en ole kuitenkaan tehnyt sitä. Näen, että tämän aika on vielä.
26.	valkoinen-neule	2012 tai 2013	Pull&Bearista	Poiston syy oli oikeastaan vain se, että valkoisia neuleita minulla on useita.	Jostain täytyi tässä kohtaa luopua.
27.	harmaa-neule	2018	käytettynä	Neule on hihoista hieman tiukka. V-pääntie ei myöskään ole suuresti käyttämäni malli.	Minulla on melko iso neulevalikoima, joten jostain täytyy alkaa luopuminen.
28.	farkut	2021	saatu	Ne ovat vetoketjun kohdalta revenneet, eikä korjausompelukaan auttanut, vaan repeäminen jatkui. Kankaaseen on myös jäänyt ikävä haju.	Ensimmäinen poisto, josta aion tänään oikeasti luopua.

29.	ruskea kauluspaita	2016	käytettynä	Onneton materiaali ja leikkaus myös voisi nykyisin makuuni olla hieman pidempi ja pyöreähelmainen.	Oikeastaan ostoslistallani on tällä hetkellä juuri sellainen pusero, puuvillassa tai villassa mieluiten.
30.	puuvillaneule	2021	käytettynä	Kesällä tälle olisi jälleen käyttöä. Mutta nyt se tuntuu liian raskaasti laskeutuvalta ja pääntie liian avaralta.	Jos olisin löytänyt sen fyysiseltä kirpputorilta, olisin jättänyt ehkä hankkimatta.
31.	tummanharmaat suoravat housut	2019	käytettynä	Tosi kiva malli, mutta housut ovat vyötäröltä aavistuksen liian isot. Tästä johtuen minulla on ollut viha-rakkaussuhde housuihin.	Vielä ei ole ollut merkkejä siitä, että "jotain olennaista puuttuisi".
32.	poltetun oranssi poolopaita	2017	käytettynä	Tavallinen, todella hyvän mallinen poolo, mutta taidan elää tällä hetkellä aika väritöntä pukeutumiskautta.	Siksi täysin en paidasta luopuisi, vaan tauko voisi olla sopivampi sana kuvaamaan tätä vaihetta.
33.	punaruskea neulepaita	2020	käytettynä	Pääntie on melko syvä V, joka näköjään ei ole suosikkini. Paita myös tekee nukkaa melko herkästi, mikä on ehkä vähentänyt sen saamaa käyttöä.	Poistojen välitseminen alkaa tulla vähitellen haastavammaksi.
34.	mustavalko-raidallinen paita	2015	Jenkkeihin lähetetty lahja	Klassikko, joka varmasti saa vielä käyttöä toisinaan.	Tärkeä vaate.
35.	lyhythihainen neule	2017	käytettynä	Ehkä lyhyiden hihojen takia ei ole kuitenkaan neuleiden tärkeysjärjestyksessä kärjessä.	
36.	MUKAVAN musta poolo	2019	saatu palkkioksi	Ehkä jotain paidan mallissa muuttaisin, jotta se olisi täydellinen.	
37.	MUKAVAN valkoinen poolo	2018	saatu palkkioksi	Ehkä jotain paidan mallissa muuttaisin, jotta se olisi täydellinen.	
38.	lastenkokoinen kauluspaita	2021	kirpputorilta	Mittaa saisi olla ihan vähän enemmän, mutta muuten oikein passeli paita.	Väistyä täydellisempien tieltä.
39.	MUKAVAN farkkuculot	2019	saatu	Tumman sininen ei ole suosikkiväriini. Farkkuun on jäänyt pesusta taitteet, jotka pitäisi fiksata uudelleenpesemällä. Turhia syitä oikeastaan.	Vaatekaappiini on jäänyt perusvaatteita, joita on vaikea laittaa paremmuusjärjestykseen.
40.	leveälahkeiset housut	2018	saatu ystävältä	Talviaikaan niille ei juuri tule käyttöä. Ehkä ne ovat inasen liian isot myös.	
41.	farkut	2017	käytettynä	Hieman liian isot.	Ehkä jopa liian rento omaan makuuni.
42.	jakkupuku	2021	nettikirpputorilta	Materiaali ja housujen malli ei ole niin täydellinen kuin olisin halunnut.	Ehkä on ihan hyväkin pitää puvusta nyt pieni tauko. Harmi vaan, se ei ole saanut vielä yhtään käyttöä.
43.	Idiootti Wear - paidat: pitkähihainen ja lyhythihainen	2018	itse valmistettu	Jostain syystä useammin ylle päätyvät muut perustrikoot: ohuemmat t-paidat ja paksummat neuleet.	

44.	Idiootti Wear -paidat: pitkähihainen ja lyhythihainen	2018	itse valmistettu	Jostain syystä useammin ylle päätyvät muut perustrikoot: ohuemmat t-paidat ja paksummat neuleet.	
45.	persikkainen neulepaita	2019	saatu käytettynä	Jos saisin muuttaa jotain, tekisin puserosta hieman väljemmän ja hihoista pidemmät.	Ah, kuinka hieno se silloin olisikaan! Vaikka onhan se käyttöä näinkin saanut.
46.	valkoinen neule	2019	käytettynä	Siinä oli aluksi ikävää nukanirtoamisolgelmaa. Nyt tuntuu, ettei sitä enää juuri ole ollut. Hienoa. Paita meinasi siitä syystä jäädä käyttämättä	Nyt alkaa mennä vaikeaksi. En haluaisi poistaa mitään enää.
47.	pitkä neulemekko	2016	uutena alennuksesta	Materiaaliin lisäisin enemmän villaa, jos voisin. Sekoite muodostaa nukkaa jonkin verran.	Eikai luopuminen niin ihmeelliseltä tunnu. Nyt annetaan mennä vaan poistojen kanssa, jotta tutkimus saadaan maaliin.
48.	villa-silkki-neulepaita	2016	käytettynä	Perus pitkähihainen, jota en kokonaan laittaisi pois. Käytän kuitenkin enemmän poolopaitoja, joten siksi valinta on tänään tämä.	Mitähän sitä enää poistaisi? Luopuminen ei erityisen haastavaa. Ehkä tällaisiin perusvaatteisiin ei aina kehity niin syvää tunnesidettä.
49.	musta t-paita	2015 tai 2016	käytettynä	Huomaan, että käyn läpi vähitellen kategorioittain vaatekaappia, ja mietin, mitä näistä haluan pitää ja mistä voisi vielä karsia. Tämän prosessin myötä tänään otin pois trikoopaitalaatikosta.	Sanoisin, että nyt laatikko on pienin, mihin haluan mennä.
50.	tummanharmaa t-paita	2017	uutena	Huomaan, että käyn läpi vähitellen kategorioittain vaatekaappia, ja mietin, mitä näistä haluan pitää ja mistä voisi vielä karsia. Tämän prosessin myötä tänään otin pois trikoopaitalaatikosta.	Sanoisin, että nyt laatikko on pienin, mihin haluan mennä
51.	neuleliivi	2021	käytettynä, jonkun itse neuloma	Ei välttämätön. Ei päivittäisessä käytössä. Ehkä tekisin yhden perinteisen muutoksen: muuttaisin v-pääntien pyöreäksi.	Pakko vain poistaa, jos aikoo mennä kohti pienintä mahdollista vaatekaappia. Huh. Mihinän olen lähtenyt mukaan?
52.	ketimaiset farkut	2013 tai 2014	käytettynä	Housuissa ei ole mitään vikaa. Ehkä tällä hetkellä vähän tiukan malliset tämän hetken muotiin, vaikka eivät pillifarkut olekaan.	Kokonaan en luopuisi!
53.	pooloneule	2021	käytettynä	Helman ja hihansuiden istuvuus ei ole täydellinen, mutta leveässä rib-neuloksessa en edes oikein tietäisi, miten tilannetta voisi edes parantaa.	Toivottavasti pian saan tämän aarteen takaisin vaatekaappiin!
54.	mustavalkoinen jokapoika-paita	2018	käytettynä	Jotta se olisi täydellinen, pyöristäisin helman kaarevaksi.	Pois vaan. Pois vaan. Löytyyhän vielä näitä vaatteita, jotka eivät ole oman tyylin toteuttamisen kannalta välttämättömiä. Vähän harmi tietysti päästä siitä nyt irti, mutta

					luopuminen ei tunnu niin vaikealta, kun tietää, että pian sen voi saada jo takaisin.
55.	äidin vanha housuhame	ollut vaatekaapissa vuodesta 2016 lähtien	äidin vanha	Upeat ja täydellisen istuvat molemmat, mutta ehkä enemmän statement-kategoriaan kuuluvat kuin varsinaiset oman tyylin kulmakivet aka avainvaatekappaleet.	Lopullisesti en haluaisi eroon näistä missään nimessä.
56.	sinertävät suorat housut	2021	käytettynä	Upeat ja täydellisen istuvat molemmat, mutta ehkä enemmän statement-kategoriaan kuuluvat kuin varsinaiset oman tyylin kulmakivet aka avainvaatekappaleet. Täyspitkät lahkeet eivät tosin sovi kaikkien kenkien kanssa.	Lopullisesti en haluaisi eroon näistä missään nimessä.
57.	tummansiniset suorat housut	2018	uutena Prahasta	Tummansinisiä vaatteita farkkua lukuunottamatta minulta löytyy ihan vain muutama kappale. Se ei ole jotenkin koskaan ollut väreistä mieluisin.	Hetken jo tuntui, etten halua enää ottaa pois mitään. Päätin kuitenkin vielä jatkaa ja poistaa vaatteita, jotka tällä hetkellä jäävät löydettyjen kaavojen ulkopuolelle.
58.	vihreä neulepaita	2017	uutena Lindexistä	Sekin jää kuitenkin värinsä puolesta kaavojen ulkopuolelle.	Hetken jo tuntui, etten halua enää ottaa pois mitään. Päätin kuitenkin vielä jatkaa ja poistaa vaatteita, jotka tällä hetkellä jäävät löydettyjen kaavojen ulkopuolelle.
59.	beige villahame	2016	äitin vanha	Hame on ihana, mutta se ei ehkä ollutkaan paras beigen neuleen kanssa, johon sen eilen yhdistin.	Poisto harmittaa. Mutta vielä vaatekaappiin jäi yksi villahame.
60.	pliseeratut villahousut	vain muutama viikko sitten 2021	saatu Kainolta	Jos olen täysin rehellinen, ne olivat pieni pettymys: liian lyhyet, vähän veltot ja polvista löystyvät.	Tituleerasin ne somessa graduntekijän luottohousuiksi, mutta taidan tarvita jotain vähän skarpimpaa, jotta koen itseni kykenevämmäksi saamaan jotain aikaiseksi.
61.	valkoinen paitamekko	2020	käytettynä	Siirsin pois kaikki esillä olevat lyhythihaiset paitamekot. Osasyys tähän tietysti on talviaika. Pitkähihaiset paitapuserot ja -mekot ovat nyt ahkerammassa käytössä. Toisaalta ilman niitäkin pärjään, vaikka myönnän niiden kyllä olevan olennainen osa päiviä, joiha haluan kerroksellisuutta asuihin.	Pian saan ne varmasti takaisin! Sillä välin muut pidemmät paidat/mekot saavat hoitaa tehtävän.
62.	musta paitamekko	alkuvuodesta 2021	käytettynä	ks. edellinen	Pian saan ne varmasti takaisin! Sillä välin muut pidemmät paidat/mekot saavat hoitaa tehtävän.
63.	beige paitamekko	kuvauksia varten kesällä 2021	käytettynä	ks. edellinen	Pian saan ne varmasti takaisin! Sillä välin muut pidemmät paidat/mekot saavat hoitaa tehtävän.

64.	vaalea puuvillaneuleliivi	kesällä 2021	uutena Lindexistä	Hetken ostoksen jälkeen muistan katuneeni sitä. Olisi pitänyt odottaa ja ostaa vasta täydellisempi versio. Tein ostopäätöksen aika nopeasti ja fiilispohjalta, mitä nykyisin tapahtuu harvoin. Sen jälkeen kuitenkin olen löytänyt vaatteesta monta hyvää puolta.	Ehken siis olisi halunnut luopua siitä. En kuitenkaan lue vaatetta oman tyylini kulmakiveksi. Myös kylmä vuodenaika on vähentänyt sen käyttöä.
65.	musta villapaita	2019	uutena Vero Modasta	Pidän paidasta kovasti, mutta se ei ole kilpikonnakauluksensa vuoksi yhtä monikäyttöinen kuin muut vaatekaapissani jäljellä olevista neuleista.	
66.	beiget villakangas-housut, joissa on valkoisia raitoja	2019 tai ehkä vuonna 2020	käytettynä	Pääasiassa siistimmässä kotikäytössä tällä hetkellä. Olen oikeastaan ottanut nämä ylellisiksi sunnuntaihousuiksi.	Harmi sikäli nyt luopua niistä.
67.	turkoosi villapaita	2019	käytettynä	Se kotipaidaksi jäänyt toinen neule, josta aiemmin joskus mainitsin. Väriin minulla on outo suhde. Se sopii minulle, mutta ei ehkä ole ykkösvalintani nykyään.	
68.	lyhyt vaalea neuletakki	2013 tai 2014	käytettynä	Välillä se oli vähemmällä käytöllä, mutta nyt olen löytänyt sen vähän uudelleen.	
69.	musta samettinen slip-mekko	2019	käytettynä	Luen sen kyllä yhdeksi vaatekaappini kulmakiveksi, mutta koska juhlia tai siistimpiä arkitilaisuuksia ei ole nyt tiedossa, poistan sen.	
70.	MUKAVAN villamekko	2018	saatu harjoittelun yhteydessä	lhana, mutta poisto tapahtuu oikeastaan samasta syystä kuin aiempikin.	
71.	beige villajakku	alkuvuodesta 2021	käytettynä	Beigeä villajakkua ei vaan tullut juuri käytettyä, vaikka pari mahdollisuutta olisi ollut. Jos kävisin useammin muualla töissä / opintojen vuoksi, tulisi jakkua ehkä pidettyä enemmän.	Reissusta palattu ja heti pystyi reissukassista nostamaan yhden vaateen poistettavaksi.
72.	toinen valkoinen t-paita	muutama kuukausi sitten 2021	saatu Voglialta	Mielelön paksu, tosin omaan makuun ehkä hieman liian liukas materiaali, mutta huomaa olevani aika varovainen käyttämään näin kallista valkoista vaatetta	Taidan muuten kuvitella käyttäväni valkoista t-paitaa useammin kuin käytänpään.
73.	harmaa poolo-kauluksinen t-paita	2017	käytettynä	Ei mitään vikaa, mutta talvella pitkähihaiset saavat enemmän käyttöä.	Kevään tullen näille tulee taas enemmän käyttöä.

74.	musta poolo- kauluksinen t- paita	2017	käytettynä	Ei mitään vikaa, mutta talvella pitkähihaiset saavat enemmän käyttöä.	Kevään tullen näille tulee taas enemmän käyttöä.
75.	toinen beige poole	2020	käytettynä	Nyt jäljelle jäi trikoo-osastoon kaksi paitaa kutakin 4 väriä (musta, harmaa, valkoinen ja beige): t-paita ja pitkähihainen poolo. 8 puseroa siis. Tämän vähemmäksi en enää haluaisi mennä tai täytyy alkaa miettiä pesuväliä uusiksi.	lhanko totta vielä pitäisi poistaa. Jaahas.
76.	musta jakku	2020	käytettynä	Eikai vaatteissa enää sen koommin vikoja ole. Ehkei ne täydellisiäkään ole.	Kaikki mun omistamat jakut voisi ehkä korvata yhdellä täydellisen suoralla ja väljällä, mutta istuvalla keskiharmaalla jakulla. Tai ehkä beigellä. Ja niin, että se olisi naisten mallia.
77.	ruudullinen jakku	2019	käytettynä	ks. edellinen	ks. edellinen
78.	beige villaneulepaita	pari kuukautta sitten 2021	käytettynä	Luulen, että joku raja ollaan vähitellen ylittämässä. Tänäpäin poistin pari kuukautta vanhan ja jo nyt hyvin mieluisan ja paljon käytetyn, käytettynä hankitun, beigen villaneulepaidan. Se on tosi hyvän mallinen ja sopii monien vaatteiden kanssa yhteen.	Olisin halunnut käyttää sitä vielä ainoan jäljellä olevan villahameen kanssa, mutta en ehtinyt.
79.	mustat Marimekon housut	2017 tai 2018	Marimekosta pilkkahintaan	Malli ehkä vähän vieras: ylhäältä istuva ja lahkeista hieman levenevä, ehkä vähän trumpettimainen.	Siksi päätän katsoa juhlaaatekaapin ja sieltähän löytyi 3 kpl tämän kauden vaatetta vielä! Poistampa ne samantien.
80.	musta Your Facen jakku	2017 tai 2018	uutena	Hyvä ja simppele lyhyehkö ja rennohko malli, mutta polyesteria ei kyllä tule käytettyä usein. Hiostava.	ks. edellinen
81.	vihreät housut	2019	Lindexistä	Ne ovat ehkä näin myöhemmin ajateltuna hiukan isot. Materiaali on sähköinen, polyesteria tottakai.	ks. edellinen
82.	musta farkkutakki	2019	käytettynä	Tämä on miesten malli, siksi hieman kinnaava lantiolta. Muuttaisin helman ehkä pyöreäksi. Toisaalta on mukava, ettei kaikki paidat ole pyöreähelmaisia - näyttävät paremmalta yhdessä kerrostaen. Eikai mitään kummempaa vikaa.	Toisesta vaatekaapista löytyi vielä musta farkkutakki.
83.	musta mekko	2020	käytettynä	Kaikki tosi mieluisia.	Jäljellä olevat kolme mekkoa saivat lähteä. Pärjään kyllä ilman mekkojakin. Vaikka toisaalta olen alkanut ajatella, tarvitseeko pärjätä.

84.	valkoinen mekko	2021	käytettynä	Ehkä valkoiseen vaihtaisin täyspitkät hihat, jos voisin jotain muuttaa, mutta muuten ne ovat lähes täydellisiä.	ks. edellinen
85.	beige mekko	2018	itse tehty	Kaikki tosi mieluisia.	ks. edellinen
86.	valkoiset farkut	2014 tai 2015	käytettynä	Valkoinen värinä ei kuitenkaan saa ihan niin usein käyttöä. Arastelen likaantumista.	
87.	valkoinen t-paita	2017	uutena	Kyytiä saivat loput t-paidat. Kelit ovat tällä hetkellä sen verran kylmät, ettei näitä tule nyt hetkeen käytettyä.	T-paitojen jäljellä oleva parhaimmisto.
88.	beige t-paita	2021	uutena	ks. edellinen	ks. edellinen
89.	musta t-paita	2017	itse tehty	ks. edellinen	ks. edellinen
90.	harmaa t-paita	2016 tai 2017	käytettynä	ks. edellinen	ks. edellinen
91.	toinen valkoinen neule	2012 tai 2013	käytettynä	Huomaan, että sen kanssa kerrostettavat vaatteet ovat jo poistettu. Ja ne kerrokselliset asut (poolo + neule tai kauluspaita + neule), joita voin jäljellä olevista vaatteista luoda, onnistuu myös harmaan tai toisen valkoisen neulepaitani kanssa.	Se on yksi lempivaatteistani
92.	beige poolopaita	2014	äidin vanha	Poistan kaksi kerralla: puolet jäljellä olevista poolotrikoista.	Tänään olisin valinnut jonkun vähän juhlavamman vaateen uuden vuoden kunniaksi, jos sellaisia olisi ollut jäljellä. Mutta toisaalta tummanharmaa villahame + villaneule on myös todella klassinen ja kaunis, toimiva asu.
93.	harmaa poolopaita	2015	käytettynä	ks. edellinen	ks. edellinen
94.	mustat culot	2018	saatu palkkioksi	Ne pussittaa vähän polvista, eikä istu täydellisesti takapuolesta, mutta ovat silti erinomainen jokapäiväinen vaatekappale.	Olen tajunnut, etten oikeastaan ole edes huomannut, että vaatekaappini on näin pieni. Ei ole tullut oloa, ettei olisi päälle pantavaa.
95.	ruskea villasekoitepoolo	2017	uutena	Alkaa ruskea ja oikeastaan kaikki muukin väri vähitellen valua vaatekaapista ulos.	Eikä se tähän mennessä ole tuntunut edes juuri haittaavan. Taidan viihtyä neutraaleissa paremmin kuin hyvin.
96.	beiget villakangashousut	2017	käytettynä	Vaaleat housut ovat aremmat kuin tummat. Ehkä myös haluan jollain tavalla säästää näitä hyvin mieluisia housuja, enkä siksi haluaisi altistaa niitä aivan jokapäiväiselle käytölle.	Vaikka kaikki vaateen ominaisuudet suhteessa tyyliini ja mieltymyksiini olisivat viitanneet, että näiden housujen tulee olla lopullisessa 8:ssa mukana, päädyin kuitenkin poistamaan ne viime hetkellä.
97.	siniset farkut	2019	käytettynä	Täydellinen vaatekaapin klassikko, ehkei tyyliini avainvaatekappale, vaan enemmän basic- eli perusvaate, joissa uskallan mennä, vaikka päivässä olisi	Jotain väriä pysyi mukana näinkin pitkään!

				enemmänkin toiminnallista tekemistä kuten ulkoilua tai keikkatyötä.	
98.	valkoinen villaneule	2020	käytettynä	Jotain piti poistaa, joten tämä sai lähteä.	Tämän poistaminen teki tiukkaa: tämän villapaidan kanssa olisi ollut mahdollista luoda jäljellä olevien kauluspaitojen kanssa kerroksellinen asu, jossa kauluspaita on alla.
99.	valkoinen kauluspaita	2018	uutena	Hieman samoista syistä kuin valkoinen neulekin. Ne olivat hyvä pari talvella, jotka eivät pääse täyteen oikeuteensa ilman toisiaan.	Itseasiassa kesävaatekaapissani on vähän kivemman mallinen toinen vastaava, vuonna 2017 uutena hankittu. Nyt kun ajattelen, uskon, että se olisi saattanut säilyä vaatekaapissani loppuun asti.
100.	hiukan pystykaulusinen tummanharmaa neule	syksyllä 2021	saatu Kainolta	Täydellisen siitä tekisi se, että kaulus olisi vieläkin korkeampi.	Jäljellä näin pitkään oli kaksi tummanharmaata neuletta, joista toinen, hiukan pystykaulusinen sai lähteä.

Liite 1. Poistojakson aikana väliaikaisesti poistetut vaatteet listattuna järjestyksessä. Yliviivatut vaatekappaleet päädyttiin poistamaan vaatekaapista lopullisesti tutkielman kirjoittamisen aikana.